

CANDELA DE MONTRÉAL

LA CHANDELLE DE MONTRÉAL

Anul XX Nr. 5

noiembrie – decembrie 2016 –

48 pagini

Un Crăciun fericit și un An Nou Bun!

Deschiderea festivității este făcută de pr. Liviu Alexandrescu, Corina Luca și Victor Roșca

Vedere din sala, din colțul televiziunii

Revistă de literatură și cultură generală

bilingvă / bilingue

Revue de littérature et de culture générale

Sumarul numărului

PASTORALA LA NAȘTEREA DOMNULUI IISUS HRISTOS - 2016 Liviu ALEXANDRESCU, preot paroh al Catedralei „Buna Vestire” din Montreal	3
POVESTE DE CRĂCIUN Diacon Nicolae MARINESCU.....	4
DE CE ACEST BULETIN ? Editorial la primul număr al revistei, martie 1997 Victor ROSCA.....	5
SCURT ISTORIC AL REVISTEI CANDELA DE MONTREAL LA 20 DE ANI Victor ROSCA.....	6
PSALMII DIN POEME Dumitru ICHIM	8
CANDELA ÎN SĂRBĂTOARE Corina Diana LUCA	9
SE APROPIE CRĂCIUNUL... Daniela GÎFU. CALEA REGALĂ SAU DRUMUL DIRECT, FĂRĂ ABATERE AL ELENEI BUICĂ Elisabeta IOSIF.....	11
COLINDELE MIRUNEI Miruna OCNĂREANU	12
DACII DUPĂ DECEBAL - IMPERIUL AMAL Marius FINCA.....	13
PAULA ALECU: „DIN SUFLETUL MEU, PENTRU INIMILE DUMNEAVOASTRĂ!” - interviu - Corina LUCA.....	17
ZIC „NEVESTELE” AL FRANCISC.....	18
POEME George FILIP.....	19
AMBIȚIA - CALITATE SAU DEFECT? Veronica PAVEL LERNER.....	20
INEFABIL Milena MUNTEANU.....	21
POEZIE Miruna TARCAU	22
OMRI - spicuri - Daniela VOICULESCU	23
LES FEMMES OCCIDENTALES N'ONT PAS D'HONNEUR Laura T. ILEA	24
POEZII Cristina-Marina MURGEA	25
CUM VORBIM Doina HANGANU - BUMBĂCESCU	26

INTERVIU CU POETUL GEORGE FILIP Victor ROSCA.....	27
JURNALUL VĂRSĂTOAREI DE APE Carmen DOREAL.....	28
SIERANEVADA Milena MUNTEANU	29
POEZII BASARABENE Lilian CUREVICI	30
DE VORBĂ, ... DE CÂNTEC CU DNA MARIANA ILUȚIU Eva HALUS31 SERIA ȘTIINȚE 24. CUM OMUL A COLONIZAT GLOBUL Wladimir PASKIEVICI	32
D.H. SILVIAN, ALTE IMAGINI - “MĂRTURISIRI ASCUNSE ALE CĂLĂTORULUI FĂRĂ NUME”	34
POEZII Lia RUSE	36
RUGĂ Gabriela TĂNASE.....	37
UCIGĂTOAREA URĂ Elena BUICA ...	38
SATUL MEU, RĂDUCĂNENI, SAT ROMÂNESC, EUROPEAN Elena OLARIU	39
FUNIA ROȘIE - continuare - Leonard VOICU	41
POEZIE Marcela STRAUA.....	42
PIOASE MULȚUMIRI Melania RUSU CARAGIOIU	43
NAȚIONALIZAREA Ion Anton DATCU..	44
MEMORIALUL VICTIMELOR COMUNISMULUI ȘI AL REZISTENȚEI Getta NEUMANN	45
PRIN TRECEREA LUMII, POEZII DE MANUELA CERASELA JIRLĂIANU Carmen Ileana IONESCU.....	46
ANUNȚURILE COMUNITĂȚII	47
APARIȚII EDITORIALE (SCRIITORI CANADIENI)	48
ELENA BUICA - PE CĂRĂRILE VIETȚII _____	48
CEZARINA ADAMESCU - _____	48
ELENA BUICA, O AMBASADOARE A SUFLETULUI ROMÂNESC _____	48
LIA RUSE - SUB CERUL ARMONIEI _____	48

Candela de Montreal , revistă fondată și editată, din 1997, de Victor Roșca
CANDELA DE MONTREAL ARE CA SCOP PROMOVAREA CULTURII ȘI LITERATURII
SCRISE DE AUTORI ROMÂNI DIN CANADA

Redacția și administrația: 8060 Christophe Colomb, Montréal, Québec, Canada H2R 2S9; Telefon:(514) 736-0950

Redactor Șef : Victor Roșca

Secretară de red.: Corina Luca

Ilustrațiile : Angela Faîna

Consilier de redacție: pr. Liviu Alexandrescu

Redactori : Mircea Gheorghe, Nicolae Marinescu

Tehnoredactare: Marius Neaga

PASTORALA LA NAȘTEREA DOMNULUI IISUS HRISTOS - 2016

Liviu ALEXANDRESCU,

preot paroh al Catedralei „Buna Vestire” din Montreal

„Să se bucure Cerul și să se veselească pământul, că S-a născut pe pământ

Mielul lui Dumnezeu, dând mântuire lumii (Sedelna).”

Iubiți credincioși!

Din mila Lui Dumnezeu, ne apropiem cu mare bucurie de Sărbătoarea Sărbătorilor, care ne adună în jurul „betleemului” duhovnicesc, spre a întâmpina cea mai mare Taină din universul creației, anume Nașterea Domnului Iisus Hristos și în acest an binecuvântat-2016.

Pe vremea împăratului Augustus (Octavianus Augustus -27 i.Hr. și 14 d.Hr.) care conducea Siria (Luca 2,1-2) a ieșit porunca să se înscrie toată lumea. Maica Domnului a plecat din Nazaretul Galileei la Betleemul Iudeii, căci se trăgea din neamul lui David- din Betleem. Nașterea Domnului Hristos are loc în acest timp, într-un staul, arătând prin aceasta că Împăratul cerului, a venit pe pământ ca unul dintre cei mai simpli oameni. Anul Nașterii Sale devine anul zero, de unde se începe prezenta divinității în mijlocul umanității și așa cum însuși mărturisește: „Pocăiți-vă că s-a apropiat Împărăția cerurilor”

Întruparea Domnului nostru Iisus Hristos prin Fecioara Maria, cu ajutorul Duhului Sfânt, descifrează tainele ascunse ale poporului ales, ce stătea în așteptarea Nașterii Domnului

Întreaga creație văzută și nevăzută, îngeri și oameni, trăiesc momentul Nașterii, ca momentul reînvierii, al milostivirii dumnezeiești sau începutul mântuirii omenești.

Acest eveniment extraordinar și unic îl trăim și noi astăzi, întâmpinându-l cu emoție și bucurie, cu cântări și colinde, în amintirea milostivirii Tatălui Ceresc, care a trimis pe Fiul Său în Lume, așa cum spune cântarea: „ Să Se nască și Să crească, Să ne mântuiască”.

Nu a venit pe norii cerului să ne înspăimânte, nu a venit pe stelele luminoase ca să ne orbească, ci a venit în chip smerit, ca noi să-L înțelegem, să-L îmbrățișăm și să nu-L putem refuza în lucrarea mântuitoare, ce avea S-o împlinească pentru noi.

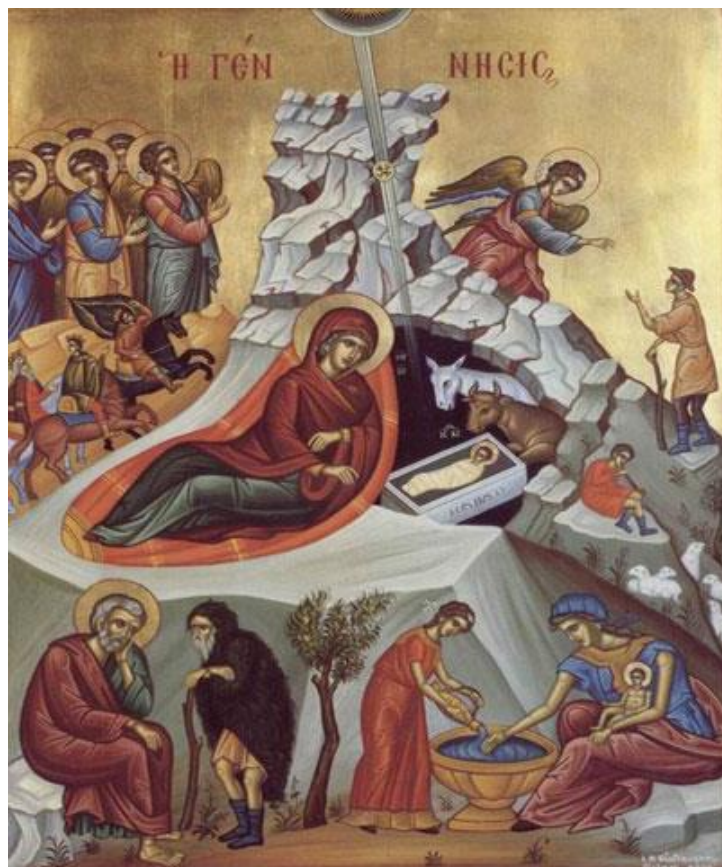
Ne apropiem de un an nou și îl încheiem pe acesta care trece. Dacă îngerii și păstorii cântau și mulțumeau Lui Dumnezeu la prima apariție a Fiului Lui Dumnezeu pe pământ, cu atât mai mult noi, care ani de-a lungul am primit ajutorul și binecuvântarea Lui. Când am plâns, El ne-a

mângâiat, când ne-am întristat, El ne-a ajutat și când ne-am bucurat, El a fost de față. Fie ca „vestea minunată” să ne apropie mai mult de Domnul Hristos, de învățătura Lui, să-L îmbrățișăm cu toată ființa noastră și așa să rămânem cu El.

Iubiți credincioși!

Să fim purtători de Hristos, asemenea magilor și păstorilor, să fim mărturisitori de Hristos, asemenea Sfinților și să fim purtători de pace, asemenea îngerilor.

Cu aceste gânduri, Preotul Liviu Alexandrescu, împreună cu Consiliul Parohial de la Catedrala „Buna Vestire” din Montreal, vă urează ca Nașterea Domnului Hristos să vă găsească cu sănătate, cu pace și împliniri duhovnicești întru „Mulți Ani Fericți!”

POVESTE DE CRĂCIUN

Diacon Nicolae MARINESCU

După ce bău o gură de apă din pahar, lordul Smith își dresе glasul și continuă:

- Așadar, domnii mei, opriți-vă pentru o clipă din agitația vieții cotidiene și gândiți-vă la ei, la săracii lumii. Oameni ca și mine, ca și dumneavoastră, care au nevoie de contribuția noastră financiară. Mai ales acum, în prag de Crăciun. Gândiți-vă la copiii care nu au ce să mănânce, sau la părinții care nu au cu ce să își ducă traiul. Ne stă bine, ca

niște gentlemani ce suntem, să putem spune că am făcut ceva pentru ei. Și ce lucru mai simplu decât să vă înscrieți într-un fond de ajutorare a săracilor. Îi șade bine oricărui cetățean al orașului nostru, ca, pe lângă clubul de afaceri, cel de golf, sau societatea de cultură, să fie și membru al unui astfel de fond de binefacere.

Iată de ce, în această minunată dimineață de Ajun, vă anunț înființarea Fondului pentru Săracii Lumii, un club select de donatori, în care sunteți invitați să participați. Fiecare donație aduce cu ea o membrerie gratuită în clubul de golf, timp de un an...

Lordul Smith se opri puțin. Asistentul său, care se afla în primul rând, părea că zâmbește înfundat.

- Ce s-a întâmplat, John? Discursul meu nu ți se pare cătuși de puțin convingător ?

- Ba da, domnule, chiar foarte convingător, având în vedere că suntem doar noi doi în sală.

- E o repetiție, dragul meu asistent. Dar trebuie să iasă bine.

- Știu, domnule, urmă John, dar mă preocupă un lucru. Ca să convingeți pe cât mai mulți din partenerii dumneavoastră de afaceri să se înscrie în Fond, nu e suficient să fiți convingător în discurs. Trebuie să și credeți în idee.

- Nu înțeleg ce legătură are credința cu convingerea. Acest Fond este și el o oportunitate de afaceri, ca și vernisajul de pictură de ieri, sau ca turneul de cricket de anul trecut. Nu intenționez să investesc o sumă de bani în ceva, dacă nu aș avea un câștig din asta. Privesc această ocazie ca pe un eveniment monden care o să îmi aducă un câștig de imagine și de capital. Sunt *businessman*, John, nu soră de caritate.

- Și cu săracii ce facem ? întrebă asistentul, mirat.

- Firește că o parte din banii strânși vor ajunge pe ici, pe colo, la câte o casă de copii ori o cantină socială. Așa ca să îmi mai apară și mie fotografia la gazetă. Dar nu-mi pot rupe de la gură. Nu e vina mea că plozii s-au născut săraci sau că părinții lor sunt șomeri. Eu am muncit pentru ceea ce am. Acum, hai să mergem, John. S-a înserat, iar *lady* o să mă certe că am întârziat din nou la ceaiul de seară. Mai ales că este ajunul Crăciunului.

Lordul Smith își luă pălăria, bastonul și mantia, coborî elegant treptele amvonului și amândoi părăsiră sala. Afară, începuse să ningă ușor. În lumina felinarelor cu petrol reflectate în zăpadă, clădirea *Businessclub-ului* se profila maiestuoasă pe cerul nopții. Trăsura îl aștepta în stradă. Așa că, după ce își luă rămas bun de la asistentul său, lordul urcă și dădu instrucțiuni vizitiului să îl ducă acasă.

Pe drum, personajul nostru avea obiceiul să privească pe fereastră în noapte. Vedea perechi de îndrăgostiți zgribulindu-se drăgăstos pe sub arcadele muzeului, vreun sărac care cerșea, sau câte un câine mergând plictisit prin zăpadă.

„Uite-te la ei. N-au nici o grijă. Trăiesc doar pentru ziua de azi. Nu le pasă nici de afaceri, nici de viața bună. Ce bine că nu sunt ca unul dintre aceștia.”

Așa gândea lordul Smith, în timp ce trăsura îl purta pe bulevardul parcului, după care coti pe după clădirea amiralității, pentru ca să intre mai apoi pe aleea cu castani, de unde începea drumul către casa lui. Avea poftă de o țigară și de un pahar de whiskey. Le merita. Fusesse o zi bună. Discursul se anunța o reușită și avea să îi aducă succes în reuniunea de mâine. Da, avea să închine un pahar cu *lady*, deîndată ce va fi ajuns acasă. Se întinse comod, cu picioarele pe bancheta din față, contemplându-și succesul iminent.

Nu știm precis câte minute au trecut, dar reveria îi fu întreruptă brusc. Lordul Smith constată cu uimire și cu o oarecare spaimă că nu era singur în trăsura. În fața lui se afla un om care, judecând după hainele ponosite și ghețele cu găuri, părea un om al străzii.

- Cine ești ? Cum ai ajuns aici ? întrebă Smith, în timp ce își revenea din surpriză

- Iertați-mă, nu am vrut să vă sperii, zise intrusul. Vizitiul m-a lăsat să urc.

- Neghiobul acela! Las' că-i arăt eu. Și ce doriți, mă rog ?

- Ceva de mâncare, *sir*.

- Ei, asta-i bună ! Te urci în trăsura mea în mijlocul nopții și mai ai și obraznicia să îmi ceri de mâncare. Ce crezi dumneata că sunt eu? Cantină socială? Dă-te jos imediat! Și fii mulțumit că nu chem poliția.

- Domnule, continuă omul, vă rog, nu mă alungați. Am cinci copii acasă, iar soția mea e bolnavă.

Lordul vru să mai spună ceva, dar oaspetele său inoportun continuă:

- Știu cine sunteți. Sunteți Herbert Smith, un prosper om de afaceri. Odinioară, am fost și eu ca dumneavoastră. Am avut o slujbă și o casă. Dar după un accident nefericit de muncă, m-au dat afară. S-au descotorosit de mine ca de o șoșetă murdară.

Abia acum lordul observă că celuilalt îi lipsea o mână.

- Și mai știu, domnule, că sunteți un om bun.

- Ei, asta-mi place! Dar eu de unde știu ce fel de om ești dumneata? Poate că ești un bețiv și ai inventat toată povestea asta ca să inspiri milă. Sau poate ești un evadat și abia aștepti să-mi scot portmoneul ca să mă atac. Sau...

- Destul ! făcu cerșetorul. Și așa îmi e rușine că cer de pomană. Nu aș vrea să mai fiu și jignit. O să plec acum. Să mă iertați pentru îndrăzneală. La revedere, domnule Smith.

Se dădu jos din mers, în timp ce Smith își pipăia buzunarul ca să se asigure că nu fusese furat.

- Dacă totuși vă lasă inima, știți unde mă găsiți.

- Bine, bine... mai vedem noi, zise omul nostru și închise portiera trăsurii ca să nu intre frigul.

Ajuns acasă, primul lucru a fost să își admonesteze vizitiul pentru impertinență și, fără să îi mai asculte nedumeririle, urcă în salon, unde *lady* îl aștepta cu masa. Mâncă fără poftă și își petrecu restul serii mai tăcut decât de obicei. Se tot gândea la neașteptata întâlnire. Ce ar trebui să facă el, un om de afaceri? Să dea din agoniseala lui de-o viață unor neisprăviți? Are și el

cheltuielile lui. Nevoile lui. E adevărat, erau tot mai multe în ultima vreme, dar așa e viața.

Din fotoliul așezat lângă fereastră, lordul Smith privea tăcut cum o pereche de rândunici se hârjoneau în zăpadă. Păreau fericite. Nu le trebuia nimic. Se aveau una pe alta. Și, când lady se apropie și îi așază drăgăstos mâna pe umăr, lordul Smith își aminti cât de fericiti și fără griji fuseseră și ei cu ani în urmă, când nu aveau altă avere decât dragostea lor și un modest apartament la periferia orașului. Fața i se lumină la zâmbetul ei. O mângâie pe creștet și îi spuse cât de mult o iubește.

În seara aceea au adormit îmbrățișați ca doi copii.

A doua zi, de Crăciun, când veni momentul discursului, lordul Smith urcă fără grabă la tribună și îi privi pe oaspeții prezenți la dineul de caritate oferit de *Businessclub*, al cărui președinte era. Toți erau îmbrăcați elegant, în costume și rochii de seară. Se servea șampanie și se discutau afaceri. O discretă lovitură într-un pahar de cristal dădu de știre că discursul e gata să înceapă. În liniștea creată, președintele vorbi:

- Domnii mei, de ce vă aflați aici ?

Invitații se uitară mirați unii la alții.

- Suntem, e adevărat, la un eveniment monden cu scop caritabil, dar vă întreb: de ce vă aflați aici ? Săracii lumii nu sunt aici. Sunt pe străzi, dormind iarna sub cerul liber și cu stomacul

gol. Noi stăm aici și ne gândim la ei în timp ce bem șampanie franțuzească. Îi considerăm pe ei săraci, iar pe noi, bogați. Dar nu asta e ordinea lucrurilor. Un om cu adevărat bogat, domnii mei, nu este acela care are multe. Ci acela care are nevoie de cât mai puține.

Ascultătorii îl priveau unii contrariați, alții intrigați, iar câțiva de-a dreptul scandalizați.

Numai John îl aproba cu un surâs complice.

- ... iar acum mă scuzați, domnii mei. Mă duc să ajut un om sărac.

Coborî de la amvon și ieși în pripă, sub privirile celor prezenți.

Ajuns afară, îi porunci vizitiului să îl ducă pe aleea cu castani, exact în locul unde îl întâlnise pe necunoscutul din ajun.

- Iertați-mă, sir, am tot încercat să vă spun, dar aseară nu am luat pe nimeni. Ați fost singur în trăsură tot drumul.

Lordul Smith se opri și privi soarele amiezii care lumina pieziș, pictând orașul într-o paletă de culori ca de început de lume.

Nu înțelegea nimic din ce se întâmplase. Sau poate înțelegea totul ?

DE CE ACEST BULETIN ?

Editorial la primul număr al revistei, martie 1997

Victor ROSCA

Omul se naște și moare năpădit de spaima singurătății. El este creat pentru viața comunitară.

Comunitatea este pentru om un loc de reconfortare, un mediu unde sufletul unuia poate prinde rădăcini în sufletul celor din jur.

Comunitatea ca și familia se întemeiază numai pe valorile comune membrilor ei și dăinuie prin voință, dăruire și dragoste.

Din 1991 până în 1997, timp de șase ani, numărul românilor din Canada a crescut considerabil.

Dezrădăcinați din țara în care ne-am născut și am crescut și plantați în Canada, ne trezim deodată în altă geografie, istorie și concepție de viață, dar și în fata altei limbi, culturi și civilizații ce ne obligă la integrare. Integrarea în noua societate se poate face în mai multe moduri. Făcând-o însă prin intermediul comunității canadiene de origine română, ale cărei rădăcini coboară în urmă cu peste o sută de ani, șocul diferenței îl vom simți atenuat iar acomodarea, lipsită de tensiunea singurătății trăită de unii.

Răzlețiți de comunitatea românilor ne vom dizolva în masa altor comunități străine de tradiția noastră. Și dacă astăzi suntem preocupați de Integrare, mâine, generațiile viitoare în mod sigur vor fi confruntate cu criza de identitate. Atunci când celelalte comunități etnice de pe continentul Nord-American durează de sute de ani, pentru ce noi am urmări alt țel ? Avem o istorie de două milenii. Avem o cultură și o tradiție deosebite, care puse-n valoare pot stârni admirația oricăror altor comunități. Și dacă astăzi românii sunt subiect de compătimire, asta nu-i vina lor. Vinovații se cunosc și îi cunoaștem și noi. Și suntem siguri că România, cu o conducere competentă, va putea depăși starea în care a fost adusă în ultimii cincizeci de ani. Atunci, de ce nu ne-am păstra limba, cultura și tradiția părinților și strămoșilor noștri, așa cum au făcut-o și o fac celelalte comunități etnice canadiene ?

Iată necesitatea „Buletinului de Informații Comunitare”:

- pentru ca el să aducă în fiecare casă de români informații despre activitățile prevăzute să aibă loc la Biserica și la Casa Română ;

- să evidențieze semnificația evenimentelor religioase culturale și politice ce interesează comunitatea noastră ;

- să înlesnească întâlnirile dintre români, contribuind astfel la sudarea de legături trainice între ei;

- să ajute la consolidarea unității în jurul Bisericii, la întrajutorarea românilor și implicit, la prosperitatea și durabilitatea comunității noastre.

Serie nouă - Anul 1 Nr. 1 - Martie 1997 4 Pagini - 25 c

Credința noastră

Cuvântul Părintelui Petre Popescu

Școala lui Iisus

După o lungă perioadă de alienare ideologică și în lipsa unei viziuni creatoare, lumea a început să simtă nevoia să-și așeze pași pe urmele înaltelor spirite, pentru a lărgi câmpul inteligenței umane, sensul divin al lumii și viitorul luminat al omenirii.

În căutarea adevărului, omul este liber să-și creeze proprii săi Țigoli, liber să se lase călăuzit de cei ce sunt purtători ai mesajului divin și de cei ce au pe Dumnezeu în centrul preocupărilor lor.

Dumnezeu Creatorul atât de mult o iubit lumea încă și-a asumat umanitatea deplină în Iisus Hristos „Lumina neamurilor”, (Luca 2,3). „Logosul revelator și revelat”, (Justin Martirul), „Pedagogul”, (Clement din Alexandria), care prin mesajul și sacrificiul personal a schimbat bazele lumii și a întors spre cer cursul istoriei.

Este extrem de important că generația actuală care a trecut prin proba focului, este prezentă Duminică după Duminică umplând până la refuz Biserica „Buna Vestire” din Montreal, dorind să cunoască și să-și însușească ceea ce nu s-a predat ieri în regimul ateu de frică amănitoare, cadința, speranța și dragostea. Este deosebit de revelator să constăți acealasi lucru și în Bisericile din țară.

În trecut, aceste virtuți au marcat profund înaltăși noștri și din ele și-au creat un stil propriu de viață, curat ca lacrima. Vorbind de strămoși noștri, după descrierea din scrisoarea lui Pliniu cel Tânăr către împăratul Traian, acest popor are obiceiul să se reunească într-o zi fixă (Duminică), să cânte imne în cinsta lui Hristos, și să se roage. În Hristos, acest popor a descoperit calea și destinul vegnic al omului, a deschis un viitor și o viață dincolo de moarte și a adus misterul existenței divine și umane la ușa firească.

Buletinul nostru numit Candela, este o continuare a aceluiași buletin apărut cu ani de zile în urmă, la „Lumina „Buna Vestire”, considerat în acea vreme ca și călăuză, ca o invitație către frații noștri de a intra la „Școala” lui Iisus și la „Școala” bunilor cuvînțe românești.

A intra în această școală cu dublă mîșune. Însemnă, așa cum spunea neuitatul Părinte Stăniloae, „a intra într-o lume scîldată în lumină de sărbătoare, într-o lume de stăruință, largă și optimistă respirătoare”.

Cu ochii ațintii spre cer, din această realitate ultimă, omul își va putea construi viața, nu pe nisip, ci pe adevărul lui Dumnezeu, care este viață, libertate, iusticie și responsabilitate.

EDITORIAL

de Victor Rosca

De ce acest buletin ?

Omul se naște și moare năpădit de spaima singurătății. El este creat pentru viața comunitară.

Comunitatea este pentru om un loc de reconfortare, un mediu unde sufletul unuia poate prinde rădăcini în sufletul celor din jur.

Comunitatea ca și familia se întemeiază numai pe valorile comune membrilor ei și dăinuie prin voință, dăruire și dragoste.

Din 1991 până în 1997, timp de șase ani, numărul românilor din Canada a crescut considerabil.

Dezrădăcinați din țara în care ne-am născut și am crescut și plantați în Canada, ne trezim deodată în altă geografie, istorie și concepție de viață, dar și în fata altei limbi, culturi și civilizații ce ne obligă la integrare. Integrarea în noua societate se poate face în mai multe moduri. Făcând-o însă prin intermediul comunității canadiene de origine română, ale cărei rădăcini coboară în urmă cu peste o sută de ani, șocul diferenței îl vom simți atenuat iar acomodarea lipsită de tensiunea singurătății trăită de unii.

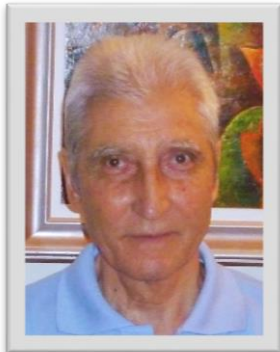
Răzlețiți de comunitatea românilor ne vom dizolva în masa altor comunități străine de tradiția noastră, și dacă astăzi suntem preocupați de Integrare, mâine, generațiile viitoare în mod sigur vor fi confruntate cu criza de identitate.

continuare în pagina 2

SCURT ISTORIC AL REVISTEI CANDELA DE MONTREAL LA 20 DE ANI

Victor ROSCA

(Discurs ținut cu ocazia festivității „CANDELA DE MONTREAL LA 20 DE ANI”)

În 1988, când am ajuns în Canada, în Montreal nu era nici-o publicație în limba română. Lipsa presei în perioada 1900-1950 este explicabilă, pentru că primii emigranți, veniți în perioada anilor 1900-1914, erau țărani cu câteva clase primare. Unii erau chiar neștiutori de carte. Este însă, de neînțeles faptul că între 1950-1990 nu a existat în Québec

un ziar sau o revistă de limbă română, deși în această perioadă, în Montreal, erau, printre imigranții români, persoane bine pregătite, pentru a o putea face.

În Montreal, orașul în care prima publicație scrisă în limba română a apărut abia în 1990, în 1997, apare revista „Candela de Montreal”, de Victor Roșca; în 2002, după 5 ani” s-a înființat, Asociația Canadiană a Scriitorilor Români, (ACSR) de Alexandru Cetățeanu cu un grup de scriitori; în octombrie 2008, s-a publicat de ACSR revista *Destine Literare*; tot în 2008, s-a organizat Cenaclul de literatură Mihail Eminescu de Livia Nemțeanu, decedată, în prezent condus de Carmen Ionescu; iar în 2012 apare Cenaclul epigramiștilor Păstorel Teodoreanu de Ioan Anton Dăcu și în 2014 Cenaclul de istorie de Marius Finca. În ultimii ani, sub privirea noastră, se naște o mișcare literară fără precedent în istoria comunităților de origine române, din diasporă.

În România, ca fost deținut politic, nu avusesem dreptul la nici o inițiativă de anvergură. În 1988, stabilindu-mă în Canada, am câștigat libertatea de a întreprinde orice acțiune ce trezește interes.

De la început, în paralel cu lucrul, m-am implicat în viața culturală comunitară. Mai târziu, am realizat că asta nu era suficient, mai trebuia o publicație care să popularizeze evenimentele culturale, să susțină supraviețuirea limbii române, să vorbească noilor imigranți despre păstrarea identității, a culturii și a religiei.

Revista „Candela de Montreal” înființat în 1997 are o istorie asemănătoare tuturor întreprinderilor capitalismului canadian, ce se dezvoltă de-a lungul timpului. Din 1997 până în anul 2000, trei ani, a fost perioada de evoluție de la un buletin de informații „Candela”, destinat informării noilor imigranți, la revista de literatură și cultură încorporată sub numele „Candela de Montreal; în următorii 10 ani, de la o publicație locală de 4 pagini, s-a ajuns la o revistă distribuită la nivel național” cu 48 de pagini; iar azi, la 20 de ani, de la câțiva colaboratori ocazionali revista adună în paginile ei 35 de poeți și prozatori de limbă română, reprezentând aproape toate marile comunități canadiene de origine română. Meritul

acestei performanțe se datorează atât inițiativei redacției cât și calității colaboratorilor. Fiecare nou colaborator a venit cu articole scrise dintr-un anumit domeniu și fiecare membru al colectivului de redacție a venit cu idei novatoare privind revista.

De la un număr la altul, „Candela de Montreal” și-a diversificat conținutul și și-a îmbunătățit aspectul. *Dar ceea ce a favorizat acest progres a fost decizia care s-a luat de redacție din primii ani, ca revista să unească prin scris iubitorii de cultură, indiferent de opiniile lor politice sau de bisericile pe care le frecventează și să fie scrisă de scriitori canadieni.*

În timpul celor 20 de ani de existență, revista a reușit să adune într-un colectiv mai toți scriitorii canadieni de limbă română și să strângă în paginile ei lucrări într-o diversitate de domenii ale literaturii și culturii, precum: nuvele, romane – publicate în serial, poezii, eseuri, povestiri de călătorie, povestiri istorice, sfaturi și pilde din domeniul moralei, articole despre personalitățile comunităților noastre, interviuri, știință popularizată, recenzii literare și cronici ale evenimentelor artistice de interes comunitar.

Citez: „Cu talent, prin muncă, cu stăruință și multă perseverență s-a creat nu numai un forum, ci și un cămin gândului și sufletului românesc. Vă mulțumesc” H.D. Silvian

Mulți dintre colaboratori și-au editat primele cărți după ce au citit fragmente sau întregul conținut în Cenaclul literar Mihai Eminescu și le-au publicat în revista *Candela de Montreal*. Iar de la a doua carte apărută s-au înscris în Asociația Canadiană a Scriitorilor Români (ACSR), înființată în anul 2001, care a împlinit anul acesta 15 ani.

Unul din secretele longevității revistei *Candela de Montreal* constă în coeziunea nucleului editorial format din redactorul tehnic și redactorul șef, fără a căror muncă benevolă, *Candela de Montreal* n-ar fi putut apărea continuu timp de 20 de ani.

Un alt element important în editarea fără întrerupere a fost ajutorul financiar obținut, de la început, din partea Bisericii Buna Vestire, din inițiativa entuziastului susținător al culturii, părintele Petre Popescu. An de an, timp de 15 ani ne-au fost donate o parte din sumele editării.

În ultimii cinci ani revista, atingând maturitatea, finanțarea publicării a fost preluată de donatori, colaboratori și de cititorii fideli ai revistei.

Majoritatea colaboratorilor și-au făcut abonamente, iar o parte dintre aceștia au făcut abonamente de susținere. Profesorii universitari dl Wladimir Paskievici și dl Antoine Soare sunt azi principalii susținători ai *Candelei de Montreal*. Primul colectiv de redacție al revistei, în perioada de început, a fost format din, corectoare, Marius Neaga, tehnoredactor și Victor Roșca, redactor Șef.

După încorporare sub numele de „Candela de Montreal,” trecându-se la editarea computerizată, s-a organizat un colectiv de redacție, format din Valentin Boju, corectură, Radu Deca, ilustrații și estetică, Marius Neaga, tehnoredactare și Victor Roșca, redactor Șef. Retragerea precipitată a domnului Valentin Boju, din colectivul de redacție, corectura a fost preluată de către profesoara Doina Hanganu.

Primii scriitori care au cauționat valoarea revistei și care, prin articolele lor, au influențat aderarea altor colaboratori, au fost Florin Oncescu, Mircea Gheorghe, Felicia Mihali, Miruna Tarcău, profesorul universitar emerit Wladimir Paskievici și dr. Paul Dăncescu.

Intrarea în redacție a doamnelor Ortansa Tudor și Angela Faina a schimbat punerea în pagină și aspectul estetic al revistei.

Actualul colectiv de redacție compus din Diana Corina Luca secretară de redacție, Ortansa Tudor scriitoare, profesoară de limba română, Mircea Gheorghe scriitor, profesor de limba română, și diaconul Nicolae Marinescu, cu Facultatea de teologie și ziaristică, redactori, Angela Faina ilustrație, pr. Liviu Alexandrescu consilier, Marius Neaga tehnoredactor, și Victor Roșca redactor Șef au dat revistei o înfățișare profesională. În prezent, revista publică circa 35 de articole în fiecare număr. Astfel, se asigură menținerea diversității conținutului și implicit prestigiul revistei.

Faptul că revista Candela de Montreal a reușit să devină un nume, o demonstrează însuși faptul că este singura publicație scrisă, de limbă română, publicată în Montreal, care se vinde și se finanțează din abonamente de susținere.

Astăzi, majoritatea scriitorilor revistei sunt membri ai Asociației Canadiene a Scriitorilor Români și din acest fapt, ne facem un titlu de glorie fiindcă ACSR este, credem, singura asociație românească organizată la nivel național canadian iar „Candela de Montreal,” este unica revista literară de limbă română, ce beneficiază de participarea tuturor scriitorilor romani cunoscuți în Canada.

„Candela de Montreal”, este azi considerată vocea identității canadienilor de

origine română și în același timp o arhivă istorică și literară vie a românilor din întreaga noastră țară de adopțiune.

În încheiere, citez din scrisoarea doamnei Elena Buica din Toronto publicată cu ocazia festivității celor 20 de ani de existență ai revistei Candela de Montreal:

„La această Sărbătoare a revistei. gândul mă duce cu mai mulți ani în urmă, pe când românilor aflați pe noile locuri ale pământului canadian, activitățile actuale li se păreau ca uitate de Dumnezeu. Pe atunci pustiul și seceta în domeniul comunicării între români era o grea povară de îndurat. Momentul apariției Candelei de Montreal, acum 20 de ani, a fost o binecuvântare. Prin osârdia unor oameni de cultură inimoși, talentați și bine intenționați, s-a mișcat ceva. A fost atunci o încercare temerară, transformându-se în curând într-un catalizator al inițiativelor culturale.” Atunci, Candela a lansat în mass-media literară și culturală din Montreal credința că ne putem menține românismul asemenea unei candelă care răspândește lumina în veșnicie și ea veghează să nu se stingă în noi trăirea de român.

O altă mare realizare a revistei „Candelei de Montreal” este înfăptuirea unei coeziuni nemaîntâlnite între colaboratori, dovedită cu ocazia festivității de „20 ani de la publicare. Profesoara universitară Milena Munteanu, împreună cu alți iubitori de cultură românească, a venit din Toronto, ca un semn de solidaritate cu colaboratorii revistei „Candela de Montreal și ai ACSR”.

Doctorii Viorica și Valentin Pascal au venit din Capitala Canadei ca să asiste la această sărbătoare.

Doamnelor și domniloa, stimați invitați „Bine ați venit”!

Vă mulțumesc la toți și vă urez o după amiază plăcută.

Lasare de carte la Centrul Comunitar Cotes des Neiges

PSALMII DIN POEME

Dumitru ICHIM

PSALMUL HERUVIMILOR CU OCHI MULȚI

Plămâni de munte-i orga, din zeci de guri - dorința,
Tăria să-Ți cuprindă în strai de catedrală.
Tot ce-am cules cu stupul - făcliei, suferința!
Nu-s viermele ce-și toarce aripi și-altar din bală?

Viori, trompete, naiuri, alămuri, ocarina...
M-accepti cum sunt - o piatră ce nu cunoaște struna
Isteață ca la cobză. Îți cânt altfel lumina,
Cum soarele și-l tace în răsărituri luna.

Îți sunt doar oglindire? Ce bine-ar fi, ca iazul
Să-Ți port pe umăr steaua pecetluindu-mi stuful.
De ești ocean Iubirii, poți dojeni talazul?
Sunt vinovat că mustul se luptă cu burduful?

Ce-or face serafimii, cu mii de ochi sorbirii,
Când eu, cu doi tot timpul setos îi sunt Iubirii?

PSALMUL FOCULUI FLĂMÂND

Păcate? N-am dus lipsă. La toate știu risipa,
Iar la teighea cu-apusu-mi crâșmarului dator.
Au mintea urcă-n slavă condorului aripa,
De nu te-ar arde iadul cu setea pentru zbor?

Greșalelor mărunte,
cu-otrăvuri mari sub buche,
Le-acoperim veninul cu nalbul de cucuți.
Îmi vând toți fariseii pentru-un cinstit păduche
Ce nu mi-ar suge noaptea
că-i văduvă-n virtuți.

Am cunoscut mahorca și drojdiei poemul,
Ca în măcelărie fui relelor cârlig,
Dar te iubesc Olare, cum te-ar topi blestemul,
Când pân' la cer, ca lupii, cu patimă Te strig.

Parcă-i răspunsul Pâinii: Când focului i-e foame,
Numai Iubirea știe pe Dumnezeu să-nhame!

PSALM SUMERIAN

Profet se face lemnul când sâsăie în vatră;
Bolmoaje pe tăciune, blestem din iad storcând...
Pe mâna ta inelul, cu ochi de șarpe-n piatră,
Ispitei stă de pază, păcatului de gând.

Acum vreo cinci milenii, prin moarte-a fost sărutul?
A spini mi-ai scris argila cu jarul cuneiform.
Eu ți-am furat văzduhul să-l împietrească lutul,
Sculptură altor ape, care nici azi nu dorm.

Cu brațul plin de strune, fugi de otrăvuri, dar bei
Din stihul care arde. Domnea la Eufrat...
Ocnaș în propriu-mi cântec, tu - gratiile harpei!
N-a fost pe-acolo raiul ce-n noi s-a scufundat?

Azi nu mai ești zeiță. Închis ți-ar fi și cerul,
De n-aș fi scris în cuie, pe arsu-mi glod, Sumerul!

PSALMUL POTIRULUI DE LUT

Durerea nu-i durere de-o orchestrezi cu surle.
Ea-n lacrimă-și zidește întorsul greu în fire...
Țipa la Tine unul, să pipăie, să urle,
C-ar fi poftit să vadă cam cum apari, Iubire.

Voiai cu ferăstrăul, om, să-I croiești veșmântul?
Asemenea-I ca gândul, ce foarfecului scapă.
Copită, ghiare, coarne, chiar dacă n-are, vântul
Cu timpul și cu moartea, pe toate-n colb le-ngoapă.

A dragostei măsură, tu-mi ceri a câta oară?
Spini sângerând în stemă, ce poate și cântarul?
Nu-mi judeca lăuta ce-n dor lumini măsoară,
Sărutul nu e-n buze, deși în lut e jarul.

Îndrăgostită Roata îi cântă de iubire
Argilei, spre ulciorul cu vin de răstignire.

PSALMUL MIRELUI DIN CANA

"Nimicului - cenușă; de-i frunză, rod, sau floare!"
Eu cred Ecclesiastul că suferea cu fierea.
Din glod nu se înalță săruturi de ulcioare?
Unde-i prea multă minte, acasă-i căpierea.

Cât de-nțelept e vinul, foc dintru foc renascu-l!
"Adulmecă, ne spune, fugi, minții dacă-i acru.
Înseamnă că Iubirea nu l-a zdrobit cu teascu,
Setos de sânge tânăr, păgân pe-altar de sacru."

Ce-aș fi fără de umbră, de nu mi-ai fi Tu, cina?
Din tot-întâi-născutul - stihul de grâu și mielul.
Ca-n templu Ți se pleacă, din inimă ciorchina
Purtând rotund pecetea cum Tu semnezi inelul.

Cum aș putea bând vinul Iubirii să-i uit rana?
Pe Dumnezeu la nuntă eu L-am avut în Cana.

PSALM PRIN ALGONQUIN PARK

Octombrie, mesteceni...Taci, nu cumva să sperii,
Cum toamna-mi urcă-n suflet, orfevărindul care-i
A vară indiană, că-mi nebuniră merii
Pe hărți necunoscute din nordul Niagarei.

- "Visat-am ape negre, pe la Muskoka-n vale,
Ca țarina de sânge ce-abia vându olarul
Pe-arginți jucați de-a timpul cu chipuri de parale,
Cum doar un astru negru putea să-ntoarcă zarul."

- "Iar eu cules-am visul, pe când dormeai, din pleoapă.
Sărutul este prețul", îmi spui c-o alintare.
Octombrie, mesteceni... Tu, dincolo de ape,
În jad, această vară-i meridian ce doare.

Minciună spune ceașca, destul e bobu-n gene...
Pe porțelan eu scris-am păduri algonquiene.

CANDELA ÎN SĂRBĂTOARE

Corina Diana LUCA

Cu bucurie și emoție am petrecut sărbătoarea „Candelei”. Pe 6 noiembrie, la Casa Română de lângă Catedrala „Buna Vestire” din Montreal, am avut loc o dublă aniversare: revista „Candela de Montreal” a împlinit cei 20 de ani de frumoasă și bogată existență, iar redactorul ei șef, dl Victor Roșca, și-a serbat cei 90 de ani, împliniți în succese și cu sănătate.

La mulți ani din toată inima!

Fiind un mare eveniment cultural, ce a avut peste 200 de invitați și a durat aproape patru ore, sigur că a fost un efort reunit și susținut din partea multor persoane. De aceea, țin să felicit și să mulțumesc și pe această cale tuturor celor care au contribuit și s-au implicat activ în organizare și, astfel, au asigurat succesul acestei sărbătoriri.

Comitetul de organizare compus din:

- dl Vladimir Paschievici
- dl Antoine Soare
- dl Victor Roșca, președintele comitetului
- dna Ortansa Tudor
- dna Corina Luca
- dl Marc Marinescu

s-a întâlnit încă din luna iulie pentru a discuta planul de acțiune în cele mai mici detalii.

Părintele Liviu Alexandrescu, preot paroh al Catedralei „Buna Vestire” din Montreal, a oferit cu generozitate spațiul „Casei Române”.

Dna Stana Bunea ne-a creat o ambianța de vis cu a sa minunată harpă.

Dl Victor Socaciu, Consul General al României la Montreal, ne-a onorat cu prezența și încurajat prin frumoasele cuvinte rostite.

Dl Marius Fincă s-a ocupat cu organizarea tombolei de pe urma căreia fericiții câștigători s-au bucurat de premiile oferite cu generozitate de către dl Roșca din colecția personală, și anume numerele revistei din cei 20 de ani.

Conceptia grafică și imprimarea diplomelor, afișelor și mapelor au fost oferite de către dl Valentin Luca, designer graphique.

Tripla expoziție, inedită și unică în Montreal, de carte, picturi și icoane, a avut un real succes prin implicarea persoanelor responsabile: dl Leonard Voicu la carte, dna Eva Halus la picturi și Ion Lăcătușu la icoane, iar dna Angela Faina, coordonator.

Talentații români care au expus au fost:

Expoziția de carte a avut 15 scriitori: Corina Luca, Victor Roșca, Vladimir Paskievici, Lia Ruse, Melania Rusu Caragioiu, Carmen Ionescu, Carmen Doreal, Ion Anton

Datu, Doina Hanganu, Felicia Mihali, Camelia Ardelean, Milena Munteanu, Cătălina Stroe, Stana Bunea și Leonard I. Voicu.

Expoziția de picturi a avut nouă artiști: Anca Ciupitu, Carmen Doreal, Ioan Oprut, Aurelian Francu, Serban Popa, Rodica Vinca, Angela Faina, Ion Lăcătușu și Eva Halus.

Expoziția de icoane a avut trei pictori de icoane: Ion Lăcătușu, Ionela Manolescu și Rodica Vinca.

Buful cu bucate alese și vin ghiurghiuliu a fost organizat de către dna Carmen Ionescu.

De decorarea și pregătirea sălii s-a ocupat dl I. Polgar.

Contribuția benevolă de la intrare a fost posibilă datorită dnei Lia Bătrâna, cu ditribuirea revistei nr.4 / 2016 s-a ocupat d-na Silvia Marinescu, iar sunetul și imaginea au fost asigurate de către dl Cătălin Marin.

Printre invitați au fost de asemenea televiziunea „Escu” cu dl Marius Bălan și de la „Nașu Tv” dna Felicia Popa. Postul de radio „Ora românească” a fost prezentă prin dl Adrian Ardelean. Din partea ziarelor românești, au participat: „Accent”, „Pagini Românești” și „Zig-Zag”.

Programul artistic din a doua parte a sărbătorii noastre a adus un plus de relaxare și încântare celor prezenți.

Ansamblul „Dorulețul” al Școlii „Junimea Română” din Montreal a prezentat două frumoase cântece.

A urmat îndrăgita artistă Paula Alecu cu vocea ei dulce și îmbrăcată într-un autentic costum popular.

La pian a acompaniat și a interpretat două melodii dna Lidia Constantinescu.

Cunoscuta interpretă de muzică populară, Mariana Iluțiu, a ridicat lumea la joc și ad-hoc s-a încins o horă mare.

Strănepoata lui Iacob Mureșianu nu a avut decât un vis, acela de a duce mai departe flacăra aprinsă de înaintași pentru promovarea culturii românești. Prin muzică. Acum 7 ani, pe 15 noiembrie, corul, format din doar șapte membri, avea primul concert. Astăzi, același cor numără zeci de persoane de naționalități diferite, fiind deja un nume consacrat în lumea muzicală. Ne-am bucurat de prezența dirijoarei Ioana German și corul „La Muse”, care a interpretat fragmente din opereta „Crai Nou” de Ciprian Porumbescu.

Cine nu-l cunoaște pe Poetul Total, George Filip? Dânsul a răspuns prezența la sărbătoare cu un recital de poezie. A fost acompaniat de Mircea Gheorghescu, maestru la instrumente muzicale populare cum ar fi: caval, fluier și ocarina.

Ca secretar de redacție al revistei „Candela de Montreal” și prietenă apropiată a familiei Roșca, am fost onorată să mă implic în organizarea acestui eveniment cultural și, de asemenea să prezint întregul program.

După reacțiile primite în timpul și după terminarea activităților, concluzia este că totul a fost de un real succes, iar aceasta se datorează unității oamenilor în numele culturii românești și a valorilor tradiționale ce ne animă în marea familie, care este comunitatea românească din Montreal.

SE APROPIE CRĂCIUNUL...

Daniela GÎFU

24 decembrie. Suntem într-o tainică așteptare... Trecut peste ani, îți rămân melancoliile de ieri. Și, dacă te va întâmpina Crăciunul singur în casă, vei ajunge să crezi că asupra s-a năpustit mustura divină. Ceea ce ieri îți aducea bucurie, azi, poate o tolerată resemnare. De vrem sau nu, melancolia devine salvatoare. Negociem cu inima, încă însetată de licori ametoitoare, pentru câteva clipe de îmbucurare.

De-a lungul unui an, de-a lungul unei vieți... adunăm diverse și complexe afecte. Cum devenim în timp? Mai iubitori, mai toleranți, mai strălucitori? Sau mai disprețuitori, mai încrâncenați, mai cenușii? Dilemă care-mi umbrește conștiința precum ispita călcătura unui pustnic... Mă încred în ecoul suferinței și în puterea rugăciunii. Scenarii iernatice mi se preumblă înaintea-mi.

Refuzul de a te lăsa învăluit de atmosfera familială, caldă, armonioasă și atât de necesară la sfârșit de an ori, măcar a prietenilor din ce în ce mai rari prezenți în viața ta, devine poate cea mai clară dovadă a îmbătrânirii sufletești. Nefericita situație în care te afunzi, tabloul dramei ființiale. Și..., timpul acesta care nu iartă pe nimeni!? De câte ori n-am auzit "nu am făcut mare lucru în viață". Altfel spus, n-ai dat vieții tale un sens care să te înalțe, care să te împlinească.

Încerc să mă aflu în colindele lui Hrușcă, care anul trecut îmi umpleau sufletul de liniște... Acum, nu mă mai ajută. Cineva care mă cunoaște mai puțin, ar crede că împrejurarea în care mă aflu este de fapt răspunsul asumat al propriei mele izolări, alimentat de mofturi și vise fanteziste. Descopăr că adevărata-mi împovărare vine de la dorința încrâncenată de a-mi simți viața până la cele mai mici amănunte. Mereu mi-am planificat ziua de mâine. E drept, de prea puține ori a ieșit așa cum mi-aș fi dorit. Dar, năravul nu mi l-am pierdut?!

Evenimentele existențiale îmi cheamă și mai mult singurătatea. Paradoxal, o fac aproape imposibil de suportat. Îmi revin în minte vorbele Părintelui Arsenie Boca: *Noi nu suntem numai lucruri ca să mergem în virtutea legilor necesității; noi mai suntem și ființe spirituale, înzestrate cu conștiință, și ca atare mergem în virtutea legilor libertății. Ca atare căutăm adevărul și ca atare Îl căutăm pe Dumnezeu.*

Și, oare, nu-i adevărat că avem un destin? Că zestrea noastră divină atârână greu în deciziile, spusele și activitățile noastre? Suntem fericiți doar atunci când ne place sau ne convine ceea ce avem și trăim. Ne lăsăm înduioșați doar de acele evenimente sau de acei oameni care ne dau impresia că sunt pe lungimea noastră de undă. De-alungul vremii triem tot ce nu e interesant, credem noi?!, după propriul nostru profil și lăsăm lumina magică a copilăriei să pătrundă în întunericul existențial care ne-a cuprins lăuntru.

Am primit un brad splendid care așteaptă să fie împodobit. Mai bine de trei ore m-am lăsat antrenată în această aventură ornamentală. Privesc rezultatul... Este un brad verde bogat și plin de vigoare, care reușește să mă transpună în vremuri demult apuse.

Nu-mi amintesc prea multe din anii copilăriei. Un Moș Crăciun înconjurat de daruri, care ridica pe poalele sale, pe rând, fiecare copil așezat în șir indian; asculta binevoitor poezia pe care, deși o repetasem de zeci de ori cu educatoarea și chiar acasă cu părinții, o încurcam. Prea multe emoții. Și, indiferent de cât de multe boroboațe făcusem peste an, primeam mult-așteptatul dar. Era uluitor să primesc an de an ce îmi doream. Involuntar, șiroaie de lacrimi. Lacrimi de bucurie, care se prelingeau nestingherite pe obrajii înghețați de atâta așteptare.

În plină iarnă, îmi amintesc multe dintre peripețiile prăfuite de scurgerea timpului în clepsidra menită sufletului meu. Îmi revin din starea de visare, dar îmi rămân impregnate emoțiile copilăriei. Și acum, lacrimi arzânde pe obrajii mei. Ochiul îmi rămân fixați la robustețea bradului, care nu pare deloc deranjat de solitudine. Acum, mă gândesc, cât de trist este să nu ai cu cine să împarți această dumnezeiască trăire. De a dăru și, de ce nu, de a primi. Vacarmul colindătorilor este ușor înlocuit de oftatul melancolic al ființei care trebuie să-i dea o șansă sortii să se facă înțeleasă.

Am obosit. Am obosită să înțeleg. Crăciunul a bătut demult la ușă. Dacă ieri copilul căuta sub brad cu emoție darurile pentru care scrisese o stângace scrisoare către Moș Crăciun, azi, adultul, cu o din ce în ce mai stinsă emoție, caută sub brad leacul împotriva propriei neputințe. Acum știu sau cred că știu. Salvarea vine doar din iubire... Dar, unde mai poți găsi în prezent iubirea adevărată?! Nu este un dar costisitor, dar este atât de rar, încât te întrebi dacă îl meriți?! Și iarăși, același neclintit în a sa iubire, Arsenie Boca grăiește: *La porțile sufletului omenesc Dumnezeu își încetează stăpânirea: îi vrea iubirea. Prin urmare, împăcarea și împlinirea sufletească le vom simți dacă devenim conștienți de legătura de rudenie cu Cel ce tocmai S-a născut...*

Crăciunul este în primul rând, sărbătoarea îndrumării noastre în astă lume, care ne-a încredințat însuși modelul absolut, Pruncul Iisus. Nefericirea de aici vine, când conștientizăm că ne îndepărtăm de lecția sacră. Constatăm, de la an la an, că deciziile noastre de fiecare zi vin în întâmpinarea părții mai puțin așezate și confuze din noi, care caută să ne orbească.

Îngerul păzitor așteaptă să luăm decizia de a ne rându și măcar puțin existența. O rânduială în acord cu sufletul copilului de odinioară. Peste două mii de ani de când auzim de la Sfinții Părinți să redevenim copii pentru a ne ferici. Adevărat zic vouă: *Cine nu va primi Împărăția lui Dumnezeu ca un copil, nu va intra în ea.* (Marcu, 10.15) Iată de ce, când ne gândim la copilărie, realizăm cum s-au scurs anii. Există o puternică legătură între cele două realități. Copiii sunt atrași de părinții și bunicii lor. Dar și viceversa este la fel de adevărată. Copilăria (alfa) și bătrânețea (omega) sunt cele două capete ale existenței umane, dar ele nu inspiră nicicum aceleași sentimente. Pe copil simți nevoia să-l mângâi, să-l iei în brațe, să-l răsfeți..., dar nu și pe un bătrân. Acest mod de manifestare vine din ceea ce ne însuflă fiecare dintre cele două stări: încrederea și sinceritatea copilului versus decepția și devitalitatea bătrânului.

În realitate, a deveni ca niște copii, înseamnă a învăța, sau, mai bine zis, a reînvăța, a ne răscoli memoriile după lecția

iubirii. Iubire dezinvoltă, naturală, necondiționată... Dar această iubire are nevoie și de înțelepciunea cunoașterii dezvoltată peste vreme. Ele trebuie să coexiste în destinul nostru. Nici intelect fără inimă, dar nici inimă fără intelect...

Am realizat că am îmbătrânit prea repede, nu neapărat prin anii adunați, ci prin gândurile și stările autoinduse, sentimentele risipite cu prea multă generozitate acolo unde nu erau apreciate, faptele care mă atrăseseră în contexte incomode...

Deși refuzasem în primul moment să răspund copiilor care veniseră la colindat, acum mă bucuram să-i observ și să-i ascult. Bucuria lor, de a primi așteptatele daruri pentru colindul interpretat, reuși să-mi bucure inima. Nu mai simțeam singurătatea atât de apăsătoare. Găsisem leacul propriei neputințe.

Notă:

Arsenie BOCA – Din învățăturile Părintelui Arsenie Boca, în Despre durerile oamenilor, vol. I, Ed. Credința strămoșească, 2003, pp. 13-14

CALEA REGALĂ SAU DRUMUL DIRECT, FĂRĂ ABATERE AL ELENEI BUICĂ *Elisabeta IOSIȚ*

Însemnări la cartea "PE CĂRĂRILE VIEȚII"

Lăsând la o parte lucrurile neînsemnate, scriitoarea Elena Buică a pășit de peste un deceniu pe o cale pe care o "împărățește cu adevărat", evitând ocoliturile care îi pot distra atenția de la cărările directe ale vieții. **Dorul** este o temă esențială, care îi stimulează fantezia în majoritatea cărților sale iar în volumul "Pe cărările vieții" își creează oriunde s-ar afla un spațiu patriarhal, precum Blaga, o insulă a experiențelor sale, participând "la misterul esențial al vieții iar emoția poetică se convertește în **dor** și în sărbătoare", așa cum afirma Doina Ruști în "Dicționarul de teme și simboluri", privind dorul ca un cânt religios în spiritul veacului său, cel al pribeagului din psalmul lui Arghezi ca "un imn de comunicare cu Dumnezeu ...situarea între credință și tăgadă, exprimând îndoiala ființei torturată de întrebări, conștientă de destinul ei". Pentru autoare fiecare lucru are un semn, în acel spațiu înrămat într-o poveste, ca în "Sufletul din iile românești", gustând din "frumusețea și emoția clipei atât de repede trecătoare", acele comori de artă și de seculară tradiție, aflate la serbarea iei românești, desfășurată în Canada, frumuseți tulburătoare pe care: "îți venea să le săruți cu inima și cu sufletul în **dorul** de acasă... e mândria, că faci parte dintr-un popor atât de înzestrat de Domnul." (pag. 12). Peste toate și peste tot plutește parfumul copilăriei, când se ascultă de Crăciun: "cu urechea sufletului toaca din slava cerului înălțându-se spre crugul veșniciei și glasurile îngerești amintindu-ne de ziua Nașterii Mântuitorului" (pag. 28).

Elena Buică are un dar al vorbelor, știind să scrie și să povestească asemenea lui Creangă, acel dar cu care este înzestrat dascălul dublat de rigorile asupra textului aflate în atenția profesorului de română. Din povestirea în care descrie un oraș bijuterie "Niagara Lac", pornind de la spectacolul cascadei, un "magnific giuvaer al naturii" ne înfățișează, ca într-un film cafenelele, magazinele și restaurantele cochete...oamenii care și-au construit case, frumos întreținute...dar și faimoase case de vinuri cu degustare, unele datând din secolul al XIX-lea" (pag. 30), recunoscând cu umor-i caracteristic, fără a bănuși că era o glumă pusă pe magneții expuși pentru vânzare sau era o realitate: "Am băut atâta vin, încât vrând să traversez ringul de dans, ca să mai pun vin, am primit premiul la concursul de dans" (pagina 31).

Scriitoarea Elena Buică este și o bună portretistă, creionând în puține cuvinte oamenii întâlniți, mulți dintre ei prieteni,

colegi de liceu sau rude din comuna natală Țigănești. Un interesant portret i-a făcut, de pildă, actorului Florin Piersic, aflat la lansarea unei inedite cărți a unui ilustru român, Herman Victorov, trăitor în Canada, prieten din anii tinereții cu autorul. Am fost prezentă la acel eveniment editorial de la Librăria Eminescu, unde nu aveai loc să arunci un ac. Elena Buică îmi mărturisise, înainte de a prezenta însemnările sale despre cartea ce ne era prezentată, că "se simte încorsetată de vremea noroasă". Într-adevăr, chiar începuse să plouă dar prezența lui Florin Piersic, care cocheta cu studentele care ieșeau de la cursuri, privind pe geamul librăriei, invitându-le înăuntru, stărnea o adevărată bună dispoziție, așa încât, după expunere am văzut-o pe Elena Buică râzând și mișcându-se ca o balerină, întinzându-i mâna lui Florin Piersic, care o sărută cu respect, înclinându-se, adăugând: "Ați vorbit cu intonația unui actor". Elena se și vedea în perioada tinereții, când în suflet avea un "cuib al visării la actorie". Din acel moment, nimic nu o mai durea, mărturisind: "Când te afli alături de Florin Piersic, climatul din jurul tău se schimbă, aerul vibrează, lumina are nuanțe pe care nu le-ai mai întâlnit, buna dispoziție îți dă aripi, ți se încălzește sufletul la flacăra spiritului său." (pag. 23). Același climat a fost descris și la venirea "remarcabilei scriitoare Paula Romanescu, colegă de catedră, o vreme, invitată de scriitorul Herman Victorov la Windsor, în Canada. Doar câteva cuvinte cuprinse într-o frază sunt uneori atât de dense, încât pot portretiza un om cunoscut în timp: "Întotdeauna am admirat la distinsa mea prietenă, Paula Romanescu, frumusețile întruchipate în cuvânt, smulse eternității, înariparea creatoare ca un imn adus vieții în deplină armonie cu înfățișarea sa poetic alcătuită, o prezență cu aer de distincție, de noblețe, de calm și împăcare" (pag. 87).

Mai sunt multe de spus, despre viitoarele cărți, "cărări" ale vieții sale, așteptând să descoperim în ele creionarea și de alte vieți omenești. Fiindcă, orice carte reprezintă și sensul vieții, o Odisee pitorească, scrisă pe înțelesul tuturor. Și cu atât mai mult, umblând "Pe cărările vieții" parcurge un drum ritualic, mereu căutând sensul existenței. De fapt, călătoria sa ne propune un mod de cunoaștere și de redescoperire de sine.

Aș spune, că atunci când scrie, Elena Buică e fericită. Sau așa cred eu. Fiindcă se simte în scrierile sale acel **dor** al edenului pierdut dar mereu regăsit, având bucuria de a descoperi lumea dar și sentimentul de a-i iubi pe toți aceia, pe care îi întâlnește, creând acel mister al detașării, care numai în scris se declanșează, ca un sentiment eliberator, care te face fericit, prin evadarea într-un univers paradisiac.

COLINDELE MIRUNEI

Miruna OCNĂREANU

ALBE POVEȘTI...

Nu-mi da binețe-n iarna asta
Pe geam stau răstignite flori de gheață
Umbrarul lunii ne dospește teama
Și-o șlefuiește-n mugurii de viață

Nu-mi spune, Prințe, nici măcar minciuni
Nu mai am timp să le țesăl cu grijă
Potecile pălesc sub flori de mir
Minutele se leapădă-n oglindă

Trimite-mi doar ninsorile de vară
Și sub omătul lor, pe fruntea mea,
Lumina spicelor să înflorească
Uimirea mea să urce către-o stea

Sub tâmple să mi se usuce frica
Iar Tu, să plângi doar setea din ulcioare,
Ninsorile cireșilor din suflet
Albe povești să-ți ningă din fuioare.

NINGEAU BUJORII...

La vremea când ningeau bujorii
Împrumutai petalele lor albe
Sculptai din seva lor cocorii
Și-i alungai în trupu-mi să se scalde

În fiecare noapte, la răspântii,
Zburau pe sub perdeaua mea de carne
O înfoiau cu ceața de pe pârtii,
Iar dimineața o-mpietreau în marne

Lăsându-și câte-un fulg să mă atingă
Pe fruntea ce-n-florise fără voie
Troienele cu mir păreau să-mi ningă
Și-un anotimp suia mai anevoie

La vremea când vor ninge iar bujorii
Ninsori mi-or îngropa aripa frântă
Dezghetul lumii l-or șopti cocorii
În visul alb eu voi veni preasfântă.

IARTĂ-MĂ UNIVERS

Părtinitor e Universul,
sau poate că eu
cu tălpile-mi aspre rănesc
poala lui Dumnezeu?,
ca pe-o țoală spălată-n năduf
pe piatra de râu,
frecată-n leșia nopții
până-i ruptă din brâu

sau poate, cu tropot,
rănit-am al zilei timpan
fugărind cu pintenii arși
iluzoriul liman:
chilia apelor repezi
sub vârtejuri de fum,
cărări pieptănate în grabă
în malul de scrum

fugit-am călare, fugit-am
s-ajung la liman,
scrâșnind prin decenii
uitat-am să cresc din maidan
copilul cărunț,
când în bălți ucis-am cu pietre
tâmpile ce-au copt nefirescul
sub țăstul din vetre

Iartă-mă Univers!,
și nu mai fi părtinitor,
dezgroapă-mi zilele din cuiburi
mai încetișor
macar o lună de iarnă
mai sparge-mi din sâmburi
sau lasă-mi apusul,
să pun cuvintelor nimburi.

AI STRÂNS DOAMNE....

Doamne! Ai strâns cerneala
din toate călimărilor,
Ai umplut fântâna
cu mărire,
De nu mai găsesc cuvintele
și întrebările

Doamne! Ai strâns pădurile,
care citeau cu securile,
Dragostea și urile
cu vină și fără de vină,
De nu mai găsesc cuvintele,
nesfinte și sfintele,
Îndreptate ca flintele
spre cei ce-au să vină

Doamne! Ai strâns și vâlcelele
și munții-n ulcelele
Unde stau ascunse cuvintele
sfinte, nesfintele.
Dar acuma mi-e sete
și-am să rup o pecete,
Să le sorb înțelesul,
cumințenia, eresul.

DACII DUPĂ DECEBAL – IMPERIUL AMAL

Marius FINCA

Motto: „De acolo până la Nistru, marele imperiu rămase neatins și se extindea de la Marea Azovului, peste Basarabia, Bucovina, în Maramureș și Galiția până la Pădurea Herciniană... Daco-geții pierduseră numai o treime din țara lor și au continuat războiul împotriva romanilor, dar numele geților apare transformat de obicei în cel al goților...” Carlo Troya.

În secolul I î.H. știm cu toții că a existat marele regat al lui **Burebista**.

Putem afirma fără rezerve că regatul a fost mai degrabă un imperiu, căci s-a întins spre vest până la Lacul Constanța (Leman din Elveția de azi), în sud până la munții Hemus (Balcani), spre est până spre Bug iar spre nord cuprindea Carpații nordici (Fig. 1). A fost un imperiu și pentru că se întindea peste mai multe neamuri. Iată ce scrie Starbon (63 î.H. – 26 d.H.) în *Geografia VII*: „Boerobista, get de naționalitate, după ce a luat asupra sa, puterea peste poporul său, s-a apucat să-l refacă în urma deselor nenorociri. Și, prin muncă necontenită, prin cumpătare și disciplină a făcut ca în scurt timp să întemeieze un imperiu mare și să supună geților toate popoarele din vecinătate. Ba chiar romanii încep să se neliniștească, când l-au văzut trecând cu îndrăzneală peste Istru și să devasteze Tracia până în Macedonia și Iliria, să pustiască pe celții amestecați cu tracii și cu ilirii, să nimicească chiar pe boienii lui Cristasir și poporul tauriscilor”.

După asasinarea lui Burebista imperiul este împărțit în 4 regate și ulterior în 5. Dintre acestea doar teritoriile de la sudul Dunării și regatul lui **Decebal** au fost cucerite de Imperiul Roman, în timp ce altele au fost în relații mai bune sau mai rele cu imperiul, unele fiind clientelare acestuia, altele complet independente.

Despre unul din regatele geților, cel condus de **Cotiso** știm de la poetul Ovidiu, care pe la anul 15 d.H. îi trimite regelui o scrisoare (*Pontice II.9*): „că eu mă găsesc surghiunit în vecinătatea imperiului tău”. Că nu era un șef de trib oarecare, barbar și primitiv, ne-o spune și Seutoniu care amintește că împăratul Romei Octavian Augustus voia să-și căsătorească fata cu acest Cotiso, pe vremea când rege era tatăl acestuia.

Ciopârțirea fostului imperiului get al lui Burebista de către romani se face trepat, bucată cu bucată: **Panonia** între anii 12 și 9 î.H. A urmat imediat o răscoală a dacilor din Panonia susținuți de frații lor din est, din păcate înfrântă. **Moesia** în anul 29 d.H. este transformată în provincie romană. Pe la anii 46, regatul clientelar al Traciei este transformat în provincie romană astfel că imperiul get rămâne numai la nord de Istru. Cucerirea **Sarimizegetusei** la anii 102-106 d.H. nu a

însemnat dispariția poporului get și a imperiului său, stat care și-a continuat existența la nord și est de Dacia romană.

Istoricul italian **Carlo Troya** scrie *Fasti Getici o Gotici, appendice al Storia d'Italia del Medio Evo* (în cinci volume în anii 1839-1841), o parte din acest text fiind preluat și completat de către J. F. Neigebaur care a publicat la Breslau în anul 1859 o carte despre descrierea Moldovei și a Valahiei. Informațiile istoricului italian sunt luate din *Getica* lui Iordanes dar și din alte numeroase izvoare, fiind practic o sinteză a documentelor antice, în limbile greacă și latină, disponibile în secolul al XIX-lea. Citându-l pe Ptolomeus, spune că romanii s-au înstăpânit pe teritoriul geților cuprins din Tisa până la Grath. „De acolo până la Nistru, marele imperiu rămase neatins și se extindea de la Marea Azovului, peste Basarabia, Bucovina, în Maramureș și Galiția până la Pădurea Herciniană... Daco-geții pierduseră numai o treime din țara lor și au continuat războiul împotriva romanilor, dar numele geților apare transformat de obicei în cel al goților...”.

Râul Grath a fost înțeles de unii istorici drept Siretul. Găsim exagerată această interpretare, căci avem două mărturii despre întinderea părții rupte de Traian din regatul dacilor: **Rufius Festus**, care la îndemnul împăratului Valens întocmește o istorie a Imperiului Roman precizează: „Traian i-a învins pe dacii lui Decebal și a transformat în provincie romană teritoriul Daciei de dincolo de Dunăre; acesta era de jur împrejur **un milion de pași**, dar în timpul împăratului Gallienus a fost pierdută, iar Aurelian, după ce i-a mutat de acolo pe romani, a creat două Dacii în regiunea Moesiei și Dardaniei...”. La fel și Eutropiu, limitează la un milion de pași perimetrul Daciei romane: „Fiindcă Dacia se deșertase (depopulase) de oameni prin războiul lui Decebal, de aceea Traian, spre a popula această provincie, ce avea împrejur **un milion de pași**, a adus din tot Imperiul Roman o nenumărată mulțime de oameni spre a cultiva câmpiile și cetățile, etc”. Așa s-a ajuns ca Napoleon Săvescu să calculeze la doar 14% partea din Dacia transformată în provincie romană: un milion de pași circumferință limitează o zonă de 350-400 km diametru, adică Banatul, Oltenia și sudul Ardealului. Un pas de atunci avea 1.48 metri (se considera pasul dublu). Dacă partea supusă din Dacia a fost de 14% sau 30% asta nu schimbă radical datele temei noastre!

Cele mai multe din datele prezentate mai jos au fost sintetizate de dl. **Constantin Olariu Arimin**, în lucrarea de curând apărută: *Adevăruri ascunse*.

Să revenim la Troya, care în anexa lucrării mai sus amintite, referindu-se la războaiele purtate de Domițian cu geții conduși de **Gezina** în anul 86, citându-l pe Orosius scrie: „Tacitus spune că nu îndrăznește să arate numărul romanilor uciși”, relatează Paulus Orosius care ar fi citit această afirmație în cărțile lui Tacitus atunci încă existente, astăzi dispărute. Geții care s-au distins în această luptă au fost numiți auseni sau aseni – eroi – pe care Zamolxe îi iubește cel mai mult și autorul lor învățat crede că „au plecat cu Odin în Scandinavia”.

Aceste date sunt susținute de tăblițele de plumb de la Sinaia, ținute ascunse prin beciurile Muzeului Național de Istorie, neinventariate, unele rătăcite, tocmai de cei ce trebuie să ne apere memoria, neamul și onoarea în fața istoriei și lui Dumnezeu, căci doar de asta bieții români le plătesc salariile și stipendiile. Una dintre tăblițe spune cum comandantii oștirii geților, **Duro Radu** și **Duro Cozen**, au plecat în primăvara anului 106 la iazigii/goții Umo și Gerentea din nordul Mării Negre să le ceară ajutor pentru războiul pe care îl purtau cu romanii. Ambii conducători iazigi au luat parte la războiul geților, fapt ce dovedește că între aceste popoare exista o legătură statornică de ceva vreme. Mulți au murit și s-au dus în lumea asenilor sau tărâmul lui Zamolxe, cum se spune în altă tăbliță. Tot pe aceste tăblițe numele lui Burebista apare ca Boero Bisto sau Boero Bisica, Dage Belo este un fel de consiliu de război, sau adunarea războinicilor, iar mato este comandant, șef, autoritate. De aici și forma de respect mata, care se mai folosea printre români când eram copil. Acest subiect al tăblițelor de plumb merită însă a fi tratat separat, într-o altă lucrare.

Mai departe, Troya scrie: „*Printre acești aseni se găsea Captus, strămoșul dinastiei regale de mai târziu a ostrogoților, fiul său a fost Almar, al cărui fiu Augi, a fost tatăl lui Amal, strămoșul gintei de eroi al Amalilor. În anul 134, Almar, fiul lui Captus, îi pregătește pe geto-dacii săi să se războie împotriva romanilor și aceștia fac urmașilor lui Hadrian mult necaz... În anul 161 Augi stăpânește peste daco-geți sau goți, pe care Ptolomeus îi mută în marea câmpie situată între Carpați și Marea Baltică și care era numită Sarmatia Europeană. Din anul 174 Amal domnește peste daco-geți și este întemeietorul Amalilor... În imperiul Amalilor migrează alte hoarde și barbari, de asemenea și o parte a burgunzilor care sunt primiți ca aliați*”.

De altfel stăpânirea romană la nord de Dunăre, între anii 106-271 sau 275 a fost marcată de numeroase revolte ale populației geto-dace locale, ajutată de frații ei din **Imperiul Amal**.

Aceste războaie sunt adevărate lupte de eliberare, căci ele nu au încetat decât atunci când Dacia a fost eliberată în fapt, în jurul anului 250. Retragerea aureliană de la 275 doar a confirmat o stare de lucruri deja existentă de 25 de ani. Ultimele monede romane la Sarimizegetuza sunt din anul 254. Vom aminti doar câteva dintre aceste războaie, care s-au întins pe toată perioada stăpânirii romane în Dacia. Aceasta este perioada în care adepții latinismului afirmă că s-a produs în mare parte romanizarea dacilor, inclusiv al celor din exteriorul Daciei supuse.

În 117 are loc o mare răscoală a geților din provincia romană Dacia, susținuți de geții liberi. Luptele au durat toată vara anului 117, fiind adus cel mai crud general roman Marcius Turbo pentru reprimarea răscoalei. **Hadrian** a fost pe punctul de a renunța la această provincie și numai insistențele prietenilor care i-au amintit de zecile de mii de soldați romani morți pentru cucerirea ținutului, l-au făcut să nu-și transforme gândul în realitate. Tot în același an Hadrian distruge podul lui Traian de peste Istru, pentru a împiedica pe dacii de la nordul Dunării să încerce eliberarea fraților lor din dreapta fluviului. Toate informațiile vremurilor de atunci spun fără nicio ezitare că răscoala a fost pusă la cale de geți și la ea au participat atât cei din provincia

romană Dacia, cât și cei din nordul și estul acestui ținut, adică **geții din Imperiul Amal** care luptau pentru alungarea veneticilor.

În anii 156 și 157 geții liberi îi atacă pe romani de mai multe ori. În anul 167 geții liberi din imperiul condus de **clanul Amal** atacă Dacia romană și ajung până în Macedonia și Grecia, iar în 170 are loc un nou raid în sudul Dunării.

În anii 245-247, romanii poartă lupte grele la Dunărea de Jos împotriva **carpilor**, cum mai erau numiți geții din Moldova și Bucovina de azi care doreau să-i alunge din toate teritoriile pe care le stăpâneau la nord de fluviu. Ținuturile Daciei au ajuns adevărate întinderi unde cetele de geți și goți din Imperiul Amal se arătau tot mai des și redeveneau adevărații stăpâni pe pământurile neamului. În martie 248 se celebrează la Roma cu un fast uimitor, sărbătorirea a 1000 de ani de la înființarea Romei, unde sunt invitați mai mulți regi din estul provinciei Dacia, informație pe care nu o veți găsi prin niciun manual de istorie căci nu se pupă cu teoria stârpirii tuturor războinicilor daci și romanizarea restului populației. În anul 214 împăratul **Caracalla** poartă război cu geții și goții la Istru iar după încheierea păcii își face o gardă personală din geți și goți numiți „leii scitici”. Pentru că a reușit să încheie pace cu acești prădători, împăratul își mai adaugă cognomenele de *Geticus Maximus* și *Quasi Gothicus*, adică popoarele care formau noua forță de temut pentru Roma. Alți cinci împărați romani, după războaiele cu dacii răzvrățiți și-au luat titlul aureolat, după obiceiul vremii, de „Carpicus Maximus” și de „Dacicus Maximus”: în anul 236 **Maximinus Thrax** (Tracul), care a luat și titlurile de *Germanicus Maximus* și *Sarmaticus Maximus*, **Filip Arabul** în anul 247; **Decius** în anul 249; **Galenius** în anul 257 și **Aurelian** în anul 273. Se demonstrează astfel că dacii, ca populație, erau o prezență reală în zonă, chiar și după încheierea perioadei de stăpânire romană în Dacia.¹ La această listă mai alăturăm câteva nume: **Aurelianus** Carpicus, **Dioclețian** Carpicus Maximus, **Maximian** Carpicus Maximus, **Galerius** Carpicus Maximus, **Constantinus** Carpicus Maximus, **Constantius Chlorus** Carpicus Maximus, **Constantin cel Mare** Carpicus Maximus.

Isarca din neamul Amalilor după anul 242 încheie alianțe cu mai multe popoare din imperiul său și se pregătește de o mare invazie, dar împăratul Filip Arabul (244-249) îi îmbunează cu aur ca să le liniștească zelul belicos. În primii ani ai domniei reușește să-i întoarne din pornirile lor prădalnice pe veniții de peste Istru și ia numele de Carpicus pentru că știa cu cine luptase, cu geții din estul Carpaților care conduceau regatul Amalilor. În 248 carpicii regelui **Argaithus** și goții regelui **Guntherichus** invadează Dobrogea și distrug Histria. Iordanes în *Getica* la paragraful 89 spune că geții și goții își duceau „viața, adică pe pământul Scitiei, la țărmul Pontului,... Pe când domnea peste romani Filip Arabul...Goții (geții), cum se întâmplă, suportând greu că li s-au retras stipendiile, din prieteni au devenit dușmani ai Romei. Căci deși trăiau retrași sub regii lor, erau totuși federați ai statului roman și primeau daruri anuale”.

În anul 249, **Ostrogotha**, fiul lui Isarca, năvălește în Tracia unde face mare prăpăd. În anul 250 regele Ostrogotha distruge orașul Apulensis – Alba Iulia – și provincia Dacia nu

mai poate fi controlată de romani. Această realitate îl face pe Sextus Rufus (*Brev.*) să scrie: „*Dacia Gallieno imperatore amissa est – Dacia pe vremea împăratului Gallian [253-268 n.n.] este pierdută*”.

După moartea lui Ostrogotha care condusesese armile de dușmani ai romanilor și prădători după drepturile vremurilor, conducerea armatelor a fost preluată în anul 250 de **Kniva**, pe care istoricii îl consideră got, adică germanic. Dar el era cunoscut și sub numele de **Canabaud** (cana + băut), un nume curat românesc. Kniva poate fi o formă a titlului de cneaz. Iar la dreapta lui se învrednicea **Unilt**, fiul acestuia pe care istoria l-a uitat. În anii 249-250 neamurile din Imperiul Amal de la Dunăre și Marea Neagră în frunte cu geții lui Ostrogotha și Kniva/Canabaud pornesc o invazia puternică în provinciile romane Moesia și Tracia, transformându-le în ruine. Deși lipsesc detaliile privind organizarea statală, capitala, viața cotidiană, aceste uimitoare informații vin să completeze tabloul unei epoci îndepărtate și ținute intenționat la întuneric.

Acum este momentul în care controlul părții de răsărit a Imperiului Roman este luat de „uzurpatorul” **Regalian**, despre care Trebollo Pollio, în *Triginta Tyranni, IX, Scriptorea Historiae Augustae* scrie: „*Gentis Daciae, Decebalus ipsius ut fertur affinis*”, tradus prin „*de origine dacică, fiind chiar rudă cu însuși Decebal*”, fost comandant al trupelor din Illiria și care a fost proclamat împărat. Dar acestui Regalian, urmat la conducere de soția sa Sulpicia Dryantilla îi vom dedica un capitol întreg.

Istoria a mai consemnat răscoale în anii 138-139, 140, 143 (provocate de „nebulia geților”), 156, 157-158 (**costobocii** din est), 159 (răscoală a dacilor din nordul provinciei), 167-170, urmate de represaliile din anii 171-172, cele două războaie marcomanice (170-175 și 178-180). În jurul anului 190 împăratul **Commodus** reușește să încheie pace cu „barbarii” după zece ani de lupte! În perioada împăratului **Septimus Sever** și a fiului său, probabil și datorită originii lor trace, adică de același neam cu geții, se ajunge la o oarecare stabilitate, ne mai fiind consemnate numeroase lupte în Dacia, dar imediat după asasinarea lui Caracalla (217), dacii au pustiit provincia în doi ani consecutivi: 217 și 218. De remarcat că după 250 (la Nicopolis și Philippopolis/Plovdiv, 270 Naysus/Niș sau 271-272 Dobrogea, etc.) toate luptele se dau în sudul Dunării, ceea ce arată fără dubii că imperiul pierduse controlul la nordul fluviului.

Pe *Tabela Peutingeriană* întocmită pe la anul 251 apar menționați pe teritoriul baștinei străbune doar geți și daci, goții nefiind amintiți. Începând cu Septimius Sever (193-211), primul împărat pus de armată, continuând cu fiul său Caracalla (198-217), apoi continuând cu Maximinus Tracul (get, născut în 173, împărat al Imperiului Roman între 235 și 238), un număr de peste 40 de împărați romani dintr-un total de 80 până la anul 641, au fost de origine iliro-traco-dacă. Iosif Constantin Drăgan le înșiră numele în „*Mileniul Imperial al Daciei*”. Noi am mai găsit câțiva. Jumătate din populația de aproape 60 milioane a Imperiului Roman era de origine traco-getă, iar armata era în majoritate formată din strămoșii noștri. De aceea și conflictele între imperiul din sudul Dunării și cel din nordul ei se împutinează.

Începând cu domnia lui Dioclețian (284-305), imperiul geto-got al amalilor are relații pașnice cu Imperiul Roman de națiune arimină având statutul de federați. **Galeriu** (305-311) – Ler împărat – își avea curtea particulară la **Romula** pe malul stâng al Istrului în apropiere de Caracal, iar Constantin inaugurează în anul 328 podul de la **Sucidava** - Oescus. Tot acest împărat dorea să strămute capitala imperiului la Serdica/Sofia în mijlocul geților, neam din care se trăgea și el, aceste informații dovedind că geții care conduceau atunci Imperiul Roman s-au unit cu cei din nordul Istrului.

Iordanes în *Getica* vorbind despre ocuparea regatului ostrogoților/geților din Italia de către armatele împăratului Imperiului Roman de Răsărit spune la paragraful 315: „*Aceasta a fost, pînă acum, originea geților și noblețea de neam a amalilor, ca și faptele bărbaților viteji. Acest neam demn de laudă a cedat unui principe și mai laudabil și s-a supus unui conducător mai viteaz, a cărui faimă nu va înceta în niciun veac și la nicio vârstă, iar victoriosul și triumfătorul împărat **Justinian**, precum și consulul **Belizariu**, vor căpăta numele de Vandalicul, Africanul și Geticul*”. Troya spune că din secolul al III-lea numele goți și geți au devenit comune și se confundau cum mai târziu cel de sciți desemna popoarele de la est de Panonia până la Marea Caspică. În imperiul get de răsărit în secolul I al erei noastre au venit popoarele din Scandinavia, goții din Gotia, vandalii din Vinlandia/Vandalia și alții, care după secolul al III-lea au ajuns forța conducătoare iar geții în frunte cu clanul lor conducător al Amalilor sunt recunoscuți de aceștia drept regi. Tot din *Getica* mai aflăm la pagina 42: „*În al treilea popas la marea Pontică devenind mai umani și mai înțelepți, cum am spus mai sus, și popoarele fiindu-le împărțite pe familii, vizigoții erau supuși **balților**, iar ostrogoții, de asemenea, erau în serviciul **străluțitorilor amal***”.

Tot pe aceste teritorii în partea de est mai erau sciții sau sarmații, populație înrudită cu geții. Să mai vedem ce spune Iordanes despre goții veniți din Goția la pag. 28: „*Dar fără să zăbovească mult, au ajuns la neamul spalilor cu care s-au încheștat în luptă, câștigând biruința. De aici au înaintat victorioși pînă la marginea Sciției, care este vecină cu Marea Pontului... Sciția începe de la hotarele Germaniei, de unde izvorăște fluviul Istru, sau de la lacul Morsianus și se întinde pînă la fluviile Tiras/Nistru, Danastru și Vagosola/Volga, ca și Danapru/Nipru și muntele Taurus, nu cel din Asia, ci cel propriu, adică scitic. Își continuă cuprinsul pe toată Meotida (lacul Meotic este Marea de Azov) și peste Meotida prin strămoșii Bosforului [cimerian, adică la Marea de Azov, n.n.], pînă la muntele Caucaz și pînă la râul Araxis. Apoi întorcându-se spre partea stângă pînă dincolo de Marea Caspică și de ținuturile îndepărtate ale Asiei pînă la oceanul euroborean, este ca o ciupercă, mai întâi mică, dar mai departe foarte lată și rotundă pînă la huni, albi și serii. Această patrie, spun adică Sciția, întinzându-se și deschizându-se în lung și-n lat, se învecinează spre răsărit cu serii care încep de la țărșul mării Caspice, la apus cu germanii și cu fluviul Vistula, spre ținutul arctic, adică în partea septentrională, este înconjurată de Ocean, iar la sud se găsește Persia, Albania, Hiberia, Pontul și albia Istrului, care se numește Dunărea de la gură pînă la izvor*”.

Informațiile prezente ne ajută să stabilim granița estică a imperiului get dincolo de Volga iar în nord se urca pe marginea munților Urali pînă în ținutul balților. Această uniune de triburi condusă de geți și goți care erau popoarele cele mai numeroase au năvălit în jaf de multe ori asupra teritoriilor controlate de romani. Aceste informații privind întinderea țării geților le regăsim la Ștefan din Bizanț, care, pe la anul 520 scrie un lexicon intitulat *Nume de popoare* unde spune despre strămoșii noștri că locuiau în vremurile lui în „Getia, țara geților”, amintindu-i și pe goți astfel: „*goții care au locuit mai înainte lângă lacul Meotic, dar mai târziu s-au strămutat în teritoriul Traciei*”. Mai amintește de un ținut al strămoșilor noștri: „**Dacia, țara aflată aproape de Boristene (Nipru).** *Daci, pe care îi numim dai, căci geți îi numim pe cei care locuiesc înspre Pont și spre răsărit, iar dai pe cei din partea opusă, spre Germania și izvoarele Istrului*”.

Imperiul Amal de la nord de Istru, amintit de istorici doar în șoaptă sub numele de „*regatul ostrogot din nordul Mării Negre*”, a fost distrus de huni în anul 376. Atunci hunii atacă imperiul amalilor, Athanaric construiește un val de pământ la est pentru a-i opri pe migratori și pentru că nu reușește, se refugiază în ținutul Carpaților numiți și Caucaz sau Caucaz. **Fritigern** cu o parte din goți se refugiază în Scythia Minor. Împăratul **Valens** îi primește bine pe goți și acceptă stabilirea acestora la sud de Dunăre împinși de hoardele hunilor și ale celorlalte neamuri aduse de ei. Jaful la care sunt supuși de către autoritățile imperiale determină revolta goților care va duce la bătălia de la Adrianopol din 9 august 378 unde armatele conduse de Valens sunt înfrânte, iar împăratul va rămâne mort pe câmpul de luptă.

Sfârșitul Imperiului Amal

Spuneam că pe *Tabela Peutingeriană* întocmită pe la anul 251 goții nu sunt menționați pe teritoriul României de azi și prin împrejurimi, ci doar dacii și geții. Jumătate din populația de aproape 60 milioane a Imperiului Roman era de origine traco-getă, iar armata era în majoritate formată din strămoșii noștri. De aceea și conflictele între imperiul din sudul Dunării și cel din nordul ei se împuținează. Pe vremea tetrahiilor (284-311) imperiul geților are relații pașnice cu Imperiul Roman de națiune arimină având statutul de federați. La 322 se încheie un tratat de pace între Constantin cel Mare și geții din Imperiul Amal, care avea să reziste 35 ani. În perioada imediat următoare se desfășoară activitatea misioanară la nordul Dunării a episcopului Ulfila, cel care a tradus Biblia din greacă (koine) în gotă, numită **Codex Argenteus** sau **Biblia lui Ulphila** și este considerat creatorul alfabetului gotic.

Se pare că nu a fost bine primit, fiind alungat repede, căci populațiile Imperiului Amal erau deja convertiți de către conducătorii lor geți la creștinismul arimin pe care Sf. Ioan Gură de Aur o numea „religia lui Zamolxe”. Iată ce scria episcopul Auxentius din Durostorum: „...*preasfântul și preafericitul Ulfila, fiind izgonit cu mare mulțime de credincioși din ținutul barbar pe pământul României [numele real al Imperiului Roman de Răsărit, n.n.], a fost primit cu cinste de împăratul Constantius, de fericită pomenire până astăzi*”.

Facem aici o mică paranteză pentru a aminti cine a fost Ulfila sau Vulpilă (310-383). Majoritatea biografilor săi ne-au transmis că bunicii lui ar fi fost refugiați din Capadocia în Moesia sau în Nordul Dunării din cauza persecuției împotriva creștinilor, sau chiar capturați de goți într-unul din raidurile acestora în Asia Mică. Alții îi atribuie o origine sută la sută gotică. Indiferent de cele două variante posibile este clară apartenența sa genetică și/sau culturală la neamul geto-dac. A fost hirotonit episcop al goților de Eusebiu din Nicomedia, episcopul arian Constantinopleului (în 341) și a reușit convertirea multora la creștinism. A fost considerat un discipol al lui Arie.

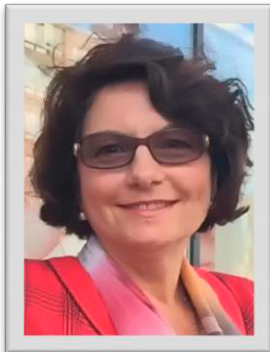
Imperiul geto-got de la nord de Istru, după cum am amintit, a fost distrus de huni în anul 376. La conducerea lor se găsea regele **Athanaric**, o figură foarte controversată în istoria vremii. Între anii 367-369 îl găsim implicat în niște lupte în imperiu alături de „răzvrătitul” **Procopius** care vroia să-i uzurpe tronul împăratului Valens, dar este învins. Cronicile creștine îl fac responsabil de torturarea și uciderea Sf. Niceta de Remesiana, un adevărat apostol al neamului nostru. Probabil, a fost o răfuială sau răz bunare religioasă, căci supușii săi erau adepții așa-zisului arianism, condamnat la Sinodul I ecumenic de la Niceea din 325. Între Athanaric și prințul Fritigern începe un adevărat război civil și religios. Avea să se termine cu înfrângerea celui din urmă, care ia calea bejeniei la sud de Dunăre în Moesia, unde oamenii săi li se promisese statutul de federați, adică aliați însărcinați cu paza frontierei dunărene.

Athanaric vedea în iudeo-creștinismul care era pe cale să se impună la Constantinopol, un pericol la credința și chiar existența imperiului său. Pericolul cel mare avea însă să vină de la răsărit în 376, nu de la sud: hunii. În timp ce o parte din goți trece Dunărea și obține dreptul de a se așeza în Imperiul Roman, Athanaric încearcă să organizeze rezistența în fața hunilor. Mai întâi speră să-i oprească pe Nistru, dar hunii au trecut râul în dreptul orașului Tighina în burdufuri de piele. Oastea geto-gotă se retrage în zona Stoicani unde era ridicat „Zidul lui Athanaric”, după modelul limes-urilor romane. Nici aici nu reușește să oprească valul migratorilor, așa că este nevoit să încerce o ultimă rezistență într-o zonă neidentificată din Carpații răsăriteni sau de curbură, numită Caucaz sau Caucaz, dar și aici au fost zdrobiți.

Alături de goții lui Fritigern, pe care Împăratul Valens îi primește bine și acceptă stabilirea acestora la sud de Dunăre împinși de hoardele hunilor și a celorlalte neamuri aduse de ei, mai sosesc și cete de goți și geți sub conducerea principilor Alatheus, Safrax și Farnobius, dar și trupe de alani. Numărul goților refugiați în Moesia a fost mult mai mare decât se așteptau romanii, astfel că nu le ajungeau stipendiile. Nedreptatea la care sunt supuși de către autoritățile imperiale determină revolta goților care va duce la bătălia de la Adrianopol din 9 august 378 unde armatele conduse de Valens sunt înfrânte iar el va rămâne mort pe câmpul de luptă.

Distrugerea Imperiului Amal de către huni nu a însemnat însă și dispariția geților din istorie. Ei au continuat să joace un rol crucial atât în est cât și în vest.

Paula ALECU: „DIN SUFLETUL MEU, PENTRU INIMILE
DUMNEAVOASTRĂ!” – interviu –
Corina LUCA

O prezență tânără, fermecătoare și cu un surâs minunat. În plus, ne aduce bucurie prin muzică. Am avut ocazia să o ascult de multe ori și de fiecare dată m-a încântat prin repertoriul variat și vocea melodioasă. Este deja un nume consacrat pe afișele de spectacol sau diverse întâlniri ale comunității românești din Québec. Vă invit să aflăm mai multe despre frumoasa Paula Alecu.

– **Dragă Paula, ce te inspiră în muzica ta? Ce te face să strălucești? De unde vine bucuria de a cânta?**

– Bucuria de a cânta vine din interior, este un sentiment care nu poate fi descris în cuvinte, o vibrație a sufletului la cel mai înalt nivel. Îmi place să dăruiesc oamenilor o parte din mine, ceva ce îmi doresc să fie păstrat într-o frumoasă amintire și o eventuală reîntâlnire. De aceea spun adesea: *din sufletul meu, pentru inimile dumneavoastră!*

– **Ce frumoase și calde cuvinte. În România, cine te-a îndrumat profesional în domeniul muzicii și ce premii ai câștigat?**

– Am urmat timp de 2 ani cursurile Școlii Populare de Artă din Pitești, iar în anul 1995 am participat la festivalul-concurs „Narcisa de Aur” de la Costești, unde am fost premiată.

– **Felicitări. Povestește-ne și despre parcursul tău artistic de când ai venit în Montreal. Cum ai făcut să păstrezi flacăra vie a pasiunii muzicale?**

– Când am ajuns la Montreal, în 2005, nu cântam, nu mai cântam de mulți ani. Din motive personale părăsisem această latură frumoasă a vieții. Cu timpul, mi-am dat seama că îmi lipsea ceva. De multe ori, este așa de greu să găsim acel ceva care ne lipsește. Pentru mine, era cântecul, dragostea pentru folclor și dorința de a transmite această moștenire generațiilor viitoare. În anul 2013, am avut ideea strălucită de a încerca să fac ceva în acest sens. Am reușit. La început, am cântat alături de formația „Transilvania”, apoi am fost solista grupului „Trio Plus”, iar astăzi sunt deschisă oricărei colaborări cu un singur nume: *Paula Alecu!*

– **Într-adevăr, numele artistei Paula Alecu deschide uși, este cap de afiș la spectacole și concerte. Felicitări! Cu toții știm că pentru a ajunge aici a însemnat multă muncă și perseverență.**

– Foarte adevărat.

– **Să ne întoarcem acum în trecut și să ne amintim de mica fetiță Paula de câțiva anișori, îmbrăcată în hainele mamei și cântând în fața oglinzii, având ca microfon un simplu creion. Zănele bune te-au dăruit cu pasiunea muzicii încă din leagăn.**

– Primii 8 ani din viață i-am trăit la țară, într-un sătuc unde folclorul și natura își dădeau mâna. Ele mi-au fost surse de inspirație pentru ceea ce urma să devin. Nu am purtat hainele mamei, dar pantofii cu toc îi încercam din când în când, așa pe furiș, ca să nu mă vadă mama. În schimb, aveam o ie cusută de bunica, pe care o scoteam din șifonier de multe ori ca să o admir. Am și îmbrăcat-o câteodată. Era frumoasă, sclipitoare. Da, este adevărat, cântam foarte mult, cu creionul în fața oglinzii, în grădina sau la marginea pădurii de peste drum. Căntecele Mariei Ciobanu, Mariei Cornescu, Irinei Loghin și ale lui Ion Dolănescu mi-au legănat copilăria.

– **Au existat persoane care te-au susținut încă de la început, care au crezut în tine și în visul tău?**

– Unchiul meu, acordeonist și solist vocal, a fost prima persoană care mi-a descoperit acest dar de la Dumnezeu, în jurul vârstei de 4 anișori. A fost primul meu profesor, îmi alegea piesele care mi se potriveau la vârsta aceea atât de fragedă, mă ajuta să mă pregătesc pentru serbările de la grădiniță, mai târziu la școală și sărbătorile din sat.

– **Câteva cuvinte despre familia ta pentru că de cele mai multe ori cei apropiați sunt cei mai aprigi critici, dar și cei mai fideli admiratori.**

– Sunt mama a doi băieți, unul de 18 ani, iar celălalt de 13 ani. Ei sunt familia mea. Mă iubesc și apreciază enorm, mă încurajează și susțin în ceea ce fac. Îmi urează succes de fiecare dată când merg la un eveniment. Sunt binecuvântată.

– **Când îți alegi repertoriul, ce criterii de selecție ai, cum alegi melodiile?**

– Primul criteriu de selecție este zona folclorică, linia melodică și mesajul pe care vreau să îl transmit publicului, bineînțeles în funcție de eveniment.

– **În lumina reflectoarelor și în fața microfonului, cum faci față emoțiilor? Ce gânduri îți trec prin minte? Există trac?**

– Am emoții la fiecare apariție pe scenă, dar ele scad pe măsură ce se creează conexiunea cu publicul.

– **Știi că sincronizarea cu acompaniamentul muzical este importantă. Cum faci ca relația cu instrumentiștii să fie perfectă?**

– Da, relația cu instrumentiștii este

foarte importantă. Este o muncă de echipă, unde fiecare dă tot ce are mai bun, pentru a oferi oamenilor un spectacol frumos și de calitate.

– **Îți mai amintești de prima ieșire la scenă, aici în Montreal? Cum a fost?**

– Prima mea ieșire pe scenă aici la Montreal a fost un Revelion, unde am interpretat câteva piese cu mari emoții, dar cu o dorință puternică de a continua. Încă de la primul spectacol, am reușit să scot oamenii la joc.

– **Unde te simți mai mult atrasă să cânti?**

– Pentru mine nu contează unde cânt, ci ceea ce cânt și pentru cine. Pot cânta oriunde, atâta timp cât știu că aduc oamenilor bucurie.

– **Simți de fiecare dată pulsul, atmosfera din sala de spectacol? Simți cum publicul trăiește emoția pe care tu o transmiți prin cântecele tale?**

– Simt foarte bine publicul. Când spațiul îmi permite, îmi place să merg aproape de oamenii din sală, pentru a le simți emoțiile și mai bine. Îi privesc cum cântă odată cu mine, cum zâmbesc și cum le cade câte o lacrimă pe obraz. Aplauzele de la sfârșit sunt foarte convingătoare și mă răsplătesc pe deplin.

– **Pentru că ți-am ascultat recitalul pe care l-ai oferit dublei sărbătoriri de pe 6 noiembrie a revistei „Candela de Montreal” și celor 90 de ani ai redactorului-șef, Victor Roșca, spune-mi, te rog, ce amintiri te leagă de sărbătorit?**

– Pe domnul redactor șef Victor Roșca l-am cunoscut la Cenaclul „Mihai Eminescu”. Dumnealui a venit la mine și mi-a vorbit despre evenimentul ce urma să aibă loc în data de 6 noiembrie. M-a contactat pentru acest eveniment și bineînțeles

că am răspuns cu drag. Dubla sărbătoare a revistei „Candela de Montreal” și aniversară a dlui Victor Roșca, a fost un real succes.

– **Am admirat mult costumele tale populare. Sunt autentice. Din ce zonă geografică provin? Cum fiecare lucru are povestea lui, a lor care este?**

– Primul meu costum popular este din Oltenia, și l-am primit cadou de la părinții unei prietene. Al doilea costum este din Ardeal, tot cadou de la o doamnă cu suflet mare. Anul trecut am primit costumul lăsat moștenire de la mama mea, este superb și are o mare valoare sufletească pentru mine. Anul acesta am fost acasă după 10 ani și mi-am cumpărat un costum de la noi, din Argeș.

– **În afara muzicii, ce te mai pasionează? Ce îți place să faci în timpul liber?**

– Timp liber am foarte puțin, dar profit din plin pentru a încerca o rețetă culinară nouă, a citi o carte sau să mă plimb în natură.

– **Care este profesia ta? Cu ce te ocupi în viața de zi cu zi?**

– Sunt economist, absolventă a Universității „Constantin Brâncoveanu” din Pitești, secția finanțe-contabilitate. În prezent, lucrez ca și tehnician contabil pentru o companie din Montreal.

– **Legat de muzică, care sunt planurile tale de viitor?**

– Îmi doresc foarte mult să înregistrez un CD și în egală măsură să-mi fac cunoscut numele și în SUA.

– **Mult succes, dragă Paula Alecu și îți mulțumesc pentru timpul acordat. Astfel, am aflat o părticică din sufletul tău minunat și ne bucurăm să te ascultăm ori de câte ori vom avea ocazia.**

ZIC „NEVESTELE” AL FRANCISC

Vântul mă lua pe sus fără ca eu să îmi fi pus vreo întrebare care să îi fi dat de gândit.

Mă alesesem cu o excursie gratuită și nu aveam pretenția să mi se spună unde urma să ajung. Pur și simplu nu îmi păsa, așa cum o pățeam și cu altele.

Mă ridicase de la masa de scris de pe terasa unde îmi descriam cu lux de amănunte schimbarea sau transformarea din om în animal, unul cu patru picioare.

O făcusem ca un magician, pocnind din degete. Și ca să fi revenit la starea de om trebuia să fac același lucru.

Să pocnesc tot din degete.

Dar singur, singurel, mă transformasem din neatentie într-un patruped fără degete. Ca mai pe urmă să constat că nu mai puteam să fac gestul magic.

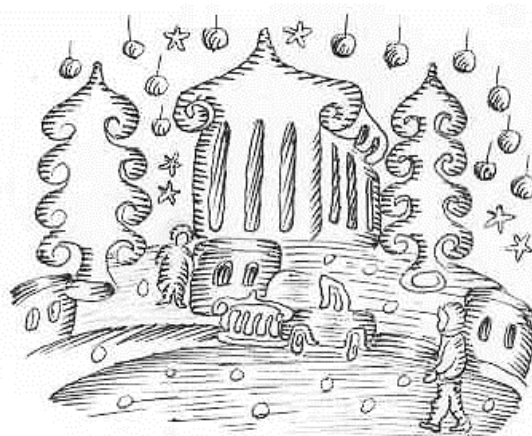
Și nu aveam nici cea mai vagă idee cât putea să trăiască un bou ca cel în care singur mă transformasem, vreme în care cineva îmi legase o frânghie de gât și mă băga în staul. Loc în care animalele cinstite aveau să se ferească de mine.

Și bine mai ziceau fetele în clipele în care afirmam că toți bărbații sunt niște animale.

Aveau perfectă dreptate.

Mai ales că aveam un chef de nu se poate să îi fi tras un muget.

Pe cuvânt de onoare.

POEME

George FILIP

ȘI VOR VENI ZĂPEZI...

venim din mari istorii hărăzite
vâslind spre dreptu nostru de A Fl.
daci și romani – semințe altoite;
și vor veni zăpezi...și vor veni...

cu Herodot și Decebal în frunte
mari datini am avut spre-a împlini,
prin geruri am trecut și arșiți crunte;
și vor veni zăpezi...și vor veni...

Ștefani și Basarabi ne-am pus în steme
spre veșnicie plaiu-a dăinui.
stegarii gliei nu s-au frânt prin vreme;
și vor veni zăpezi...și vor veni...

a fost stindard istoric Bălcescu
și națiune - neamul deveni.
apoi plaiul l-a dat pe Eminescu;
și vor veni zăpezi...și vor veni...

noi am întins o Horă a Unirii
sperând că toți românii s-or uni
dar nu ne-a strâns pe toți
glasu-nfrățirii;
și vor veni zăpezi...și vor veni...

veacul modern l-a dat pe Eliade.
Brâncuși – cu barda-n ceruri se sui.
mult sânge s-a vărsat prin cavalcade;
și vor veni zăpezi...și vor veni...

au fost și regi în tricolorul Țării.
tot plaiul începuse a-nflori
de la Ceahlăul demn la malul Mării;
și vor veni zăpezi...și vor veni...

apoi veniră vremuri de ocară.
poporul blând sub pravili se-ndoi.
cancerul roșu s-a întins pe Țară;
și vor veni zăpezi...și vor veni...

eroi români au fost
și s-or mai naște încă,
poeți ce cu virtuți s-or polei.
iubirea de țărână ni-i adâncă;
și vor veni zăpezi...și vor veni...

mai bat satrapii lumii din copite
iar viața-și cere dreptul de-a trăi.
taifunuri bat la poarta rațiunii;
și vor veni zăpezi...și vor veni...

doinele dragi vor cade-n hibernare?
hore și sârbe nu s-or mai roti?
străbunii triști vor plânge din icoane
și vor veni zăpezi...și vor veni...

tu, vârsta mea fără palton de iarnă,
când bate vânt năuc nu mai jeli.

vom înhăma la sănii cerberii tineri
și vor veni zăpezi...și vor veni...

și Soarele s-o duce și s-o-ntoarce,
de unde...unde...nimeni nu va ști
și va aduce germeni noi de viață
și vor veni zăpezi...și vor veni...

din nou vor trece sănii îndrăcite.
flăcăi cu glasu-n nunți vor chiui
alunecând spre fetele-implinite
și vor veni zăpezi...și vor veni...

pe Mare vor pluti nave cu doruri,
în rațiune monștrii vor plezni.
zeii speranței vor cânta din faruri
și vor veni zăpezi...și vor veni...

și pace va fi-n cer și peste Țară
iar Dumnezeu ne va blagoslovi
să fie peste lume primăvară
și vor veni zăpezi...și vor veni...

LA MULȚI ANI ȚARĂ!
– la mulți ani vecie!

stejarii rațiunii vor rodi.
stăpâni vom fi pe-a noastră ROMÂNIE
și vor veni zăpezi...și vor veni...

RUGĂCIUNE

Doamne...Doamne din tărie,
Cuvios mă-nchin la Tine
Să îmi ții făclia vie
Peste vremea care vine.
Pe pământ avem de toate,
Bucurii, nevoi, furtună,
Dar le-mparte cum socoate
Un Duh rău, cu-o stea ne bună.
Unora le dă arginții
Că-s încinși cu brăie roșii
Și-altora ne-alungă sfinții
De se-ntorc în gropi strămoșii.
Pâinea crește albă, mare,
Că pământul are pâine,
Dar nu știm în lanțuri – care
Dintre noi s-o duce mâine.
Nu mai știm ce-i casa – casă,
Păsări roșii – migratoare,
Iau bărbații cei mai teferi
Și ni-i duc la închisoare.
Vino TU că ești puternic
Și-implinește o minune.
Lângă Duhul tău cucernic
Să ne-ndemni la rugăciune.
Cu senin și aleluia
Spală racilele – foste,
Jos...în lumea nimănuia;

ROMÂNI ÎN PRIBEGIE

...Carpații au rămas în urmă.
Plecau românii-n pribegie,
Din România spre Canada
Au deschis porți de veșnicie.

Acum un secol – vremea trece,
Timpul se scurse ca clipita,
Și-n țara nouă – caldă, rece,
Au ținut pasul cu ursita.

Canada și-a primit copiii
Ce-și căutau o nouă mamă.
Aici, pe pragul veșniciei,
Românii n-au cerut pomană.

Ei și-au pus brațele la treabă
Prin anii buni, prin anii răi.
Istoria, dacă te-ntreabă,
Slăvește-i – sunt străbunii tăi.

Străbunii noștri – în Canada,
Sunt prin istorii veterani,
Ei ne-au deschis porțile lumii;
Astăzi serbăm – SUTA DE ANI.

FILĂ DE ISTORIE

Când au venit pe-aici moșii-strămoși,
Canada le-a zis blândă...BUN VENIT!
Și-n țara asta mare cătu-i raiul
Cu oamenii de-aici s-au înfrățit.

Biserică preasfântă și-au zidit,
Prin voia lor și-a Sfintelor-Treimi,
Unde s-au strâns mereu și se tot strâng
Să salte rugi spre cer, ca bunii creștini.

Istoria se scie-n timp...și greu.
Pământului de-aici s-au dăruit
Și prin credința lor în Dumnezeu
S-au înmulțit nuntind, sau au murit.

Și doine au adus de prin Carpați.
Versul de dor și cântecul și jocul.
Ca-n datină – românii se țin frați
Știind că omul bun sființește locul.

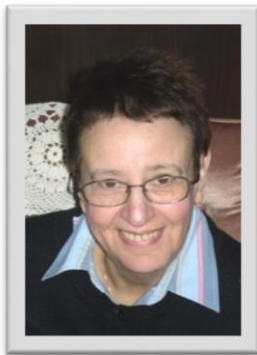
Venind din țara noastră de baladă,
Ne-am scuturat de jug și de stăpâni
Și în Canada – mama adoptivă,
Scrim în istorii:

NOI SUNTEM ROMÂNI!

AMBIȚIA - CALITATE SAU DEFECT?

Veronica PAVEL LERNER

(eseu premiat la concursul "Însemne Culturale", noiembrie 2016)

Trecem printr-o toamnă neliniștită, în care planeta e bulversată nu numai de uragane și fenomene de climă neobișnuite, dar și de unele dezbateri politice de o agresivitate fără precedent. Și, asistând la discuțiile aprinse din jurul televizoarelor deschise, am auzit adesea comentarii care, în aparență, se contrazic. Unele se refereau la politicienii *prea ambițioși*, altele la cei *nu destul de ambițioși!*

Propria experiență m-a învățat cu ani în urmă, când am inventat un procedeu tehnic menit să ușureze munca salariaților și, simultan, să reducă parte din costul producției, că nu e bine să am ambiții prea mari. Șeful departamentului m-a descurajat atunci în demersul meu, dar nu m-a convins, credeam sincer în acea invenție! După 20 de ani, când s-a schimbat șeful, ideea mea a fost recunoscută și răspândită în companie pe tot globul.

Cum bine se știe, chinezii numesc defectele și calitățile omenеști *tribute* care, în funcție de circumstanțe, pot deveni *calități* sau *defecte*. Când ambiția este pusă în slujba unor acțiuni constructive, făcute spre binele altora, ea este o calitate. Mai mult, ambiția motivată de generozitate și de dorința de a dezvălui și altora secretul zborului spre culmi e indispensabilă pentru reușita demersului.

Iată ce ne învață marele artist **Salvador Dali**: "*Inteligența fără ambiție este ca pasărea fără aripi*". Mi-am recunoscut, în cuvintele lui Dali, vechile mele aspirații, atunci când inventasem procedeu tehnic și un șef mi-a tăiat aripile. Am găsit o caracterizare destul de exactă a celui șef în cuvintele lui **Mark Twain**: "*Stai departe de oamenii care îți micșorează ambiția. Oamenii mici întotdeauna fac asta. Cei cu adevărat mari te fac să te simți că și tu poți deveni mare*". De fapt, dacă ar fi să ne ghidăm după **Vladimir Ghika**, "*O singură ambiție este legitimă: aceea de a fi mai buni*".

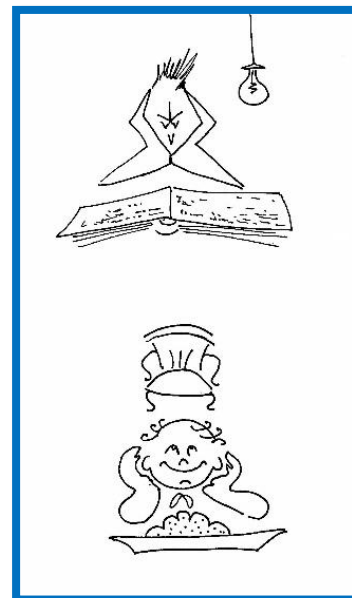
Când se urmărește însă dobândirea puterii, ambiția devine un defect, iar în sfera politică, ea poate deveni chiar un pericol. Ambițiile negative nu se manifestă numai în setea pentru putere, ci și în alte așa-zise *aspirații*. Este interesant faptul că, uneori, chiar dintr-o simplă convorbire se poate detecta existența ambiției. Și asta încă din antichitate! **Democrit** ne explică: "*Este un semn de prea mare ambiție să vorbești despre toate și să nu vrei să asculți să ți se vorbească de nimic*".

Ambiția este strâns legată și de orgoliu. Dobândirea faimei este unul din scopurile în care ambiția își manifestă prezența. **Spinoza** ne confirmă acest lucru: "*Ambiția este dorința nemăsurată de renume*". Ambiția este cea care ghidează și dorința de avansare pe treptele ierarhice. "*Sclavul nu are decât un stăpân, ambițiosul are atâția stăpâni câți îi pot fi de folos carierei sale*", scrie **Jean de La Bruyère**.

Dar iată că tot **La Bruyère**, autor celebru pentru maximele lui, găsește o explicație a ambiției, pe un ton oarecum pozitiv: "*Înțeleptul se vindecă de ambiție chiar cu ajutorul ambiției. Singura avuție în stare de a-l ispiți este acel soi de glorie care ar trebui să izvorască de-a dreptul din virtute, dar oamenii nu i-o îngăduie și atunci se lipsește de ea*". Și nu este singurul care vede ambivalența - pozitivă și negativă - a ambiției, a cărei ultim scop este dobândirea puterii. **Antoine de Saint Exupery** ne lasă un înțelept testament: "*Puterea, dacă are drept temelie tendința de a domina, este doar o ambiție stupidă. Dar dacă este act de om creator și acțiune de creație [...], atunci slăvesc această putere*".

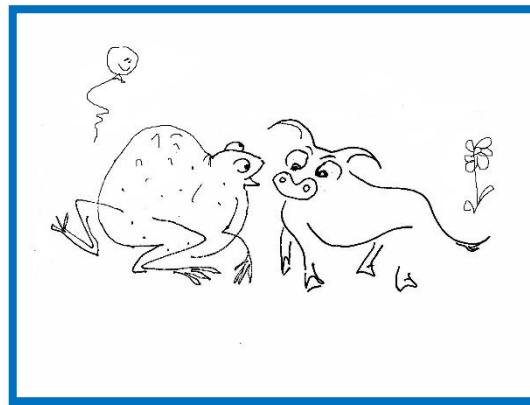
Ambiția I și II

L-am lăsat - pentru final - pe genialul **Jean La Fontaine** (ale cărui fabule sunt inspirate, precum se știe, din cele ale poetului din antichitate **Esop**) pentru a ne ilustra finalul nefericit la care poate duce o ambiție nemăsurată.

La Grenouille qui veut se faire aussi grosse que le Bœuf

Une Grenouille vit un Bœuf
 Qui lui sembla de belle taille.
 Elle, qui n'était pas grosse en tout comme un oeuf,
 Envieuse, s'étend, et s'enfle, et se travaille,
 Pour égaler l'animal en grosseur,
 Disant : "Regardez bien, ma sœur ;
 Est-ce assez ? dites-moi ; n'y suis-je point encore ?
 - Nenni. - M'y voici donc ? - Point du tout. - M'y voilà ?
 - Vous n'en approchez point. "La chétive pécore
 S'enfla si bien qu'elle creva.
 Le monde est plein de gens qui ne sont pas plus sages :
 Tout bourgeois veut bâtir comme les grands seigneurs,
 Tout petit prince a des ambassadeurs,
 Tout marquis veut avoir des pages.

Broasca și bou

INEFABIL Milena MUNTEANU

Zilele trecute am selecționat unele dintre cele mai alese bijuterii muzicale constituind o mică fonotecă de aur. Prima înregistrare pe care am inclus-o a fost Chopin interpretat magistral de Dinu Lipatti la pian. Un giuvaer al artei interpretative, care aduce o magie, o strălucire aparte romantismului nocturnelor. Apoi am ales alte piese din repertoriul de muzică clasică, printre care concertele de vioară de Sibelius, Ceaiikovski,

precum și piese muzicale de Vivaldi, Bach și Beethoven. Ele au devenit piese de referință în istoria muzicii clasice ce ne-au schimbat modul în care înțelegem arta, muzica, dar mai ales felul în care ne înțelegem adâncurile. Ne-au schimbat reperatele. În discoteca ambulantă am adunat și arii din opere, dar și *Cine iubește și lasă*, în interpretarea Mariei Tănase. Cântul ei pare să vorbească în mod fundamental omenescului din noi. *Uhăi*, *Bade* sună la fel de senzațional ca oricare dintre bijuteriile muzicale menționate mai sus. Am adăugat și piese moderne cum ar fi *Bohemian Rhapsody* a formației Queen, *Hotel California* de Eagles, șlagăre de Beatles și *Take Five*, mici piese muzicale ce ne-au atins sufletele într-atât încât au ajuns să ne definească; ne-au transformat pe noi, ascultătorii. Parcă nici n-am respira la fel fără ele, nici n-am fi ce suntem, nu-i așa? Vorbim aici despre un grup eterogen de artiști, ce vin din culturi și epoci diferite. Colecția mea e una eclectică, constituită dintr-o mulțime de piese vocale sau instrumentale ce par să fie adunate la întâmplare, căci aparțin unor sfere diferite ale creației. Totuși, ele toate fac parte dintr-o colecție de suflet. Oare ce au aceste perle muzicale în comun, de au ajuns să fie selecționate față de altele care îmi plac și ele, dar nu atât de mult încât să intre pe lista scurtă de preferințe? Nu contează nici în ce cheie sunt scrise partiturile, nici dacă gama e majoră, sau dacă măsura e în cinci timpi, ca în geamparalele de la noi, sau în ritm de vals, precum ariile Traviatei. Fiecare capodoperă muzicală este drastic diferită de următoarea și nu pare să fie respectată vreo regulă. Atunci cum hotărâm ce ne place și ce nu? Fără să folosim o metodă de analiză științifică, fără să studiem câte teme muzicale se succedă, câte schimbări de game, ori câți diezi, bemoli sau becarci sunt la cheie. Gustăm și piese melancolice dar și optimiste, domoale sau

ritmate. Oare ce ne place la ele? Poate ne place că au inovat dincolo de curentul sau tradiția din care s-au desprins, văzând puțin mai departe? Că reușesc să vorbească omului din noi? Că ne ating în felurile cele mai intime posibile? Să rezonăm noi oare la niște ritmuri esențiale, la care par să răspundă și plantele și animalele? Să ne sincronizăm cu niște ritmuri universale la care suntem conectați în mod natural?

Când evaluăm meritele unei piese muzicale, oare cum știm dacă e bună sau nu? Ce ne ghidează? Poate că măsurăm, în subconștient, nivelul nostru emoțional, de trăire artistică, în urma audiției? Să spunem că piesa e bună dacă ne mișcă și că e slabă dacă ne lasă rece? Noi distingem cumva între muzica de calitate și cea de duzină, indiferent de gen, curent sau abordare. În plus, știm să detectăm dacă muzica e compusă cu inspirație, duh și suflet – ceea ce pare să conteze chiar mai mult decât educația muzicianului. Bădea Ion poate cânta magistral din frunză. Un ritm african poate vorbi chiar mai elocvent decât o orchestră de muzică cultă, ce are sute de instrumentiști. Oare să conteze dacă piesa este cantabilă? Dacă este memorabilă? Să percepem oare onestitatea, sinceritatea din spatele notelor muzicale, să ne fie clare intențiile compozitorului chiar și când sunt exprimate atât de divers? Cum ajunge muzica să vindece? Cum de ajungem să ne spunem oful prin muzică, fie că suspinăm scuturați de tristeți, fie că debordăm de fericire? Prin ea ne exprimăm tandrețea, duișoia, iubirea, ba chiar și simțul umorului! Expresivitatea ei pare să nu aibă limite! Muzica ne ajută să trecem prin cele mai delicate momente ale vieții, însoțindu-ne din leagăn în mormânt! Mă întreb de unde are ea răspunsuri la toate întrebările noastre, cum de ne mângâie, încurajează, ba chiar ne apropie de divinitate? Să rezonăm la ceva ce ne este comunicat prin magia frumosului și a armoniei?

Referindu-se la misterele lumii, Lucian Blaga scria:

“Eu nu strivesc corola de minuni a lumii / și nu ucid / cu mintea tainele, ce le-ntâlnesc”...

Blaga se exprima într-o altă formă muzicală, poezia. Pentru el “corola de minuni a lumii” poate fi înțeleasă, ba chiar resimțită, prin emoția indusă, căci dă “largi fiori de sfânt mister”.

La inefabilul frumuseții și misterelor lumii ce ne înconjoară răspundem prin acela al creațiilor artistice... scânteieri divine, inspirate dar și șoptite nouă, picurate în ureche, de însuși Dumnezeu.

POEZIE
Miruna TARCAU

RÊVERIE D'UN GRAIN DE SABLE

J'ai longtemps imaginé fermer ma porte à l'aurore,
Couchée sous un repli de terre parfumée,
Caressant le compost, humant les minéraux,
Comme vidée - épurée.

C'était un monde où il n'y avait pas d'étoiles,
Pas de livres, pas de mots,
Une galaxie sans couleurs ni pensées,
Comme vidée - épurée.

J'entendais la rosée se déposer sur les feuilles,
Et les fleurs murmurer leurs chagrins
De voir passer le jour, se faner les saisons.

Je voyais aussi passer les amoureux,
S'étendre sur mon corps,
Et méditer ensemble une graine d'être heureux.

FOOD FOR THOUGHT

Kyrie eleison,
There is no remedy for the pain of existing.
Love's nothing but a tease they say,
A flash of light in the eyes of the Beast.

When words are words no more
Nor are thoughts thoughts,
The mind fails to seize what crushes the heart,
As if both were waiting for the other one to speak in its stead.

Dies irae, they chant.
The sybil wants to speak, but oh,
Waiting for the end of the world may no be longer enough.
For darkness is about as sweet as terrorism.

Is there still food for thought?
Or will I starve before I can find a heart to place in my mind,
And a mind in my heart?
Nobody minds pain. What we mind is loneliness.

VARIATIONS ON BEING

I'm too sad to be alone,
And yet too sad to be with others
So I don't know -
I guess sadness is incompatible with being.

They say love brings happiness.
What does it mean, then,
« To be in love » -
Shouldn't we just say « being »?

Some types of love can bring sadness,
Just as some types of sadnesses, I think -
Can bring love.
Bullshit love, perhaps.

Or perhaps not -
Is being incompatible with non-being?
That's a lot of negations, so
I don't know.

Negating sadness,
Maybe that's what love is.
Forgetting the temptation of non-being.

No fussing around, no fidgeting about,
No nothing except being in love,
Quietly, silently, 'till you almost forget
To be.

Can you be too loving to be sad,
Too loving to be alone -

And yet, too loving to be with others?

OMRI – spicuri –
Daniela VOICULESCU

Cine ești tu, dulcea mea Omri?

laptele fierbe, noaptea e rece...
luna e runa plecată... să bea un ceai
din frunze de mușcată! mi-e dor de tine,
copil frumos, cu bomboane albastre în
urechi! ieri nu mai e spaimă, azi nu mai
e așteptare, mâine nu mai e fugă... mon
vieux... adună visele dintr-o cană cu must,
iubește o dimineață cu brumă multă, învelește
amintirile de vanilie și scrie, cu o premoniție,
pe o felie de smarald... ai grijă, la tâmplă...
printre gânduri, e o lacrimă care nu plânge!
pare că am murit, trupul e alba tăcere...
pădure gri, pământie, ce stai între bărbat
și femeie, uită patima destinului! cântă ușor,
descântă-mă cu adieri și voaluri, cu spirale
și inimi, cu stele și muguri, cu levănțică și
frunze de gutui... îndrăgostiții se pierd cu
harta în mână pe stradă... el e un tei, ea e
o salcie arămie! hai, toamnă, cântă-mi și tu,
din dulceața apelor, ce-au spălat rozele trăiri
ale unui flamenco astral! cântă-mi, mon vieux!

Poem pentru beduin

sânii, ca pietrele rotunde,
tânjind după iubire în ceața
miezului de noapte... șoapte
ce schimbă recea depărtare
în foc aprins de inimi gemene.
octombrie plutind pe apele
ultimului tău zâmbet trist...
uită, iubiture, că timpul se duce
într-un târziu plâpând, de anemonă!
uită, hai, uită, iubiture, că morțile
zoresc o horă, vârtej zălug și crud,
de lume nesătulă... luna aude încă
somnul fragil al strigătului de lup...
aud și eu cum luna arde, ca drumul
ce rătăcește bătrânul ametist...
smarald și jad, mai am pe piept,
aventurin și malachit, mai am în ochii
ce te-au plâns... și mai am putere să cred
că o să vină o ploaie fină... din stele de
acvamarin! uită, iubiture, cum uită toamna
și se duce... și fă-mi un ceai de rozmarin,
și pune whiskey și lavandă, chiar și trei
foi de mentă... să pot zâmbi adânc...
uită, iubește, atât ți-a mai rămas...
nu te uita decât cum te alint, bucură-te...
Sahara e inima mea, albastră e iubirea mea!

Hai, să ai poftă, Petit!

mi-e poftă de mentă, mi-e poftă de sărut,
mi-e poftă de frișcă, mi-e poftă de Merlin!
mi-e poftă de-o împletire fierbinte, sub
ploaia aurie a lui noiembrie... te simt,
ca pe ultima trufă, extaz calm, senin,
pe o frunză de eucalipt! haiku scris
în Chinese garden, rotunjind un vis,
despre dansul în mare... te simt,
suav amalgam, sunet alchimic...
„iubește toamna!” Adam și Eva...
revenind în Eden! un rai cu zboruri
gingașe, frunze devenind flamingo!
un roz dulce, ca lacrima de mango,
deslușind tainele stelelor ce pier...
blue love is in the air, six november!

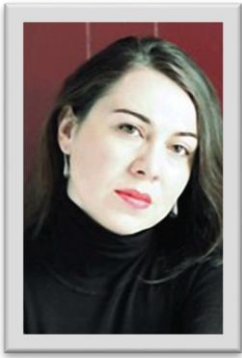
Povestea frunzei de ambră

noapte de malachit cu ochi de pisic.
un pantofior de la Carolina Herrera,
cu boabe de tonka, migdale, cacao,
cafea, tuberoze și iasomie Sambac!
o salcie verde, ca un picior de greiere.

și-un greiere japonez de copac, numit
„minminzemi”, cântând ca un budist,
o nouă mantră... menajera dispare,
se dematerializează... Horia râde,
se joacă... „vreau să fiu brișcă!”
Cișmigiu, ploaie lungă, frunze
care trec pe alt tărâm... carusel
și mozaic, noi și „Russian Night”,
oracol și larimar... „crezi că te iert?”
eu nu am învățat să iert!” am plecat
de la Nichita Stănescu și am ajuns
la dadaism! visez mereu brațele tale,
doar tu mă îmbrățișezi colorat! eu sunt
ploaia, tu ești curcubeul... drumul spre
rai! și îngerul se apleacă, ridică încet
o frunză... „asta e frunza ta!” aproape
că plânge! și îl implor să o păstreze!!

LES FEMMES OCCIDENTALES N'ONT PAS D'HONNEUR

Laura T. ILEA

Laura T. Ilea est une auteure montréalaise d'origine roumaine. Elle est titulaire d'un doctorat en philosophie et d'un doctorat en littérature comparée. Elle a publié des études littéraires et philosophiques, ainsi qu'un recueil de nouvelles. Elle enseigne la philosophie à Montréal et fait de la recherche postdoctorale au SenseLab à l'Université Concordia.

Les femmes occidentales n'ont pas d'honneur de Laura T. Ilea raconte l'histoire d'amour d'une femme occidentale et d'un homme kabyle, menacée dès ses débuts parce que l'homme est promis à une vierge de son pays. Elie part d'une histoire réelle, celle de l'amie R. de l'écrivaine à qui le livre est dédié, et qui a tellement bouleversé celle-ci qu'il lui a fallu la raconter.

Le roman parle d'un monde pour lequel on sacrifie amour et honneur et dont les fondements sont solides, inébranlable. Il faut accepter leur logique pour pouvoir les comprendre. C'est ce que le personnage féminin fait : elle accepte la cruauté, elle s'y expose afin de comprendre. Et surtout afin d'aimer. Pour pouvoir s'habituer à l'image imposée de la future épouse dans sa vie, la femme essaie d'attirer d'autres présences dans leur histoire d'amour - la Franco-Canadienne, a Québécoise, la Française, l'Ukrainienne, la Russe, la Marocaine, l'Iranienne, des visages sans nom - mais elle échoue dans ses démarches. Elle est éprise ce cet homme. Maigre e fait que les deux amants arrivent à imaginer un monde commun, aucun des deux ne peut changer le cours des choses. La fin est abrupte. Amran se dirige vers son destin comme s'il se dirigeait vers la mort. Son amoureuse rend public le livre insolent de leur histoire. C'est un livre qui parle de monde à lui - qu'il aurait aimé écrire mais qu'il n'écrira jamais. Les deux mondes qui s'affrontent dans le roman n'ont pas de règles communes. Et le dialogue s'y avère impuissant.

Catherine Mavrikakis s'est laissée emporter par le roman *Les femmes occidentales n'ont pas d'honneur* et nous livre ce témoignage :

«C'est à Laura qu'un jour R. raconte son histoire. Celle d'une femme qui aime.

C'est à Laura que R. dit sa douleur. Cette de la perte de son amant.

C'est avec Laura que R. trouve les mots pour «le» dire, lui, et pour dire aussi sa honte. Oui, R. a aimé un homme promis à une autre, une vierge de son pays, et cet homme a choisi celle que ses coutumes ancestrales lui désignaient.

De cette histoire, Laura aura fait un livre, Elle se sera mise à la place de R., aura épousé son désespoir et aura tenté de comprendre ce qui s'est noué dans cette passion vouée dès le départ à l'échec.

L'écrivaine Laura Ilea se sera fait l'écho des tourments de R., elle-même devenue par amour chambre de résonance des peines de l'homme qui la quitte.

Dans ce récit hospitalier à la douleur de l'autre, Laura Ilea nous donne à lire ce que peut-être l'amour pour ceux et celles qui n'ont pas de monde en commun.»

POEZII

Cristina-Marina MURGEA

Porți

Porțile în oraș,real își schimbă,
democratic, imaginile în culori pestrițe;
oamenii, pe alei, câinii în lese-și plimbă,
iar prin arțari , țopăie furăcioase veverițe.

Se-aruncă-n jur gunoaie și chiștoace,
în parcuri, străzi, la porți..; dar civilmente,
nu-i responsabilă, cert, de o vreme-ncoace,
lumea, care adună orice.. excremente..

Organice regulamente se adoptă
Pentru reglementări interne, natural,
Un circuit firesc.., legal, cu toți respectă
Să nu iasă prea des.. pe porți.. de tribunal ;

Mai vezi ici, colo, uneori prea des,
Pierduți, la pragul porții dintre somn și veghe..
Alteori, implorânde mâini în cale-ți ies ;
orașul ăsta e.. întins, pe mii de leghes ;

Cu o viteză aiurindă circulă metrouri,
la subterane porți mai cântă-n ritmuri sacadate
pseudo artiști, ce își câștigă pâinea, pe alocuri,
«părând lăcuste» pe picioare înălțate;

Așteaptă călători, civilizați uneori.. singuratici
să se îmbarce în autobuze strict numerotate ;
porțile se deschid, dar nu se îmbulzesc, sălbatici ;
nimeni nu-mpinge pe-altul, de la spate..

Publicitatea de comerțuri e-un atu
În orice-afacere, chiar de nu-i de-anvergură ;
E imposibil, însă, fără « rendez-vous »
Să deschizi porți; să scoți vreo vorbă din vreo gură;

Pe culisante porți, intră în instituții
Funcționari zeloși, plini de.. experiență.. ;
Se mai vând porți, nici nu încap discuții..
Cum , altfel, piața ar avea eficiență ?!

Încă nu are-o națiune țara-n care stau
veniți de pretutindeni; dar credincioși se roagă
pe la sfinte porți.. ; îngenunchiați, mătăanii dau,
ca să se facă una.., peste lumea-ntreagă !

Ornate, mai sunt porți, de sărbători
Mai mult sau mai puțin.. occidentale
Kitschuri expuse, care-ți dau fiori,
dacă.. nu poți iubi lucruri banale;

Porțile se închid, ziua, noaptea, în oraș,
la case ; închisori.. ori la azil..
mai evadează, totuși, câte un borfaș..
mai pleacă-n taină un.. bătrân.. sau un copil..

..Câte-un drumeț vorbește-n monolog ;
Trăind în sinea lui.. de-anahoret ;
Poarta-i deschide, circumspect, un psiholog,
Tratându-l de sindromul de.. poet!

Mobile.. de stat..

Adunate-n case, teatre, instituții, vechi palate..;
Șlefuite, lăcuite.., joase, 'nalte și masive,
Împletite.. cu putere ori firave; etalate,
ocupate, mult râvnite, criticate-n leitmotive,

Mobile.. de stat, însuflețite, atenția acaparară;
Implicate în istorii triste, vesele, banale,
cârcotașe, serioase, legate de oameni, de țară..
stând prin gânduri, cenzurate, consemnate în anale..;

Gârbovite, 'mpielitate, cu sculpturi ori cu brocarte,
Tronuri grele, cumpărate, câteodată moștenite
Prefăcute, tăbăcite trăiesc în actualitate
Purtând umbrele puterii demodate, învechite.

Sarcastic, înfumurat, un fotoliu-n piele fină,
Versatil, cameleonic știe c-ajutat de soartă
Nu va fi nicicând forțat, un nepreferat să țină!
Cu tronul ori jilțul pare puterea să o împartă;

Pare foarte confortabil pentru marea adunare,
Căreia și teatru-i place; și, multiplicat, pe rânduri
oferă la toți și toate, totală reconfortare!
Cerebralii, însă, se-așază dar cad, zice-se , pe gânduri..

Așezat pe ici, pe colo, unde e utilizat,
Se înalță, se coboară repede sau mai încet;
Picioarele susținând; la nevoie, este imobilizat;
Însă se și-nvârte bine umilul, mic taburet!

E așa de fin și suplu, îl adoră-orice ființă!
Da! e un viclean șezlong, cu ochii orbiți.. de soare;
cu spătarul lui mobil se-nclină.. după preferință..
mai cu seamă în vacanțe..; face lumii o favoare!

Suplă, dar încăpătoare, cu alura sa cochetă,
Supliment de stat, finuța, rudă mai îndepărtată,
Timida, decorativă, numită, pe scurt : banchetă
Stă fără prea mari pretenții.. de cine e ocupată.. ;

Rivala-i cea mai temută, ce tot timpul va blufa
Pretinzând că-i mai comodă, mai stilată, mai rodată
Este, totuși, o înverșunată și colorată sofa !
Pierde toată admirația, lâng-această « candidată » !

...

Însă, dintre toți și toate, «Scaunul» a fost ales,
El, mobilierul simplu, cu alura Sa modestă,
să stea Bunul Dumnezeu, Judecător Preaales,
ajungând, prin El, desigur, mare figură celestă!

CUM VORBIM

Doina HANGANU - BUMBĂCESCU

Am vorbit data trecută, printre altele, despre olteni și limbajul lor. Am uitat să vă spun un lucru care mie mi se pare amuzant, în legătură cu oltenismele.

De exemplu, substantivul OM înseamnă Bărbat ca în exemplul:

- Fusăși mă la primărie?
- Fusăi.
- Și erau mulți oameni?
- Oameni erau doar patru.

Restul erau muieri.

La fel cu substantivul copil care înseamnă băiat. Ex.:

- Ai copii?
- N-am niciunul. Doar două fete.

Ciudată e și gestiunea lor: când spun DA mișcă din cap ca pentru NU. Când spun NU, îl mișcă pentru DA.

* * *

Alte probleme: limba română este una din cele mai ospitaliere limbi din lume (apud Alex Graur) adică este o limbă care are posibilitatea de a împrumuta cuvinte din alte limbi, având în același timp o putere atât de mare încât cei care au „donat” aceste cuvinte nu le mai pot recunoaște.

Un exemplu la îndemână: în primul război mondial, șeful delegației militare franceze a fost renumitul general Berthelot. Soldații, foarte mulți analfabeți, influențați și de înfățișarea rubicondă a personajului, l-au numit – nu în bătaie de joc – generalul BURTALĂU.

* * *

Dar eu vreau să vă semnalez astăzi multele greșeli de limbă auzite în special la Radio și Televiziune dar găsite și în presă. Ceea ce e foarte grav. Dacă încerci să corectezi pe cineva, își răspunde: așa a zis la televizor (radio).”

Profesorul meu, extraordinarul Henri Wald spunea: „Este imoral a vorbi incorect și fără noimă.

În România de azi se scrie riguros agramat de către purtătorii ilegali de limbă română.”

Să trecem la exemple:

1) Cea mai degradantă este CACOFONIA

Ex: Într-o țară ca Canada trăiesc multe etnii (în presă)

Se poate evita foarte ușor: o țară cum este Canada, sau: Canada este o țară în care trăiesc multe etnii.

Dar din dorința de a evita cacofonia, unii comit altă greșală introducând grupul ca și, ex.: „Într-o țară ca și Canada trăiesc. Atenție: ca și se folosește **numai** la comparații. Exemple:

- eu **ca și** tine, iubesc muzica
- noi **ca și** voi suntem români.

Dar acest ca și s-a extins și îl găsim în expresii ca:

- eu ca și profesor am datoria să... (nou sens)
- tu ca și inginer ai lucrat pe șantier (nou sens)

2) Dânsul, dânsa **nu** sunt pronume de politețe (de + însul) apud Dicț. lb. rom.

3) Aud la radio: „Măine la ora DOISPREZECE” sau: „Au fost orele DOISPREZECE” (**greșit**)

Spu **doisprezece** băieți dar când sunt fete cum zici?

4) Sunt îndeletniciri și funcții care n-au formă de feminin.

Exemple: Doamna **ministru** și nu MINISTRĂ. Doamna **primar** și nu PRIMARĂ.

De când femeile au grad în armată, spunem:

Doamna **colonel** (coloneleasă are un sens ușor peiorativ)

Doamna **pilot**

Doamna **reporter**

Doamna **ghid** (și nu ghidă cum am citit sau auzit).

5) Altă problemă: Accentul

În limba română accentul se pune pe ultima sau penultima silabă: bucureș**téan**, mamif**ér**, în**telépt**, buc**ătár**.

Totuși, acolo unde te aștepti mai puțin – la Radio și la T.V. – reporterii schimbă accentul chiar la numele unor localități. De exemplu: dând cotele apelor Dunării, zilnic ei spun Móldova Nouă.

Celebra localitate din Cadrilater – palatul Reginei îl numesc Bálcic.

În schimb accentuează aiurea unele nume proprii:

Păcurar**íu** < Păcur**á**riu

Trăistar**íu** < Trăist**á**riu etc.

6) La sfârșitul secolului al XIX-lea, unele cuvinte se scriau la sfârșit cu **u**. Căciula (semnul diacritic) de deasupra, indica faptul că această literă nu se pronunța. Era u mut. Cu timpul s-a renunțat la ea. Dar atunci erau ziare ca: Războiul**u**, Curentul**u**.

Fiul lui Caragiale, celebrul Matei**u** Caragiale își scria numele cu acest u mut, după grafia timpului.

Este **greșit** să-i pronunțăm numele Matei**u**. Am auzit profesoare de română, cu pretenții, spunând așa și mi-a fost imposibil să le conving că greșesc.

Bine-înțeles în afară de faptul că persoane din zilele noastre doresc să fie originale și să-și pronunțe numele așa (gazetarul Matei**u**...)

INTERVIU CU POETUL GEORGE FILIP

Victor ROSCA

Dialog cu un înger controversat

George Filip este poetul cu cel mai cunoscut nume din Montreal, mai ales prin umorul și talentul său debordant și felul său de a fi - atipic.

Victor Roșca: - La ce vârstă ai început să scrii poezii?

George Filip: De foarte fraged. După ce am deprins vorbirea, am tăbărit și să scriu. Pe la cinci anișori. Normal, nu? Dacă tot gândeam și vorbeam, trebuia să și scriu, să spun lumii ce caut și eu pe coaja acestei planete. O găină face un ou... și îl oferă plebei. Marea are pește... și hrănește robii lui Dumnezeu. Destinul a creat un poet... și vi-l dă vouă, să-l crucificați ca pe bunul Hristos

Manuscrisele mele nu au ajuns la Marea Moartă, dar Marea mea cea Neagră, sunt sigur că le păstrează printre cântecele ei eterne...

V. R.: - Care a fost imboldul ce te-a împins să scrii poezii?

G. F.: -Nu știu precis. Știu însă că așa cum plantele, ființele vii, marea, cerul, lumina, munții, iubesc muzica, tot așa și eu, am fost blestemat cu bucuria de a mă hrăni cu poezie. Voi ziceți că poezii se hrănesc cu ambrozie. Eu vă spun că mă hrănesc cu spirit divin.

V. R.: - Când scrii, îți trebuie o anumită stare sufletească? Sau scrii când vrei și ce vrei?

G. F.: - Scriitura nu este ca o vizită la un vecin sau...mersul la frizerul din colț. Scriu la ordinul muzelor mele și scriu nu despre ce vreau și despre ce trebuie să vreau. Chiar nu știți, oameni ai planetei, că noi suntem dependenți de niște porunci ale cerului? Nimeni și nimic nu este întâmplător în Edenul acesta temporar.

V. R.: - Există vreo legătură între starea ta sufletească și tema poeziei pe care o scrii?

G. F.: - Desigur, stimate scriitor. Tu ai fi scris despre patimile de la pușcărie dacă nu purtai renumita zeghe? Ei bine, starea mea generală este ca o zeghe care mă determină să-mi exteriorizez sentimentele.

Iar acestea sunt infinite. Unii ascultă glasul divinității, alții nu. Fiecare Om are destinul său. Al meu e mai trist, dar nu reproșez nimănui - nimic.

V. R.: - Care sunt temele epuizate în cele vreo 40 de volume de poezii pe care le-ai scris?

G. F.: - Eu n-am epuizat nimic, doar am uzat de anumite teme și tematici. Poezii sunt epuizabili...poezia...NU!

V. R.: - Știu că volumul „Diana” e compus din cântece de dragoste, mai ai vreun volum, similar, dedicat unei singure teme?

G. F.: - Desigur, fratele meu. Uitați că mai an lansarăm împreună volumul cu versuri de dragoste numit „DRAGĂ MARIA...” dedicat integral Mariei mele?

Ți-aș spune că „experimentul” este cam singular prin literaturile lumii. Mai cunoști un alt poet care să-și fi divinizat femeia într-un volum întreg?

Firește, nătărăii stau cu ochii pe familia mea și așteaptă să audă zgomote.

V. R.: - Și acum, câteva întrebări mai delicate. George, unii scriu poezii ca să devină poeți, tu te-ai născut poet și poți vorbi în versuri. Întrucât, valoarea unui poet depinde de valoarea operei sale, la ce te avantajează acest deosebit talent?

G. F.: -Avantaj zici? Nu prietene. Plebea vrea pâine și circ. De când lumea, poezii au fost huiduiți, împilați, detestați. Nimeni nu

i-a adulat, în viață, pe Homer, Pindar, Kahaïam, Poe, Esenin, Eliade, Labiș etc.

Cine l-a ucis pe Eminescu? N-ați aflat nici după 166 de ani... Statuia lui de la Montreal au pus-o „somitățile” comunității noastre într-o piață de urât renume. Unii îi ciopârțesc plopii, alții înjură statuia și au deteriorat monumentul. Pe mine, la 77 de ani - și după vreo 40 de volume, mă detestă, înjură și mă marginalizează ce-i drept, îi înjur și eu. Iar celor care vor să fie și ei poeți, le recomand să se ducă la bunul Dumnezeu și să cerșească nițel har.

V. R.: - Desigur dintr-un jandarm autoritar și o mamă sfioasă cu sufletul cald, de bunătate, nu se putea naște decât un astfel de „George Filip” - unicat.

Unul din „divorțurile” tale de foștii tăi prieteni a apărut tocmai după o discuție pe tema, „cine-i cel mai mare poet?”. Care sunt argumentele tale pentru deținerea acestei importante denumire onorifică?

G. F.: -Nu sunt divorțat de nimeni și nu-mi aduc aminte să ne fi întrunit vreodată pentru a stabili „care-i cel mai tare din parcare”. Eu am venit în Montreal gata poet. Ceilalți izmenari s-au uns cu pseudoharul poetic pe aici. Unii dintre ei mi-au fost ucenici și calfe, dar și-au luat nasul la purtare și acum își înjură maestrul. De ce nu intră în mascarada aceasta și adevăratele Doamne ale scrisului ca Ionela Manolescu, Livia Nemțeanu, Felicia Mihali, Leonard Ionuț Voicu? Îți spun eu de ce - fiindcă n-au timp de bârfă..., ei scriu!

Denumirea onorifică despre care vorbești, n-o iau în considerație. Mă auto-denumesc „POET TOTAL” pentru un hatâr personal și nu dau seama nimănui.

Fudul nu sunt...însă mândru...DA! Și căroră nu le convine, le recomand să facă reclamații la Divinitate sau...la măicuțele lor...Am dreptul la originalitate și-mi apăr sărăcia și nevoile și neamul.

V. R.: - George, sper că am reușit să-ți zugrăvesc starea ta sufletească. Ai însă două reacții contradictorii în existența ta cotidiană. Ușurința de a versifica... și malițiozitatea de a nu ierta pe nimeni, când este vorba despre scriitură și scriitori. Spune-mi, de la cine le-ai moștenit?

G. F.: - De la Dumnezeu, stimate Domn. „Iubește-ți aproapele” nu înseamnă să-l lași să fie prost. Eu vreau să-i ajut, doar. Chiar și pe tine te cert fiindcă scrii bine dar...puțintel.

Oamenii...filozofia engleză a zis: „to be or not to be!” Deci...vecine, dacă vezi că scrisul „nu ține” să te cocoți pe glorie, du-te neică și fă-te panacodar, sigisbeu, izmenar, parlamentar, birjar etc

V. R.: - După ce îți încălzești sufletul mahnind pe câte unul dintre foștii tăi buni prieteni, alături de care ai trăit momente de bucurie și chiar de mândrie, cum te simți? Regreți?

G. F.: -Chiar dacă întrebarea ta insinuantă mă suspectează de sadism, îți răspund cu promptitudine totală. După ce îl chelfănesc pe „câte unul”, nu regret nimic! Cineva-ul acela a învățat multe de la mine, fii sigur...și dacă i-au crescut cornițe...eu i le frâng! Nu uita că și Iisus a intrat odată în Templu cu parul...

V. R.: - În viața ta de poet ai avut perioade de strălucire și de declin? Când și din ce motive?

G. F.: -Perioadele mele de strălucire au fost mereu în jurul karmei mele. Am recitat în public de mii de ori, am cules întotdeauna flori, aplauze, simpatii și iubire.

Niciodată nu am fost detestat sau ocărât, ca unii...Eu am dedicat sute de poeme noilor născuți, tinerilor căsătoriți,

vârșnicilor care pleacă la cer. Colivarii ăștia, luptătorii de pe la parastase, au făcut vreodată asemenea gesturi?!? Vezi bine că nu..., omule bun.

...Declinul meu a fost ordonat în Țară de orânduirea comunistă. Iar pe aici, gușterii nomenclaturiştilor de acasă, mă ocărăsc pentru ciosvârtele și oasele de ros.

V. R.: - Și acum, o ultimă întrebare. Știu că îți place să-ți atribui renumele de „poet total”. Explică-mi ce înseamnă această denotație?

G. F.: -Dar dacă-mi ziceam „poet rotund, verde, jegos, al nimănui, barbugiu etc” v-ar fi plăcut?

Dragii mei întâmplători conviețuitori ai planetei, vă cunosc de 77 de ani. Fac aluzie la aniversarea mea de la 22 martie a acestui an 2016. Ca de obicei...mă voi sărbători cu Maria-Mea și cu o parte din mulții mei prieteni, care încă nu m-au dezamăgit. Vă salut din mers,

poet total
george FILIP

PS: - George Filip, bărbatul înăscut cu talent de poet, îți mulțumesc pentru colaborarea ta la acest interviu și pentru seriozitatea și onestitatea răspunsurilor tale, uneori cam piperate.

JURNALUL VĂRSĂTOAREI DE APE Carmen DOREAL

Carmen Doreal este numele artistic al poetei de origine română Carmen Țuculescu Poenaru, stabilită din 2001 în Montreal, Canada. Carmen Doreal este membră în Asociația Scriitorilor de Limbă Română din Quebec, Asociația Scriitorilor Români din Canada, Fundația Culturală Constantin Brâncuși, din România, Academia Internațională de Arte, Quebec și Cercul Artiștilor Plastici și Sculptori din Quebec, Canada. Publică în diverse reviste literare din România și Canada: Luceafărul (București), Ramuri (Craiova), Columna (Târgu-Jiu), Tribuna,(Cluj), Astra (Brașov), Constelații Diamantine, Românul Canadian (Toronto), Capitala (Ottawa),. Destine Literare, Candela, Pagini românești, Tribuna noastră (Montreal), Agonia, Wordpress, Culture inside, Sfera online. Colaborează la diverse emisiuni de radio și televiziune în România și Canada.

Carmen Doreal este autoarea a trei volume de poezie **Vernisajul iubirii**, 1999, Ed. Curierul Dunării, București **Poeme în culori**, 2010, Ed. Nemesi, Montreal, și **Întâlnire fără argumente**, 2013, Ed. Fides, Iași, toate aceste volume reprezentând dublul crez artistic al poetei-pictorițe.

Lucrările sale artistice sunt expuse în Europa și în America de Nord în galerii de artă și colecții de particulare. În Montreal, Carmen Doreal a avut patru expoziții personale, în 2009 și 2010 la Galeria de

Artă Inter Pallas, Montreal și în 2012 și 2016 timp de două luni, la Biblioteca Municipală din Deux-Montagnes. În creațiile ei, ordinarul devine extraordinar, bucuria ei de viață și pasiunea sunt inconfundabile, rămân de neuitat. (Redacția)

Vise la zid

ideograme
cu picioarele goale
cuibăresc îngeri
în măduva cuvintelor
fără emfază
și cu multă timiditate
magia promisiunilor
cu dinți ascuțiți
mușcă în tăcere
inimi cu aripi înalte

Tu nu îmi poți atinge cuvintele

trebuie doar să înveți
cum să îmi citești sufletul
imaginează-ți întâlnirea ta proprie
bărbatul ideal cu femeia ideală
trăind amorul bumerang
în a vieții spirală
surprinși pe o canava iluzorie

de fiecare dată
când dorința ta converge
în jurul visului meu
eu reîncep poemul

despre această noapte
pe care tu o mângâi
doar cu vârful degetelor

uitând de mine însămi

în brațele tale

în timp ce luna
înoată cu noi
în ape virtuale

O altfel de ninsoare

în poemul acesta
altcineva locuiește
pe dinăuntru
ireversibil

mi-a salvat viața
cu ochi de pisică
și îl costă amintirea
cu sentimentul lăuntric
că face dragoste
cu o idee pierdută în exil

pisica are labe de zăpadă
semnalizează dreapta
după o viață la stânga

nerăbdătoare
o altfel de ninsoare
așteaptă la stop

Întâlnire fără argumente

vino să jucăm
propria iubire

mizând ultima carte
la balul zăpezii

tentația de a fi mereu
ce bogăție în alb

această întâlnire
fără argumente

așteaptă să vedem
speculația vânzătorului de iluzii

pe ce număr va opri ruleta
tortură sau petrecere în doi?

Jurnalul vărsătoare de ape

m-am întrebat mereu
ce lacrimă doare mai tare
ce gând taie mai adânc
fericirea lucioasă
ascunsă în apele ochilor tăi?
mi-e noaptea un poem
desenat cu sânge pe buze
iubirea m-a mușcat
arătându-mi cum să trec
lângă tine prin iarnă
mi-e dor de trăiri și vise confuze
adormite în brațele tale
frunzărite de tine printre sărutări
nu sunt de ajuns apocrifele liniștii
dizolvate sub pleoape
într-o singură viață
cu o singură bătaie de inima
dragostea respiră tandru
în jurnalul vărsătoare de ape

SIERANEVADA

Milena MUNTEANU

Toronto International Film Festival (TIFF) mă ia în fiecare an pe nepregătite.... Verile sunt totdeauna prea scurte, iar eu încerc să îndes cât mai multe activități, ba chiar și cât mai mult soare, poate chiar și mici pregătiri pentru anul școlar/universitar care începe, așa că de fiecare dată când începe festivalul internațional de film în septembrie, pe mine mă găsește fără bilete și dezorientată despre ce trebuie să urmăresc.... Sălile sunt vândute în avans așa că tot ce îmi rămâne să fac este să încerc să fac față situației, stând câte două ceasuri în ploaie, la câte un bilet în plus, după modelul de acasă. Când încă mă mai interesam despre filmele ce rulează anul acesta, aflu că va veni Sieranevada, un film românesc semnat de Cristi Puiu. Reușesc chiar să găsesc un bilet, dar pentru al doilea a trebuit totuși să fac coadă în ploaie... Am gândit chiar că sunt singura româncă ce nu-și rezervase biletul din timp. Spre surpriza mea, acolo erau tot felul de alți cinefili: în fața mea era un Canadian tânăr care cunoscuse una dintre actrițele din filmul 4 luni, 3 săptămâni și nu-știu-câte-zile, așa că de atunci a început să îndrăgească "new wave"-ul cinematografic românesc. În spatele meu era o chinezută drăguță, un om de știință, care știa mai bine ca mine regizorii români și văzuse mai multe filme, pe care, în plus, le gusta. Știau nu numai nume de actori, regizori și filme, ba chiar își aminteau în ce an, la care ediție a festivalului văzuseră filmele respective în premieră... La coadă am auzit păreri critice extrem de pozitive referitoare la cinematografia noastră, ba chiar am auzit comentarii despre cât de "dulce și drăguță" fusese o actriță la premieră, dar și cât de distant se purtase un anume producător la TIFF... Eu doar ascultam comentariile și trăgeam, în liniște, concluziile.

După suficientă așteptare la coada din ploaie, am ajuns să intru la filmul Sieranevada. Totuși, titlul a rămas un mister nedezlegat, cel puțin pentru mine, deși am așteptat cu sufletul la gură să înțeleg legătura acțiunii cu titlul; mă întreb dacă mi-a scăpat ceva. Trăirile sufletești, însă, le-am simțit acut, intens, așa cum au fost ele redade, în autenticul lor de acasă...

Filmul este o creionare a unor portrete de oameni care sunt și buni deși sunt și răi, sunt și urâți, deși frumoși....Este întâlnirea unei familii în tradiție, după decesul tatălui Emil, când băieții se adună în jurul mamei și astfel ajung să-și exprime ofurile și supărările. Așteptările par lungi: mai întâi este așteptarea preotului care trebuia să sfințească masa și care nu mai venea; apoi, a celui ce trebuia să spună bogdaproste pentru costumul răposatului (prea mare, desigur – și răposatul, dar și costumul cumpărat pe măsura lui, deși fusese destinat a fi dat de pomană cuiva mult mai suplu)... Apoi, chiar dacă cei veniți de departe erau flămânzi, masa se lasă și ea așteptată, farfuriile se întind și se strâng repetat și fără rost. Lumea pleacă, agitată, de la masă, încercând să rezolve ori probleme existențiale, ori cine știe ce gelozie a altor vremuri, rivalități sau pur și simplu să înțeleagă ce li se întâmplase cândva. Deși întâlnirea este de pomenire, se vorbește prea puțin despre răposatul, ci mai mult despre conflictele rămase nerezolvate.

Fără să fie definitive, auzi și apropouri politice, nostalgii comuniste, teorii conspiraționiste, păreri înverșunate, contradicții și obsesii. Ele toate sunt surprinse parcă aleator, cu o cameră de luat vederi care e poziționată în majoritatea timpului pe holul apartamentului în care se face slujba, departe de firul oricărei povești. Aparatul de filmat surprinde trecerile frantice, grăbite, ale personajelor, între bucătărie, camere și baie, de te întrebi ce Dumnezeu se întâmplă acolo.

Unele scene sunt triste, altele hazoase, deși n-ar fi nimic de râs, în afară de partea umoristică a absurdului, desigur. E o pendulare între râs și plâns.

Pentru că întâlnirea se face după tradiție, auzi și cântec bisericesc splendid, dar și prejudecăți, sau pur și simplu judecăți... despre lume, mersul ei, aflii teorii și presupuneri, păreri și pe față și pe dos, într-o vânzoleală care deși nu pare să aibă o finalitate, se termină într-o singură activitate apoteotică, îndelung amânată: mâncatul de sarmale cu mămăligă, cu un pahar de vin roșu. Ca la noi, la români. Să-ți lase gura apă...

Pe parcursul filmului ajungi să întrevezi legile ce guvernează mișcarea browniană, aparent haotică, căreia îi sunt supuși indivizii, ce uneori simt că trăiesc în frică. Aici fiecare membru al comunității este împotriva celuilalt și mai toți împotriva tuturor. Și totuși, ceva îi ține împreună. Poate sunt poveștile de familie, urile și dragostele ce i-au unit sau despărțit de-a lungul timpului.

Mi s-a părut că filmul este și o mică alegorie, un mic portret în miniatură, redus la dimensiunea unei familii, a societății românești, care nu mai crede în schimbare, care nu mai are încredere în nimeni și nici atât în ea însăși. O lume care are și o asprime dar și o tandrețe de suflet. M-am simțit și aproape și departe. Am râs și am plâns. Ca în viață.

POEZII BASARABENE
Liliana CUREVICI

Eternitate...

...Trecut-au ani, trecut-au zile,
Trecut-au ierni și primăveri
Și-ți amintești mai des, copile,
Cum tata te-arunca spre cer.
 Îți amintești acele stele
 Ce te purtau prin Univers
 Nimic n-aveai mai sfânt ca ele,
 N-aveai nici timp pentru-al tău vers...
Iar eu scriam, scriam cu râvnă,
Căci trebuia să reușesc,
Eram grăbit de cea rutină,
Doream eu mult să dovedesc.
 Simțeam cumva că-mi trece timpul
 Și c-aș putea să părăsesc
 Cea lume, ce mi-a dat cuvântul
 Și darul de-al vedea în vers...
...Aș vrea, prea mult, acum să-ți spun,
Să te cuprind ca niciodată,
Să îți vorbesc și să te-ndrum
Cum o făceam ca altădată.

Aș vrea s-o fac, dar e târziu,
Căci sunt de ani în cel mormânt
Unde e rece și-i pustiu,
Nu poți rosti nici un cuvânt.
Iar cele stele sclipitoare
Rămân mereu pe-același loc,
Nevrând vreodată să coboare,
Păstrând tăcerea unui foc.

...Nu ți-am lăsat eu o comoară,
Ci ți-am lăsat numai un vers
Cu care poți și-n zi, și-n noapte
Să navighezi prin Univers.
Ce te-ar purta până la stele
Și poate că-ntr-o bună zi
Vom fi alături printre ele
În ceruri ne vom întâlni...

De-o fi...

...De-o fi să mor, să nu mă plângeți,
Nu vreau nici flori la căpătâi,
Doar semnul crucii l-al meu creștet
Să mi-l lăsați, să mă mângâi...
 Nu vreau nici cel sicriu în luciu –
 Nu-mi schimbă micul meu destin,
 Căci bogăția-i doar un viciu
 La cei cu sufletul creștin.
Ma voi ruga și-mi cer iertare
La toți, ce greu m-au blestemat,
Aprind de azi cea lumânare,
Sperând, să nu fiu ignorat...
 Regret că sumbrul întuneric
 Îmi va răpi lumina zilei,
 Furându-mi foaia și condeiul,
 Să nu mai pot nimic a scrie.
Regret că salcia din vale
O să rămână solitară,
Mi-a fost mereu cântec de jale
Și-al poeziei poamă-amară.

...De-o fi să plec, păstrați tăcerea,
Ar fi prea dur să vă certați,
Păstrați în suflet mângâierea
Pentru străini, surori și frați...

Unora...

...Se-ntâmplă deseori s-aud,
Crezând că mintea mi-i zăludă,
Că niciodată n-am știut
Unde mi-a fost cea casă-mumă.
 Mi se contestă chiar străbunii
 Precum, că n-au venit din daci
 Și n-am bătut nicicând pe hunii
 Ce ne voiau pe veci argați.
Priviți doar mici basarabeni
C-un zâmbet rece și viclean
Negând c-am fi și moldoveni,
Că suntem din același neam.

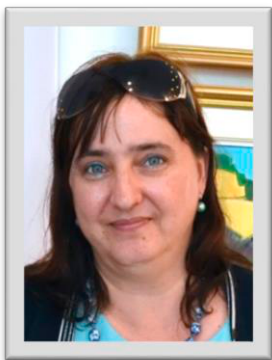
Îmi zic, la ce atâta ură
În mintea multor s-ar stârni,
Spre dezbinare ne îndrumă,
Cercând speranțe-a risipi?
N-ar fi de-ajuns cea-nstrăinare
Prin reci Siberii depărtate,
Dorind ca neamul să-mi omoare,
Să nu mai fim ca soră, frate?

Purtat-ai greu, deja de veacuri
Pecetea sumbră-a „Uniunii” *,
Strivită-ai fost de grele tancuri
Mai rău, cum au făcut-o hunii (!!!)
Lipsită-ai fost de-a ta grafie,
Ast Prut cu sârmă-nconjurat,
Uitând ce-i asta – omenie
Pământ de soartă blestemat.
 O, Basarabia mea dulce!
 Ce-ar trebui să dovedești,
 C-a fost ușoară a Ta cruce,
 C-a fost ușor s-o stăpânești?
...De-ar fi, să intre-n al tău trup
Cei, de te-njură, te declină,
Să-ncerce cel amarnic gust,
Ce veacuri neamul îl dezbină.
 Ar fi atunci să înțeleagă
 Că suntem botezați la fel
 Și că e timpul să ne creadă
 C-avem același Dumnezeu...

)* - Fostul imperiu sovietic URSS.

DE VORBĂ, ... DE CÂNTEC CU Dna MARIANA ILUȚIU

Eva HALUS

Mariana Iluțiu, solistă de muzică populară, culegătoare de folclor, purtând cu ea amprenta lăsată de pământul natal și cultura zonei din care se trage, este o personalitate complexă, care propagă departe de țară fundamentele omeniei și prieteniei, moștenite din moși-strămoși. Cum spune dânsa că s-a născut „într-un colț de rai”, „Pe-un picior de plai/Pe-o gură de rai”, așa o vedem și noi purtând lumina

pe pământ Canadian. Mariana Iluțiu și-a dorit foarte mult să călătorească, să cunoască toate culturile lumii, „avantajul de culturi, fascinant și plin de înțelepciune” – după cum spunea și Mircea Eliade, unul dintre călăuzitorii ei, dar acest lucru nu s-a întâmplat întocmai. „Însă Dumnezeu a avut grijă și de acest lucru”, spune dna Mariana Iluțiu, „lucrez ca intervenantă cu părinții, în multiculturalitatea Montrealului, și astfel am acces la toate culturile”.

Eva Halus: – Spuneți-ne ceva despre dumneavoastră și locul unde v-ați născut.

Mariana Iluțiu: – M-am născut în Țara Chioarului, o parte a județului Maramureș alături de celelalte trei țări: Țara Lăpușului, Țara Codrului și Țara Maramureșului istoric. Vin dintr-un leagăn de cultură și civilizație care și-a dăruit istoria în lemn și piatră de aceea și numele ei, Cetatea de Piatră sau Țara Chioarului. Aici bisericile de lemn le întâlnim în fiecare așezare rurală, adevărate nestemate rezultate din măiestria artei populare. Piatra și lemnul, aceste două elemente stau la baza istoriei acestor locuri.

Tot aici tradițiile, costumul popular, graiul și arta populară sunt păstrate la loc de cinste ca nicăieri altundeva în România, fapt pentru care alții ne numesc și *dacii liberi* din *ținutul uitat de timp*. Istoric vorbind, nu sunt puțini cei care *ne-au vizitat, unii chiar au uitat să plece...* însă indiferent de scopul vizitei lor, unii dintre ei chiar au afirmat că: *numai în Țara Chioarului – tărâm dumnezeiesc de frumos, te poți simți cu adevărat aproape de rai*. Acum sunt departe fizic de aceste locuri însă sufletește nu mă pot separa de ele căci port amprenta lor în gene, și aici mă refer la ceea ce îmi este specific și la caracter. Sunt mândră că fac parte dintr-un astfel de neam care este recunoscut pentru simțul estetic al armoniei și echilibrului spiritual. Oamenii la noi sunt tare prietenoși și mereu cu zâmbetul pe buze. Suntem mereu dornici să-ți povestim ceva despre noi și să te poftim să bei cu noi un pahar de horincă – și apoi să horim... că *de aicea vine hoarea*, zic iubitorii acestei licori. Orice îmbrăcăminte ai purta, fie ea făcută de cele mai repute companii din țară sau străinătate, moroșanul nu poartă nimic mai cu mândrie decât costumul său popular. La noi, duminica e spectacol pe uliță, oamenii merg sau vin de la biserică îmbrăcați în straie populare. Cel mai frumos e în seara de Crăciun, când tot satul colindă tot satul. Colindele noastre au făcut înconjurul lumii. Aici și în acest context m-am

născut eu, în Maramureșul meu drag – un loc plin de spiritualitate, unde omenescul se îmbină cu divinul, unde portul tradițional înobilează orice sărbătoare. Aici am început să horesc prima dată. Horitul se moștenește, nu se învață. Dacă n-ai moștenit *hoarea*, degeaba te duci la școli mari și te ascunzi după titluri groase că ai studiat canto și că ai câștigat la un festival toate locurile : 1, 2 și 3. Bunicile mele horeau și mama și tata au preluat horile de la ele. Această preluare face ca cel care horește să nu horească la fel de două ori și nici să transmită *hoarea* identic.

Omul horește după cum e glasul lui, starea lui sufletească spunând ceea ce simte în momentul în care cântă... de aceea nu vei auzi doi horitori la fel. Cei care preiau *hoarea*, o îmbracă cu stările lor sufletești, o înfloresc cu cele mai vii emoții și așa până la capătul lumii. Așa *hoarea* și horitorul se întrepătrund trecând prin toate anotimpurile, dar păstrând totuși originile străvechi cu o lungă înșiruire de semnificații. Ar fi foarte multe lucruri de spus, nu mi-ar ajunge zeci de ani să povestesc despre aceste minunății. Pot însă să spun că fac parte din generația care a respectat folclorul românesc și pe artiștii săi. Am cântat cu cei mai mari artiști ai acestui gen muzical și așa aminti aici pe Benone Sinulescu, Maria Ciobanu, Sofia Vicoveanca, Nicolae Sabău, Ion Dolănescu, Aneta Stan, Gheorghe Turda, Frații Petreuş, Dumitru Furdul Iancu, Dinu Iancu Sălăgeanu. Nu de puține ori, spectacolele în care am cântat au fost prezentate de reputatul realizator al emisiunii „Floarea din grădină”, Mihai Floarea. Fiind solistă profesionistă a unui ansamblu de renume din Nord-vestul României, respectiv Țara Oaşului, am făcut numeroase turnee în țară și în străinătate. În vremea aceea ca să intri într-un ansamblu profesionist, trebuia să ai costum autentic din zona pe care o reprezintă, să-ți cunoști zona folclorică, să ai repertoriul tău, adică să fi cules tu cântece la care să le fi dat apoi viață. Numai în aceste condiții se lansa solistul și cântecul care devenea cunoscut publicului larg... așa se lega de numele solistului cântecul pe care l-a promovat.

E.H.: – Vorbiți-ne puțin despre repertoriul dumneavoastră.

M.I.: – Avem 42 de zone folclorice diferite în România, fiecare cu stilul și cu frumusețea ei. Ele diferă una de alta prin stil, ritm, interpretare, costumație, grai, etc. Am cântat cu soliști din fiecare zonă în parte. Îmi plac toate cântecele de la noi, sunt speciale, însă am rămas fidelă a c e s t e i z o n e a

Maramureșului. Am încercat să cânt cântece și din alte zone ale României, însă nu-mi iese... nu am băut apă din Banat, nu-s de acolo și se simte atunci când cânt că nu sunt crescută acolo, nu am accentul frumosului lor grai. Nimeni nu poate doini ca ei! Așa că mă mulțumesc să-i admir cu respect. La o nuntă e altceva, poți să mai strecori în repertoriu câteva cântece, le alegi pe cele care îți ies oarecum, acolo nu sunt pretențiile unui spectacol.

Din păcate, azi folclorul se fură, se plagiază, iar cei care cântă pe la anumite evenimente se îmbracă cu o ie din Oltenia, cu o fotă din Moldova și cântă din Banat și uite așa se creează o subcultură identică cu manelele. Ne punem titluri groase de-o șchioapă căutând celebritate pe spatele altora. Să păstrăm cu respect ce alții ne-au lăsat ca moștenire, să nu alterăm aceste minunate valori tradiționale; le suntem datori copiilor, copiilor noștri. Regretatul prezentator de televiziune Mihai Florea spunea la diferite concursuri diferiților candidați: „Dacă nu te-au păstrat la operă, înseamnă că nu ești bun nici la folclor, așa că mai bine cântă în baie!”

E.H.: – Ce sfat ați putea da noii generații de cântăreți de muzică populară?

M.I.: – Nu ajunge să cânti, trebuie să ai respect pentru valorile strămoșești, să știi de unde vii, ce zonă cânti și să rămâi fidel zonei din care vii. Numai așa vei fi respectat de public. Așa au făcut și marile doamne ale cântecului românesc și când spun asta mă refer la cele care au repertoriul lor, care este înregistrat la Radio și Televiziunea Română, și care au cântat pe toate continentele lumii. Acestea sunt mari doamne ale cântecului românesc, restul sunt doamne și atât. Avem o tendință să manelizăm folclorul sau să facem *făcături*: ascultăm un cântec lansat de cineva care a muncit ca să-i dea viață și hop, mai

adăugăm două note muzicale și a ieșit o *făcătură*; punem două versuri care nu au nici o legătură cu cântecul și hopa, devenim celebri pe spatele altora.

E.H.: – Care au fost începuturile dumneavoastră în Canada?

M.I.: – Am ajuns în Canada, la Montreal, la sfârșitul lui octombrie 2003. La câteva săptămâni după aceea l-am cunoscut pe dl Victor Roșca și familia de români strănsă în jurul Bisericii Buna Vestire. Am cântat pentru ei și îmi amintesc că printre cântecele repertoriului meu era și unul care spunea așa: „Este vorbă de soroc/Măi, române, măi,/ Că noi n-am avé noroc/Vântul bate, apa trece/Pietrele rămân,/E și grea e și frumoasă/Viața de român”. Dl Victor Roșca s-a oprit și, cu lacrimi în ochi, a venit să mă îmbrățișeze. Am înțeles că și dânsul, ca și mine, este pătruns de românismul născut din interpretarea cântecului brut, așa cum a fost cules, ce este trecut prin focul sentimentelor tale și că el, ca și mine este purtător al românismului în lume.

La sărbătorirea a 20 de ani de existență a Revistei „Candela” am fost invitată să cânt și am cântat din nou și acest cântec pentru dl Victor Roșca, fiind în același timp și sărbătoarea zilei lui de naștere, dânsul împlinind venerabila vârstă de 90 de ani.

E.H.: – Aveți un mesaj pentru cititorii Revistei „Candela”?

M.I.: – Sărbători fericite! Multă bucurie și sănătate, că-i mai bună decât toate! În încheiere, luați aminte la versurile acestui cântec: *Nu uita că ești român!/Acolo, sus, la tine-n sat/ Popa Ion te-a botezat/Și Lelea Stanca/Te-a ținut un an la sân... La mulți ani tuturor!*

SERIA ȘTIINȚE

24. CUM OMUL A COLONIZAT GLOBUL

Wladimir PASKIEVICI

În articolul intitulat „Despre originea omului – partea a II-a” (*Candela*, 2013, Nr. 1), am descris istoria ducând la omul modern (*Homo sapiens*), apărut acum aproximativ 250 000 ani. În articolul de azi, prelungesc această istorie arătând cum omul modern a colonizat tot globul.

Terminam articolul spunând:

„La sfârșitul epocii glaciare, această populație, redusă atunci dea lungul coastei Africii de Sud, s-a răspândit în

toată Africa. Prima emigrație în afara Africii datează de acum cca 50 000 de ani. În Europa, *Homo sapiens* a dat de vărul său *Homo neanderthalensis* [pe care l-a eliminat].”

Într-un număr recent al revistei *Scientific American*, autorul, din nou profesorul Curtis W. Marean, descrie modul în care s-a produs această răspândire, pe tot globul, și propune elementele determinante ale acestei cuceriri, fenomen pe care-l consideră ca unic în regnul animal.

Prima constatare: răspândirea lui *Homo sapiens*, după ce a părăsit grotle din Pinnacle Point, a fost foarte rapidă, mult mai rapidă decât cea a celorlalte specii de *Homo* sau a tuturor

celorlalte specii de animale.

Zeci de mii de ani după apariția lui, acum 200 000 de ani, *H. sapiens* a rămas restrâns pe continentul african. Acum cca 100 000 de ani, un grup a făcut o incursiune în Asia Minoră dar fără succes. Apoi, în jur de acum 70 000 de ani, începe a doua emigrație, mânăta de un mic grup fondator, mai belicos, ce se răspândește în Europa – unde întâlnește și elimină pe *H. neanderthalensis* – și în Asia. După ce ajunge în Asia de Sud-Est, este oprit câțeva vreme de ocean dar găsește soluția de a cuceri mările și traversează, acum 45 000 de ani, brațul de mare ce-l separă de Australia pe care o colonizează. Cinci mii de ani mai târziu ocupă Tasmania. În nordul ecuatorului, traversează Siberia, până la Cercul polar. Când condițiile climatice au permis-o, acum cca 14 000 de ani, *H. sapiens* a trecut în America de Nord și, numai câteva mii de ani după aceea, a atins partea extremă a Americii de Sud. În fine, Madagascarul și principalele insule din Pacific au fost cucerite 10 000 de ani mai târziu.

A doua constatare: peste tot pe unde a trecut, specia umană a modificat simțitor – sau chiar a distrus – ecologia locală. În urma lui, nenumărate specii animale au fost exterminate, provocând chiar, pe Noul Continent, o extincție de masă, inclusiv animale mult mai puternice decât el. Câteva exemple: în Australia, marile marsupiale, în America, mastodontii.

De unde, două întrebări: ce noi caracteristici au avut – sau obținut – oamenii moderni pentru a le da avântul să colonizeze restul globului; și cu ce arme au făcut-o?

Diversi savanți au propus diverse explicații, principalele fiind un creier superior, care ar fi permis omului să facă față condițiilor nefamiliare, o dezvoltare tehnologică în materie de arme de atac, sau o modificare climatică în regiunile cucerite care ar fi slăbit capacitatea de rezistență a populațiilor locale. Aceste ipoteze pot explica anumite situații locale, ca de exemplu în anumite zone în Europa de vest, dar nu evoluția generală, cea observată pe tot globul.

Profesorul Marean, favorizează o nouă teorie bazată pe teoria evoluției: o modificare genetică ar fi indus **un nou comportament social** favorizând indivizii având tendința de a colabora unii cu alții, **inclusiv cu cei nefăcând parte din același grup**. El a numit acest comportament „hiperprosocial” și crede că hipersociabilitatea (sau *hps* pe scurt) nu aparține decât speciei umane.

Evident, această explicație este greu de demonstrat în mod direct dar ea poate fi indusă din diverse studii deja existente.

Întâi, un economist a arătat, prin simulări matematice, că *hps* se propagă în mod optimal în grupuri ce sunt în conflict unul cu altul. Explicația este următoarea: grupurile prosociale sunt mai eficiente decât celelalte (egoiste) așa încât trec genele lor generațiilor succesive, întărind astfel *hps*.

Apoi, biologi și antropologi au arătat că un astfel de comportament începe într-o subpopulație în care competiția între grupuri este intensă, pe când populația în sine este mică, exact așa cum a fost cu populația umană originară în Africa. În acea vreme, oamenii erau vânători, organizați în *bande* de cca 25 de indivizi fiecare. Se înmulțeau în afara bandei și creau astfel – prin uniuni mixte, cadouri, limbaj comun și tradiții –, *triburi*. Aceste triburi intrau câteodată în conflict unul cu altul. Care puteau fi cauzele de conflict? Evident, trebuia ca avantajele aduse de un conflict să fie mai mari decât pierderile suferite.

Mai precis, conform celor observate la păsări de către Jerram Brown, un sociobiolog, indivizii devin agresivi atunci când vor să maximizeze șansele de a supraviețui și de a se reproduce. În limbaj simplu, se bat (întâi) pentru a mânca și (apoi) pentru a copula. Dacă rezerva de hrană poate fi apărută, agresivitatea „defensivă” este privilegiată și trecută în generațiile următoare. Dacă nu, această agresivitate devine contraproductivă.

În 1978, doi cercetători americani au aplicat această teorie la indivizi trăind în societăți restrânse. Contrar intuiției, ei au găsit că agresivitatea defensivă este productivă atunci când resursele sunt abundente și sigure. Bineînțeles, aici e vorba de resurse necesare organismelor. Un astfel de comportament este vizibil și astăzi când națiuni sau populații se bat pentru petrol, apă sau pământ agricol...

Revenind la istoria umană, ne putem întreba atunci, în ce epocă și în ce loc s-au adunat condițiile optimale de conflict pentru posesia de resurse abundente și sigure? Evident, în Africa, resursele terestre sunt în general rare și imprevizibile. Singura excepție e constituită de anumite regiuni costale cu rezerve bogate și sigure. O astfel de zonă este tocmai cea studiată de Marean, cea de la Pinnacle Point din sudul Africii !

Toate condițiile au fost atunci și acolo reunite pentru ca *hps* să apară în grupurile din grottele preistorice din acea regiune: o populație generală drastic redusă în perioada glaciară din anii 195 000-125 000 î.Hr., o subpopulație adăpostită în grotte și o hrană bogată și sigură compusă din organisme marine.

Hps aduce însă și condițiile necesare pentru inovații, pentru că descoperirile tehnice se adaugă unele altora și se pot transmite astfel mai ușor. Astfel, tot în grottele cercetate de Marean, acesta a găsit că locuitorii au dezvoltat unelte sofisticate de pescuit care s-au transformat în arme de război, plecând de la tije de lemn terminate cu așchii, trecând prin lănci, și ajungând la săgeți.

Odată perioada glaciară terminată, *Homo sapiens* era gata să iasă din grotte și să cucerească restul lumii...

The rest is history! O istorie ce poate fi citită în detaliu în referința indicată mai jos. În rezumat, și cu o datare aproximativă, preistoria omului de prezintă astfel:

- acum 200 000-160 000 de ani: originea omului cu dezvoltarea lui cognitivă, în Africa;
- acum 160 000-120 000 de ani: omul învață să exploateze bogatele surse costale;
- conflicte teritoriale;
- procesul de selecție a comportamentului hiperprosocial;
- cooperare intragrup și intergrup (tribal);
- acum 71 000 de ani: invenția armelor cu proiectile;
- acum 70 000-55 000 de ani: omul părăsește Africa;
- acum 45 000 de ani: ajunge în Europa occidentală și distruge omul neandertal;
- tot acum 45 000 de ani, anihilează alți hominieni și ajunge în Australia unde produce o cvasi-extincție animală;
- acum 14 000 de ani, ajunge în America de Nord și produce o extincție animală cvasitotală;
- acum 13 500 de ani, ajunge în America de Sud și produce o altă extincție animală cvasitotală.

*

Autorul, prudent, nu face nici un pronostic relativ la viitorul speciei umane și nu se pronunță dacă ipotetica genă *hps* este predominantă și azi sau dacă milenii de civilizație au atenuat importanța ei. În schimb, răspunde la întrebarea legitimă dacă această genă este specifică omului. El consideră că dacă sentimentul de compasiune și de solidaritate este vizibil și la animale (elefanți, cimpanzei sau furnici), cel de *hps* este caracteristic speciei umane: numai omul poate arăta solidaritate cu indivizi străini grupului său.

El dă exemplul umoristic al părăsirii unei cabine de avion, la un semnal dat, a 300 de maimuțe în același timp. Mai serios, evocă comportamente complexe de coordonare ca în competițiile sportive, sau, adaug eu, în cluburi, sindicate și armată, sau în situații catastrofice.

Referință : Curtis W. Marean, „The Most Invasive Species of All”, *Scientific American*, August 2015.

D.H. SILVIAN, ALTE IMAGINI - “MĂRTURISIRI ASCUNSE ALE CĂLĂTORULUI FĂRĂ NUME”

- Nu mă strâmb, nu fac mutre, doar mă întreb cum poți spune așa de simplu, banal și categoric că nu ne vom mai vorbi niciodată. Nu te întreb ce fel de om ești, dar mi se pare așa, oarecum monstruos.

Venisem să duc, cu un scop. Să duc vorba, cuvântul, păgânul, păcătosul, departe, de acolo de unde a venit, departe de unde a plecat. Să plec, să nu mai fiu, și să tac. Și mâinile tale se plimbau pe tot corpul meu tăcut. Nu mai tăcusem așa de

surd, așa într-atât încât să-mi aud toate gândurile perverse și pline. Însă mâinile tale nu mă lăsau să plec. Eu voiam să-ți spun cum și de ce, dar nu ai întrebat. La urmă, când nu mai aveam timp, bani încă aveam, mi-ai mulțumit pentru că te-am respectat și ți-am permis să-ți împarți arta cu mine. Mi-ai urât să nu mă schimb și să rămân așa precum sunt. Am încercat cu greu să-ți mărturisesc efortul, dar nu m-ai ajutat. Și am plecat, terminat, dus. La urma urmei, singura diferență dintre ei și mine fiind răbdarea.

Mă trezeam, te apropiai. Aerul vibra, ceva se simțea în pori. Adulmecam viitorul cu nările cabrate, atent, impulsiv, cu urechi șirete și gust de vânător. Eram, te așteptam și te vedeam în toate. Pământul tremurase, te anunța.

Erau cu bicentenarul revoluției americane, trebuia să împărtășesc minunea, și chiar, chiar erau frumoși. Eram timid și pudic, dar au cerut, au vrut să ne încerce, și trecut-am holul în chiloți. Le-am învățat istorie pe ale mele izmene. Era normal și etic, erau mai mici, trebuiau educate, de ce nu? Însă educația am primit-o noi. “Câți sunteți?”... în ușă bate, și Nae spune “cinci”. “Bine, stingerea!”... sec, de pe coridor vine răspunsul. Ce număr bun, nu inspiră frică, nu cere pedeapsă, suntem cinci și nu le pasă. Să ne trăiască! Mulți, mulți ani mai târziu, după film la festival, am întrebat de-și mai aduce aminte, dar acum avea alte ținte, a uitat că cinci era număr câștigător, un număr fără pericol și pereche, doar o cifră de atunci într-o noapte la Bușteni, între noi, două fete și munteni. Noroc de Nae, în patru... ar fi luat foc patul’.

Și așa, foarte suplu, tânăr și pur, eram pregătit să-ți aparțin. Te pândeam de un timp, nu aveai nume, dar știam deja cine ești. Degetele mele te căutau, îți modelau strigăte și tinere oboseli. Spuneai că suntem la înălțimi, și la propriu și la figurat, dar mai mult la propriu. Cunoșteam cele mai de sus etaje din cartier, cele mai ocrotitoare trepte înspre spălătorie și cele mai tăinoase acoperișuri.

Da, timpul era iute și viața aprig de tânără. Închid ochii și aripile tinereții îmi poartă zborul încă unui sfârșit de vară. Te-am părăsit de nenumărate ori, și tot de atâtea ori te-am regăsit. Zborul e bun, alin, fără goluri, nici în suflet, nici de aer, am timp să nu mă gândesc la nimic.

Da, nările îmi erau larg deschise, iar buzele-mi calde, umezite de dorință și sărut. Cum era să o uit? Fată bună și cuminte, avea pielea cea mai catifelată pe care am atins vreodată. Plin de admirație, o respiram și uitam unde mă aflu și de ce. Dar atunci, tot într-o zi de sfârșit de vară plină de soare, pe platoul dintre Cota 2000 și Caraiman, ea era cea care mă ajuta să-mi aduc

aminte. O învățam cum să calce, mă învăța cum s-o doresc. Și împreună, luam decizii: Jepii Mici, Jepii Mari? Cu traista pe spate și cealaltă jumătate din colegi am luat-o bine în jos. Cunoșteam muntele, sfințeam locul. Avusesem un tată curajos și o mamă ascultătoare, și împreună îl mai coborâsem de câteva ori. Nu am reușit să îi conving, trecuseră prin prea multe beri pentru a chibzui rațional. Nu mă numise nimeni șef de echipă, dar deveneam, de fapt nici nu eram pe listă, mă lipisem grupului pentru ea. Nu aveam nici măcar bilet de tren. Mergeam cu nașul. Mă hotărâsem în ultima clipă. Mâna ei mă chemase. Nici ție nu-ți spuseseam că plecasem. Era la început, atunci când se aleg drumurile. Ei aleseseră cei Mari. Grupul nostru, cel ascultător, era acum în tren, în Bușteni, din nou Bușteni, ceilalți nu. Și nici a doua zi. Și nici la școală. “Nu văd capre negre, dar văd oameni pe o stâncă”, spuse fratele Șahului care era la vânatoare pe una dintre crestele alăturate. Și prin binocluri toți se uitau la amărății aștia zgribuliți, care petrecuseră o noapte la munte. Borlescu, mare și tare, în pantofi cu șpiț și afumat, se desprinsese de un perete printre pietre și o luase în jos cu capul. Și acolo au rămas. Nu puls, nici haine groase, nici semn de viață. Noroc de capră și de rude că au fost salvați. Fuseseră aeropurtați de la Omu la Brașov. Iar acum, în Grădina Icoanei, ne rugam și ne întrebam. Eram cu toții împreună, în afară de el. Congestie cerebrală, traumatism cranian, contuzie, fractură, viu, mort, totală confuzie. Și ieșise cu scandal. Aparent caprele erau protejate, și nici unii și nici alții nu ar fi trebuit să se afle acolo unde se aflau. Aparent nimeni nu trebuia să afle de vânat și vânători, și nici nu aveai voie să fii prost și să cazi direct în cap. Prăpastia nu era voie de folosit fără aprobare și nici ca scurtătură. Căpătasem înapoi cardiganul meu alb cu nasturii ăia mari și de lemn. I-l împrumutasem lui Gabi și i-a prins bine și de cald. Prietenul ei nu fusese așa de norocos, își ciupise dintele din față de atâta dărdăit. Împărțeam deja legenda între noi, priveam sfârșitul verii, îi priveam, priveam cerul, priveam statuile, copacii, făceam o panoramă amețitoare de 360 de grade, scanam parcul, și, și dintr-o dată prin geamul autobuzului cu burduf te-am zărit. Nici nu mi-am luat rămas bun, fugeam, te vedeam, zâmbeai, îți aruncaai părul, ți-l aranjai, vorbeai cu cineva. Nu știi cum de am reușit, dar te-am prins în stație, și cu mordacitate am întrebat: “deranjez?” Te ținea de mână, sau de vorbă, un coleg, un băiat drăguț, bine tăiat, bine crescut, un prieten, un frumos, un parșiv care îți dădea târcoale, și așa și pe dată, am știut că dacă e să vreau, trebuie să uit de Veronica. Din nou mă aflasem la locul și timpul potrivit. Aflasem multe la sfârșitul ăla de săptămână.

“Spune-mi un lucru, azi, ai fost azi pe la două în stație la Dorobanți?” Am întrebat de ce. Și tata mi-a spus că a primit un telefon de la o prietenă cu care nu s-a văzut din tinerețe, care l-a întrebat dacă are un fiu de vreo șaptesprezece ani, înalt, în uniformă de liceu, elegant, distins, cu părul negru și pe spate. “Erai tu Mișule, erai tu de atunci! Frumos și la fel de fioros!”

Tocmai terminasem de făcut grătarul. Eu, ți-am spus că mă pricepeam. Tu, mi-ai spus că mama ta vine abia seara. Ah, din nou o mamă, din nou un pat desfăcut, și din nou eu eram în uniformă, roșu la față, dar îmbrăcat. Norocul meu. Dar m-am jurat, nu mai gătesc, nu mai mănânc niciodată prin vecini. Cu o săptămână înainte, în timp ce carnea se rumenea pe plită, Veronica se îmbrăca iar eu o făceam pe bucătarul, ușa se deschise și un tată beat și mare de statură se anunță. Era vitreg și cu țel. Eu, tot roșu la față, am crezut că gata. El, foc, potop. Însă ea, calmă, închizându-se la capot, și la șorț, îi spuse: “uite tată,

am știut că vii mai devreme și ți-am făcut un mușchi bun, ăsta pleacă acasă, a venit să își ia casetofonul. Hai așază-te, iar tu închide ușa !”. Și de pe holul blocului am auzit: “da’ ce fumăraie ai făcut !”.

Zece zile mai târziu, cu albul ochilor de un roșu ca roșia roșie, Borlescu își relua locul din banca întâi. Sunt curios dacă el își mai aduce aminte.

Ca un făcut, cântecele din cască se randomizau cu un scop precis, și filmul se derula fără să-i pese că avea numai și doar un spectator. Nici nu-mi luasem bilet. La proiecția asta nu era necesar. “Do that to me one more time.” O dată, și încă o dată, încă și încă. Se mișcă avionul, dar nu aud decât “with a man like you”, căștile sunt bune, mă țin în lumea mea. Ni se cere să punem centura de siguranță, ne apropiem de o zonă de turbulență, curenți de aer inofensivi, dar care produc un disconfort accentuat. Și accept jocul, nu îmi place, dar îl pătrund. De câte ori el se întorcea, ea mă săruta, și dansul continua, și nu mă mai sărutase nimeni așa, era cât pe aci să uit. Și în întuneric, mâna mea își oprise strângerea. “Drept cine mă crezi ?” “Drept cine trebuie să te cred ?” Și mi-a luat mâna și mi-a pus-o pe celălalt. Căpătasem imediat și reputație și etichetă. Fusesem ștampilat. Dețineam mâini de aur ! Ziua începuse devreme și cu noi posibilități. Pe ea nu am mai văzut-o niciodată, însă tu aflaseși deja, și mă doreai la fel de repede. Nu te-am întrebat niciodată de ce.

Îmi dăduseși o garoață să ți-o păstrez, să am grijă de ea până la sfârșitul spectacolului. Atât mi-a trebuit, să am grijă, și pe loc mă transformasem în cavalier ocrotitor. Niciun zmeu, niciun balaur, nicio dihanie nu s-ar fi atins. Viața asta primise un scop, luase în greutate și făcuse jurământ. În asemenea condiții nici măcar floarea nu avea curaj să se ofilească. Și al tău deveneam. Nici tu nu m-ai întrebat de ce. Cum puteam eu să-mi imaginez cât avea să dureze acest spectacol ?

Viața nu se derulează întotdeauna cronologic. Acum zborul era lin, dar după ce te-a zguduit un pic, parcă tot aștepti să reînceapă. În acel moment când încă nu este nici gând, vis, cuget sau miraj, nu mai știam nici dacă plecam, nici dacă veneam, dar le aveam aproape, pe ele toate, ca să-mi înlesnească drumul. Ce bine dansam cu cele cărora nu le știam numele, și ce frumoase erau cele pe care nu am avut curajul să le invit la dans. Și așa, ele toate rămăneau tinere, fără detalii multe, fără păreri de rău, fără regrete, fără să ceară voie și fără să le-o dau. Dansasem o noapte întreagă fără să ne vorbim, fără să ne spunem nimic, fără nimic altceva decât fibra suplă ce o acoperea. Sub salopeta de poliester nu purta decât frumusețea corpului ei tânăr. Și am căutat-o des, și probabil încă o mai caut. Iar la sfârșitul nopții am fost întrebat: “unde ai învățat să dansezi așa ?”. Ar fi trebuit să răspund: “mai curând, când ?”. “Te-ai făcut băiat mare.” Da, mă făcusem. Păcat însă că nu a avut răbdare. Dar mă învățase să fac cele mai bune clătite, și cu recunoștință nu am uitat. Iar pe dansatoare am mai întâlnit-o doar o dată, în gară, cred că era ea. Mă sărutase și mă întrebuse ce mai fac, iar eu am răspuns: “bine”.

Purtam deja părul pe spate, iar de cum creștea, se deschidea puțin pe mijloc. Și era lucios și negru, și aveam un pieptene galben cu o stea gravată în mâner, pe care nu-l împrumutam nimănui, nimănui. Nici golanilor de la strandul Floreasca. Nu, nici lor. Aproape nici lor. “Bă, ia dă-mi un pic pieptănu’ ăsta, să mă fac și eu băiat frumos !” Tocmai dezumflasem saltea. Ce bun a fost că am adus-o. Cu o mână pe saltea și cu cealaltă în jurul nostru, descoperisem noi feluri de a pluti, de a avea un refugiu în mijloc de lac, de a simți, de a fi cuminte sau nu, de a ști cine da și cine nu. Și așa, aflasem cine știe să înoate, bine sau nu,

cine spune da, și cine spune nu. Când plutești cu ele pe ape dulci, îți faci inamici invidioși. Iar acum toți priveau la pățania pieptenelui cu pricina. “Hai bă, dă-l ! Tu nu vezi că ăștia vor să ți-l iau. Cine să te ajute ?” Și l-a luat, și i l-am pus în mână spunându-i că dacă nu mi-l dă înapoi, nu voi avea nevoie de niciun ajutor. Și s-au pieptănat toți cu el, însă tot urâți au rămas, și nu știu prin ce miracol, spre uimirea tuturor, mi l-au dat înapoi. Mi s-a spus că atunci când mă cuprinde mânia, mă întunec aspru și devin fioros. Pieptenele, încă îl mai am. Îl spălasem bine cu spirt, de câteva ori.

Doi ani mai târziu reveneam cu tine, doar eu și tu, și ai leșinat. Nu ai să crezi ce cântă acum: “Trouble”. Ca și atunci. Nu mai aveam timp, ni-l furaseră, și ăștia cu treapta lor, și părinții, și religiile, și anii, și vârsta. Plecam, dar tu ai plecat înaintea mea, și crescuserăm mult prea repede, hainele tinereții ne strângeau, ne erau deja prea mici. Ieșeam din ele pe ascuns, și nu aveam încă altele.

Un an, nici măcar un an, și cât de mult am putut face din el, și cât de multe, câte. Oricât ! Și ce a putut face din noi, ce a făcut. Un bărbat, o femeie, un început, doi pe drumurile de străbătut. Un an între două vieți.

De sus se uita la ei și hotărâse să îi lase în pace, să nu le vorbească, doar așa ca să nu-i deranjeze, să vadă ce va ieși și cât de oameni sunt. Nu se opunea, nu le lumina drumul, dar nici nu le ofilea florile, iar firul ierbii îl ținea verde și drept ca să-l calce bine și cu poftă. Și se bucura de prospețimea lor, și le asculta șoaptele din planuri presărându-le vise îndulcite. Pe ăștia doi i-a ales să-i lase-n ei, să se bucure și să plângă, să fie una cu pământul și să-l strângă, să-și fie ce lor și-au promis, fără să le ceară rugăciuni, icoane, daruri sau biserici. Dar poate se uitase prea mult la ei, și ei ca proștii se rușinaseră. Doi puturoși înzestrați doar cu talent și frumusețe. Nu le era teamă de nimeni și nimic, dar când harul cade peste tine, blestemul e dat, e luat, și tot ce-ți rămâne, e să-l porți. Și, învățau, învățau că se scapă greu, ba chiar deloc. Jertfa făcută nu era de iertat. Pierduseră o viață între două vieți.

Doar văzuseră semnele, împreună câștigaseră cu un leu jackpotul. Atunci era numai o sută, dar fericiiți au mâncat scoici și mandarine la borcan. Au băut Pepsi pentru că era bun și îl doreau, și au rupt din pâinea caldă și proaspătă. Nu le era frică de nimeni și nimic. De sus îi privea și de sus îi binecuvânta. Poate că îl auziseră, le murmurase “la revedere”, căci se ținură de cuvânt fără să întrebe locul. Răspunsul ar fi fost: oriunde !

Iar acum se îndrepta către ea, fără să fie drept, fără să caute dreptatea, și mai ales, fără să aibă. Trecuse prin Paris de multe ori. Parisul devenise orașul lui. Era orașul celor ce trec. Orașul celor ce vin, celor ce pleacă, dar mai ales, era orașul celor ce revin. Își promisese să o aducă într-o zi și să-i arate străzile pe care își plimbase singurătatea, muzeele și palatele prin care își stăpânise visurile, magazinele în care distinsese realitatea sau uitase de sine, și hotelurile, cafeurile și restaurantele și patiseriile pe care acum și le permitea. Dorea ca împreună să împartă și parcurile, și grădinile, și pădurile în care descoperise toate cele pentru care venise.

– Iubito, eu iubite nu am avut, doar iubiri !

POEZII

ÎNTR-O TOAMNĂ

Într-o toamnă de vis culori vii ne-au atras,
 Crengi de dor ne-au cuprins, amândoi
 amețind...
 Timpul se oprise-n loc nu mai aveam glas,
 Frunze roșii dansau iubire risipind...
 Într-o toamnă de vis, am plecat peste lunci
 Împletind și priviri și flori vișinii,
 M-ai cuprins pe de-a-ntregul în ochii-ți adânci,
 Euforie,.. teamă... sub clipele-arămii!?!...
 Dulce timp!.. Am intrat în vrăjitul alint
 Sub foșnite culori...Brațul tău m-adora,
 Un narcotic părea aerul în argint,
 Vremea, în raze muzicale, ne-ncălzea...
 Într-o toamnă de vis culori dulci ne-au atras,
 Crengi de dor ne-au cuprins, amândoi amețind...
 Timpul se oprise-n loc, nu mai aveam glas,
 Frunze roșii dansau iubire risipind...

.....
 Ne-am regăsit în cartea sfântă de povești
 Pe-o filă ce am deschis-o la-ntâmplare
 Sculptând atâtea vise-n trene lungi regești
 Sub clipe-nfășate-n smalt de sărbătoare...

PATRIA

Câtă iubire-am strâns pentru tine, țară!
 Câți nori își picură fluturi-petale
 Râzând, de drag, în palma clipei tale
 -Sărbătorindu-ți ziua-n horă, iară-...
 Spre lumea noastră pe treptele divine
 Suișului îți flutură steagul măreț
 Rugându-ne suav, cerului, pe îngheț,
 Cu vorbe tandre, dulci, simple și senine.
 La -Întâi Decembrie- ne duce gândul
 Bucurându-ne, țară scumpă, în zăpadă
 Cum înaintașii au vrut să te vadă :
 Întregă, bogată, liberă ca vântul...

 Ai fost legată de pământul strămoșesc
 Rămânând statornică, ``firească urmare`` ,
 -Împotriva năvălirilor barbare-
 Prin grai, credință și-obiceiul românesc.
 Cum Mihai Viteazul te-a dorit întregă,
 Te-ai pregătit istoric ani grei pământești
 Și,..prin jertfa ființei sale sufletești
 Regele a reușit să te-nțeleagă!

.....
 Azi, contemplându-te, simțim căldura ta,
 Deși, ușor, lin, îți îmbracă pământul
 Cu strai alb-gros că, înverșunat doar vântul
 Din an în an, dar, rar ne poate supăra...
 Din vatra-ncinsă, în care , râde focul
 Străluce bucuria în privirea noastră

Lía RUSE

Sărbătorindu-te până-n noaptea-albastră,
 Dorindu-ți, mereu, să te poarte norocul.
 Tărâmul tău bogat, astăzi, e amorțit
 Reverberând, sub diamantele-aprinse,
 Mărturii, în el, de secole cuprinse...

.....
 Stimă, iubire și respect, ți-am dăruit.
 LA MULTI ANI !

VISUL NOPTII DE CRĂCIUN

Gându-mi urcă pe mătasea norilor ce-ncep să cearnă,
 Chiar acum, în noaptea asta, noaptea sfântului Crăciun...
 Dacă vremea mă îndură să mai stau sub pom de iarnă
 Nașterea o leg cu dorul, clipele de-atunci s-adun...
 Cu omăt din flori înalte și cu tot ce nu rămâne,
 În umbre se trezesc vise,.. eu sărbătoresc în minte
 Prin colindul de la geamuri, în ritualuri bătrâne,
 Aducându-vă în suflet în aceste zile sfinte,
 Și mai mult, din altă dată, urmele voastre țes clipa
 Ce trecându-mi iar prin față, peste vreme,-n astă seară
 În potoape de-amintiri! O, văzduhu-și frânge-aripa,
 Ochii mei îi leg cu poze să fim împreună iară...
 Bântuindu-mi nostalgia, pașii voștri trec prin casă,
 Trosnesc buștenii, în sobă, artificii aruncând,
 Lumini dulci pictează-n aer o stralucitoare masă
 Adunându-ne sub bradul de-altă dată și-așteptând,...

.....
 Și,.. trecându-mi amintirea pe ecran, în astă noapte
 S-a încețoșat și bradul de boabele căzute-n ploii...
 Scumpi părinți, ne-am strâns în brațe și ne-am spus atâtea-n
 șoaapte!!
 Ați urcat pe pragul nopții? !... Cum ați dispărut, apoi!?

VISEZ

Și,.. visez răscolind pașii vechi prin omăt,
 Printre pietre lucind schițându-te în ger,
 Într-o clipă de rând sub o umbră de cer...
 O, ...ceva se aude-ndărăt.
 Zvârcolindu-se, gri, val de vânt fumegând
 Îmi pune pe gene nuferi în dantele,
 Cu privirea caldă tu-i topești surâzând
 Și rămâi în clipele mele...
 Mă-nfior,.. mă roșesc și nu pot să m-abțin,
 Chiar mă pierd, nu vreau să vezi,.. nu știu să mă cert!
 Supărată-s pe mine. Pe tine te iert!?
 Tu încerci să m-alinți cu gest fin...
 Ce dor mi-ai lipit pe suflet? m-ai întrebat,
 Ce povești tandre mi-ai strecurat în gând?
 Că doar îngerii le-adună în alb coborând
 Din anotimpul azi întâmplat...

RUGĂ

Gabriela TĂNASE

Dor

Eu mă nasc. Tu te naști. EL se naște.
Factitiv. Dureros. Concret.
Vrei să fii, alegând a te naște?
Vin' la iesle! Betleem. Nazaret.

Eu plâng. Tu plângi. EL plânge...
Vocativ. Exclamat. Intre spini.
Salvator, pentru toți EL își frânge
trupul sfânt – risipindu-L în pâini.

Eu trăiesc. Tu trăiești. EL trăiește!!!
Contras. Mult sperat. Cum a zis.
Piatra grea de mormânt prăvălește,
clădind Puntea spre cerul deschis!

Eu aștept. Tu aștepți. EL așteaptă...
Durativ. Iubitor. Acerb.
Tăinuți-vă dorul în harpă
și speranța în setea de cerb!

Eu albesc. Tu albești. EL alb este.
Eventiv. Glorios. Pe nor.
Vie speranța bolta răzbește,
întorcându-se-n suflele Dor.

Eu ning. Și tu ningi. Și el ninge.
Morfologic. Sublim. Îngeresc.
Hibernal ne-nfășăm în spendoarea
Ninsă-alături de Prințul Ceresc!

Ruga

La Tine vin, Doamne,
cu umilință și-adorare,
cu tot susurul meu -
ca un pârâu
care își dibuie
un vad la vale ...
Lasă-mă să-Ți fiu
un tropăit
de căprioare spre izvor,
o zbatere
de zboruri într-un nor.
Un vânt înmiresmat
ivit sub flori dalbe,
curat ...

La Tine vin, Doamne,
să-ți plâng pe glezne
ca o Marie Magdalenă,

cu sufletul târât
printre pietre tăioase
și jenă ...
Adună-mi durerea,
lacrimă în coasta Ta,
și varsă mirul curat ...
Furtunii din mine
poruncește-i
să tacă îndat'!

La Tine vin, Doamne,
ca un răsărit de lună
netezit de îngeri,
ca un vis de iubire
pieritor sub înfrângeri ...
Lasă-mă
să-Ți sărut Mâna
care mă mângâie
pe dinăuntru ...
Întinde cer,
între brazdele
sub care,
tot mai adânc,
mă îngroapă pământul.

La tine vin, Doamne,
ca o piatră
pe care fierbe
în soare
un ultim suspin,
ca o grea așteptare
în dorul rămas
orfelin ...
Lasă-mă să mă zdrobesc
de dragostea Ta
cu care mă înfășori
de jur împrejur ...
Pe urmele Tale
domoale
să calc desculț și pur.

Doină

Doamne-Umil, Doamne Smerit,
Domn ce-n iesle Te-ai ițit,
Stai și-ascultă-mă doinind,
După Tine jinduind.
De-aș plânge sau de-aș cânta,
Eu rămân durerea Ta.
De-aș cânta sau dacă-aș plânge,
Inima tot Ți se frânge.
Doamne Bun, Doamne Mărit,
Domn Milos, Neprihănit,
Ți-a doinit oare vreun om
Cum îți doinește un pom
Când se freamătă sub ploi,
Scăpându-și frunza-n noroi?
Cum doinește între vânturi,
Valul tulburând adâncuri?
Cum doinește-n amurgit,
Cel în taină-ndrăgostit?
Doamne, Sfinte Răbdător,
Domn ce te sfârșești de dor,
Tu strivești în palma Ta
Nesfârșită vina mea,
Iar cu gândul meu cel rău,
Tu străpungi piciorul Tău.
Cu spinii mei din cuvinte,
Coroană îți faci pe frunte.
Zâmbetu-mi fricos și strămb,
Tu mi-l înfășori în nimb.
La urmă, cu Duhul Tău,
Îmi speli sufletul de hău.
Doamne Blând, Doamne Cuvânt,
Umple-mă cu Duhul Sfânt!
Cu puterea ce e-n stare,
De-s mic, să mă facă mare.
Puterea, ce din sărac,
Mă schimbă în om bogat.
Salvare care-mi aduce
De-mi uit inima pe cruce.
Și-așa, curat să doinesc,
Despre Tine să vestesc
Pan' la margini de pământ
Că Tu te întorci curând.
Doamne Bun, Doamne Mărit,
"Ava", Tată ce-ai iubit!
Doamne Vesnic, Doamne Cânt,
Duh Suspinător și Sfânt,
Doamne, Fiu Mantuitor,
Doamne care vii pe Nor!...

UCIGĂTOAREA URĂ

Elena BUICA

Nu îmi face nicio plăcere să scriu despre ură, acest sentiment cu nume scurt, dar cu o mare și grea încărcătură. Pentru că sunt prin excelență o fire solară, dornică de armonie și de frumos, întunecimea acestui sentiment nu își găsește locul în preajma mea. Dacă urăsc ceva, urăsc această blestemată ură, considerată cea mai dezolantă și mai periculoasă dintre toate trăirile omenești. Nu e prea ușor să scrii

despre un asemenea sentiment atât de virulent, capabil să-ți înghețe sângele în vene, un sentiment care nu se vindecă, nu trece, nu dispăre, dar în același timp este deosebit de subtil, de greu de surprins în profunzime,

Aceste rânduri poate nu le-aș fi așternut niciodată, de nu m-ar fi întâmpinat recent ura devastatoare cu chip de om. Au fost momente uluitoare create de un tumult verbal vecin cu imbecilitatea agresivă. De necrezut că atâta mizerie umană poate fi adunată într-un singur om. Era un clocot de ură întunecată care se revărsa asupra mea ca o avalanșă nestăvilită. Abisul urii părea fără fund, nu se zărea nicio crăpătură prin care să se strecoare o zare de lumină sau o boare de aer respirabil.

Astfel s-a născut în mine dorința de a-mi limpezi mie însămi niște gânduri despre ură, sentimentul acesta cutremurător. Înțelegând-o, poți păstra mai bine distanța, mi-am zis. Este o adevărată provocare să nu te lași contaminat de urătenia și răutatea unora, dar dacă reușești, satisfacția este pe măsură.

Așadar, am vrut să cobor în adâncime, la sorgința ei, fără pretenția că voi descoperi noutăți care n-au încăput în miile de tomuri cu descrierea acestui reprobabil sentiment. Am încercat să îmi explic virulența corozivă împinsă până la anulare totală și dacă i s-ar fi ivit un alibi temeinic, chiar prin asasinare.

Pentru a-l înțelege, m-am aplecat asupra mai multor pagini scrise de specialiști pe această temă. De la bun început cauți răspuns la întrebarea de ce urăm? Ura se naște din răutate, sau răutatea din ură? Psihologii spun că ura este sentimentul vieții neîmplinite, e o boală, e o suferință determinată de un eșec major, produsul unui amor propriu rănit, de suferința unei reprimări consumată la rece, constant, de un puternic complex de inferioritate pervertit adesea în teribilism. Ei descriu acest sentiment ca pe un fel de sete oarbă, care nu se poate potoli, se hrănește din ea însăși și sfârșește în violență. Cel stăpânit de ură are sufletul răvășit de neîmpliniri, de deznădejdi, pentru că și-a stabilit greșit coordonatele vieții și în final îl dau peste cap. Mulțumirea și fericirea sunt stări de spirit autocâștigate prin alegerile pe care le facem de-a lungul vieții. O altă cauză ar fi invidia care îl determină să urască, pentru că nu poate avea parte de ceea ce-și dorește văzându-le la altul și luptă să îl deposedeze. Cel care urăște este în același timp și un mare ticălos care nu face altceva decât să lupte din răspuțeri ca să te doboare la treapta lui și să te infecteze cu boala de care suferă el.

Sunt unii oameni care nu-și găsesc reazim în propriile lor coordonate de viață și, bătuti de vânturi în toate direcțiile, trebuie să găsească ceva pe care să se poată răzbuna. Roși de neputință și sufocați de invidie, luptă din răspuțeri să se scuture de asemenea năpăstuiți și atunci, debusolați cum le este plămada, sar în extrema cealaltă, pun pe ei vopselele stridente ale teribilismului, umflu-și pielea ca un balon gata să pleznească. Se socotesc polieficienți din ce în ce mai strident, pe măsură ce clocotul interior arde tot mai puternic. Pun stăpânire pe ei orgolii nemăsurate și o clocotitoare lăcomie.

Singura fereastră prin care mai respiră este ura, fără ea s-ar sufoca. Treptat ura se înscrie definitiv în datele lor fundamentale și exersată neînterupt și cu forță, ura devine o fibră puternică și începe să funcționeze de la sine. Cu timpul, ura sapă tot mai mult, tot mai adânc, cu tot mai multă înverșunare, se agravează, se cronicizează și omul nu mai poate fi vindecat. Ura se transformă într-o plăcere, devine o hrană a sufletului și ca o urmare firească, omul începe să fie stăpânit de orgolii și de lăcomie nestăvilită.

Dialogul devine lipsit de bun simț, rațiunea este stăpânită de porniri sălbatice, animalice, de agresivitate, spiritul este în totală dezordine. Ura nu te mai întreabă de nimic, ea dorește doar produsul finit pe care mintea sufocată de răutate îl naște în camera întunecată și murdară a propriilor frustrări. Persoana cuprinsă de ură, oriunde s-ar duce, orice ar face, odată contaminată, va purta pentru totdeauna stigmatul omului cuprins de un asemenea sentiment.

Pe măsură ce reflectam asupra acestor trăsături caracteristice urii, tot mai evident le găseam înscrise pe fața și în comportamentul preopinentului meu care își construise din ură un zid mental de care se izbea mereu cu capul. Se citea pe fața lui cum sorbea cu mare plăcere ura. Era o ură plămădită de-a lungul timpului, ură care s-a transformat în hrană sufletească tot mai arzătoare și într-o combustie frenetică pentru căpătuială care să permită să se umfle în pene. În tinerețe, acest om arăta altă față. Nu de puține ori m-am cutremurat văzând cât de scurtă este calea de la noblețea sentimentelor din tinerețe, la mizeria morală în care clocotește ura de moarte. M-am întrebat de atâtea ori, cu ce a putut fi presărată o astfel de cale care poate duce la o atât de întunecată alunecare? Cum a ajuns întruchiparea aceluia tip de om care urcă pe meterezele vieții pentru a atinge topul urii și rădăcinile sufletului să-i rămână ancorate tot într-un spațiu terifiant al urii?

De buna seamă că psihologia lui s-a conturat după ceea ce și-a propus să devină prin autoconstruire. Și când construcția interioară nu are baze solide, când ordinea bunului simț și a celei impuse de societate lipsesc, urmează mari răsturnări în adâncul ființei și în final îl duc la prăbușire. Abaterea de la calea bună, nu poate duce la ceva bun, nu pentru că o spun eu, este o lege inexorabilă. Cei ce urăsc nu pot fi niciodată fericiți.

Preopinental meu mărturisea cu vocea aproape sugrumată "sunt profund nefericit pe toate planurile". Striga în el o disperare fără margini, dar o disperare joasă, în contradicție totală cu o mare admirație de sine pe care o flutura cu dezinvoltura prostului fudul.

Mintea sa era mereu în priză și într-o perpetuă acrobație, dând naștere unor rostogoliri de năstrușnice fantasmagorii. Mergea pe principiul că minciuna repetată devine adevăr. Am citit undeva că e posibil ca oamenii care nu-și recunosc răutățile și minciunile și au sistemul de valori dat peste cap, să sufere de un fel de demență, aflându-se într-un declin continuu al creierului și al atribuțiilor sale. Nici școala, nici familia, nici poziția socială nu îți este îndeajuns dacă nu ai o minte sănătoasă și calci peste principiile omeniei și ale bunului simț. Cine are în zestrea sa cutremurătoarea ură, este clar că îi lipește calitatea de OM. Există în toate lucrurile o măsură, un adevăr intim și dacă le încalci, nu poți rămâne fără consecințe.

Fiecare om își are limitele și neîmplinirile lui. Toți oamenii aparținem aceleiași societăți umane, dar nu toți gândim și ne manifestăm la fel, chiar dacă își poartă fiecare povara greșelilor proprii.

E impresionant cât de firească le pare acestora lipsa de omenie. Suntem ființe atât de neînsemnate și nu putem conștientiza cât de lipsiți de importanță suntem pentru imaginea de ansamblu a universului, cât de repede trecătoare ne e viața pe care o călcăm în picioare.

La despărțirea de acest om-neom, am ridicat ochii spre seninul cerului și am rostit în gând versurile Magdei Isanos :

"Și-mi pare-așa ciudat că se mai poate/ găsi atâta vreme pentru ură,/ când viața e de-abia o picătură/ între minutu-acesta care bate// și celălalt și-mi pare ne-nțeleș/ și trist că nu privim la cer mai des,/ că nu culegem flori și nu zâmbim,/ noi, care-așa de repede murim..."

SATUL MEU, RĂDUCĂNENI, SAT ROMÂNESC, EUROPEAN Elena OLARU

Răducăneni. Mai, 2016. Pentru cine vrea să cunoască această frumoasă așezare- Răducăneni, încă de la intrarea în habitat este întâmpinat de cei șapte străjeri din vechime puși de Marele Creator- șapte coline, așadar, cu scopul precis de a veghea la liniștea și pacea locuitorilor iar pădurile de foioase și conifere, mai mult ca oricând, răcoresc fruntea celor ce cu credința în Dumnezeu și munca aleasă, duc mai departe ștabela eternă a comuniunii dintre om și natură, pădurea fiind un prieten atât de tăcut,

ascultător și tainic al celui aflat în momente de restriște...

Răducăneni-ul, acest târg cu veche vatră boierească, este înconjurat de superbe păduri cochete care ascund frumuseți nebănuite de firea omenească din toate timpurile: pădurea cu brazi și frasin din locul numit *apa minerală* nu lasă ochiul profan să-i fure nimic originalitatea de nedescris a peretelui de pământ, nisip și piatră, de unde țâșnește izvorul fermecat cu apa bună de leac pentru stomac și liniștea colicilor copiilor dar și priveliștea pe care o mai poți vedea doar în inima munților...Pădurea de liliaci, în plină floare acum, umbresc izvorul acesta binecuvântat de Dumnezeu, oamenii dându-și mâna în vremi de restriște adulmecând până la suavitate parfumul inconfundabil al florii; copiii, așa cum este și firesc de fapt, fac *omuleți* din lut galben și roșu și cenușiu și argilos dar și negru, după care lăsându-i să se zvânte, îi poartă în horă în semn de prietenie, căci nu peste puțină vreme este 1 iunie, Ziua Copilului. Aceasta în partea de Sud-Vest a târgului . De-ți fuge privirea spre Sudul localității, vezi cum zăpada de flori cuprinde pădurea de salcâm dinspre pădurea Marmura. Tineri, ca o armată în defilare, copacii ascund poienițe inimaginabile unde descoperi acea floare rară, ocrotită de lege- **Papucul Doamnei**; pădurea de aici își ascunde Regina și arareori o poți zări printre celelalte flori așa cum Dumnezeu își ascunde fecioreasca-i Mamă pământeană, apărând-o în același timp de oribilitățile vremii...

Și cântă românul din Răducăneni- catolic sau ortodox, laudă aducând Fecioarei pământești, știind el bine că sub pământul pe unde calcă, străbunii îi știu gândirea și păsul...

Și oftează de multe ori bietul de el, sârmanul țaran român, neajunsurile fiindu-i nu de puține ori mari și gândurile îi mână pași la *Balta lupului* din pădurea Doi Lei, unde sălciile, înflorite, aduc jertfă lui Dumnezeu și sărută albia „bălții”, parfumul discret al florilor lăsând să-l adulmece brotăceii - locuitori fideli ai acestei ape stătătoare, curioși ei înșiși că o mână necunoscută le îmbălsămează locuința de fiecare zi. Bătrânii satului, cu preponderență populație de rit creștin ortodox, povestesc că aici, cu multă vreme în urmă, o fecioară pe nume BASGA, s-ar fi înecat în izvorul răsărit din pământ, în timp ce-și răcorea picioarele de alergătură, căci își pierduse logodnicul...Cum și acesta o căutase vreme îndelungată, o mână mașteră despărțindu-i din timpul vieții, o aflase aici, în mijlocul lacului; fără răsuflare însă. Și cum nu mai voise să plece de acolo, de lângă iubirea sufletului său, lui Dumnezeu i se făcu milă și-l transformă într-un lup, s-o vegheze zi și noapte să-și astâmpere setea din apa acestei bălți. Și-i spuse lui Dumnezeu în taină că atunci când va bea toată apa, sufletul i se va liniști, aflându-și iubirea în sfârșit... Dacă ascuți în taină cântecul privighetorii, după asfințitul soarelui, o voce interioară îți va spune că acest tril este cântecul fetei ce-și jalește iubitul iar urletul lupului, este răspunsul sfâșietor al logodnicului ei...

Printre ramurile înfrunzite ale teilor și plopilor și paltinilor și carpenilor din pădurea Crețu vezi razele soarelui, între somn și trezie, cum se pregătesc să pătrundă printre ramurile înfrunzite, aducând în sfârșit liniștea în sufletul bietului român care, după potopul de ploaie de 40 de zile parcă nu mai are nădejde; măntreb, în mintea mea crudă cum de le-a adunat Dumnezeu pe toate aici, în această frumoasă cetate- Răducăneni, îmbălsămând cu parfumul tainic al iubirii de aproapele și comuniunii pe toți locuitorii ei...Pesemne că aceasta este răsplata oferită poporului ales, aflând aici mai mulți vorbind în numele Său...*Voi lumina pământul acesta o bună bucată de vreme...o mie de ani*, își spuse Dumnezeu și, întorcându-și coroana de raze spre pământ, își spală obraji cu roua dimineții culeasă de pe florile de liliac care, răcorindu-i fața îi astâmpără și setea de răzbunare...

Și mintea mă poartă spre vechile și multele întâlniri „de suflet” dintre creștinii romano-catolici și ortodocși- întâlniri ecumenice, când, rupând lanțul indiferenței, ei înșiși oamenii, ca niște mesageri tăcuți ai dumnezeirii își dau mâna cântând la unison: *Leagă-ne Doamne, pe toți împreună/ Cu lanțuri ce nu pot fi rupte./ Leagă-ne, Doamne, pe toți împreună./ O, leagă-ne în dragoste!*... Pentru că aici, la Răducăneni, oamenii nu fac diferență de religie, fiecare păstrându-și tradițiile moștenite din străbuni, dar lăsând cărare între *valuri*, fiecare păstrând pe buze zâmbetul deschis, nu forțat și, dându-și mâna, merg dimpreună la o biserică sau alta, la evenimentele importante: Nașterea Domnului, Învierea Domnului, Joia Verde sau sărbătoarea Hramului unei biserici sau alteia...

Deși suferința unora este mută din cauză că Biserica „**Sfânta Parascheva**”- **în construcție acum**, de vreo doi ani nu-și mai ridică zidurile spre înălțimile cerului, să binecuvânteze bunul Dumnezeu PÂINEA ȘI VINUL, creștinii ortodocși nu renunță să se roage la micuța și încăpătoare Biserica ortodoxă veche din sat, capela de altădată a boierului Lascăr Rosetti. Nădejdea bătrânilor satului că într-o zi au să se închine sau măcar *pe ultimul drum* pașii lor vor trece pragul noii Case a Domnului (Rev. V.B. nr. 14 din mai 2002 plus anexa foto „Istoricul Parohiei Ortodoxe Răducăneni”) speranța nu le-a plecat din adâncul sufletului însă; cu toată sărăcia și neputința materială, credința este mai trainică ca oricând...O secvență plauzibilă este chiar ultima întâlnire, din ianuarie 2005, dintre creștinii ortodocși și romano-catolici la chiar bisericuța, așa neîncăpătoare cum este, de aici din Răducăneni, unde preoții Constantin-Liviu LĂZĂRESCU (Parohia Ortodoxă) și Mihai CUCUTEANU și Iulian TANCĂU (Parohia Romano-Catolică), au înfruntat palmele gerului, căldura lăuntrică depășind de mult pragurile indiferenței unuia față de altul și, la unison, sărutându-se pe umăr- creștinește, au cântat, au plâns cuprinși de emoția evenimentului, s-au îmbrățișat.

Succint voi reda doar parte din evenimentele trăite și de creștinii celor două confesiuni, spre veșnică amintire a celor ce ne vor citi, să se știe că românul nu este numai poet, el este un suflet a cărui sensibilitate arareori o întâlnești pe alte meleaguri..., și poate că de aceea și este sărac, pentru că din puținul lui, nu adună ca hârciogul ci, cu brațele deschise dă și celui aflat la restriște:

„Acesta este finalul ultimei întâlniri interconfesionale de la Răducăneni, unde creștinii creștin-ortodocși și romano-catolici s-au întâlnit, în decurs de cinci ani la rând și sub tematica **HRISTOS- unica temelie a Bisericii**, au împărtășit aceleași idealuri, cântând împreună aceleași osanale aduse Mântuitorului Iisus Hristos și Maicii sale iubite- Fecioara Maria. Pe un frig de crăpau pietrele- ei, oamenii au făcut să se încălzească pereții bisericilor surori și mai ales au sensibilizat prin lacrimile lor. Căci acolo unde este cu adevărat sinceritate și trăire, lacrimile, suvoi, spală obrazii oboșiți de trudă și nesomn, netezindu-i... Și aceste lacrimi nu sunt altceva decât roua cu care Fecioara Maria curăță și îmbracă omul cu haina purității. Este haina sufletului- nevăzută dar simțită și trăită din plin de cel ce gustă din pâinea pe care i-o oferă Botezul... Sunt lacrimile care stropesc pâinea și sarea cu care sunt întâmpinați oamenii- oaspeți, însoțiți de părintele paroh dintr-o confesiune sau alta... Este „pâinea cea de toate zilele” după care flămânzim cu toții, continuu și, înțelepciunea de care avem atâta nevoie...

Pentru că sufletul ne este păcătos. Și a recunoaște lucrul acesta este mai mult decât judecata aproapelui care ar putea să-ți aducă batjocură, deoarece sufletul omului în opintirea-i personală, nu de puține ori refuză darul curăției cu sprijinul lui Dumnezeu, rămânând singur...Singurătate care-l apasă până la refulare.

Rupt de comuniunea cu ceilalți și cu Dumnezeu, așadar, jalea- usucă și un dor inexprimabil, lipsit de comunicare îi îmbolnăvește trupul...Numai cine trăiește în preajma lui Dumnezeu, în permanentă legătură cu oamenii, cu învățătura aflată în Casa Milostivirii, adică Biserica, numai acela găsește armonia sa cu sine și din mijlocul naturii..., cuvântul de ordine fiind IUBIREA.”

Din acest *cuvânt de ordine* s-au născut, pe rând, două publicații locale: **Ecouri răducănene** mai întâi, a Bisericii Romano-Catolice, coordonată de părinții Alois Moraru, preot vicar și Anton Farcaș, preot paroh. Și ca iubirea dintre oameni să nu dea naștere unei semințe de gălceavă, impulsionată de cel dintâi și coordonată de părintele ortodox de această dată, preot Cristian-Florin Cristea, dintr-o sămânță banală, răsare **VESTEA BUNĂ**, publicație locală modestă, cu caracter cultural religios unde un aport aparte îl au: Tică Fluieraru din Bazga și Olariu Elena, bibliotecar la Liceul din Răducăneni, dar care din lipsă de fonduri este susținută deopotrivă de Ocolul Silvic, Notariatul Public și conducerea Primăriei Răducăneni.

Schimbul de impresii și articole, sprijinul moral, tehnic, financiar și spiritual dintre cele două reviste coordonate în speță de preoții romano-catolici și ortodocși, a făcut ca paginile acestor publicații să crească simțitor, ca articolele și diversitatea lor să placă cititorilor, indiferent de confesiune, ele, revistele ajungând să fie cunoscute în U.S.A (New York, Astoria), Italia, Spania, Franța, Austria și în toate regiunile din România.

PACEA LUMII- SUNTEM NOI! Pentru că noi ne îmbrățișăm sau aruncăm cu pietre unul în altul, pentru că noi mărturisim cu mândrie opera și creatorii ei, sufletul, dintr-un încăpățânat și un neconvertit, ajungând să iubească frumosul cu toate substraturile sale dar și să fie mândru că aici, în dulcele târg al Răducăneni-ului- pe rând, s-au născut două idei-comune de altfel, unde IUBIREA este la ea acasă!

Să treci, bietule călător pe acest pământ, tu omule din pământ șlefuit cu voința lui Dumnezeu, să treci din barca ce mereu plutește pe ocean doar pentru interesul personal al bursucului, în barca plină cu peștele înțelepciunii pe care Dumnezeu a lăsat-o la umbra unei sălcii, aici la Răducăneni și, încet, încet vei gusta tu însuși din înțelepciunea pământului acesta bătătorit de războaie și, prin vene îți va pătrunde valul inconfundabil al reînnoirii...Drumul eliberării te va lăsa să-ți odihnești obosele-ți mădular lângă vatra străveche din lut de unde mirosul adulecător al sarmalelor îți vor scormoni măruntaiele; instinctul te va trimite să vezi din care parte vine mirosul și împiedicându-te, te pleci fără voie, sărutând vrând-nevrând aceste plaiuri autohtone, unde originalitatea este la ea acasă, unde românul, primitiv ca totdeauna, îți va deschide poarta, așa mâncată de carii cum este și-ți va oferi o cofă cu apă limpede de la izvorul nemurii.

Și apoi, nu vei mai pleca!

Pentru că aici este **CARTEA** acestui început de Mileniu III, unde noi toți robii lui Dumnezeu înainte de Cina cea de pe urmă, rugându-ne la unison pentru Unire și Iubire, pentru oamenii care se urăsc sau prea mult se iubesc, vom putea să privim cu demnitate și certitudine priveliștea revelatoare a Slavei lui Dumnezeu și vom vedea roua cerului cum ni se va pringlea pe față, pe mâini- în suflet, această mană cu care a fost hrănită cândva ostenita cetate a lui Moise aflată în pribegie, mană care va da roadă pământului, bobul de grâu să se înmulțească înmiit iar *iarba vrajbei din sufletele noastre și a necredinței se va usca, vântul purtând-o spre pustiile zări ale Saharei...*

FUNIA ROȘIE – continuare –

Leonard VOICU

La prânz, copiii s-au oprit din joaca lor, au schimbat locul caprelor unde mâncaseră toată volbura și tot pirul, legându-le pe noi porțiuni de miriște, priponindu-le cu un țaruș pe fiecare. Apoi, s-au așezat la marginea drumului, pe pământul bătătorit ce separa parcelele cultivate ale fermei, ca să îmbrace fiecare ce avea în traistă. Ziua li se părea lungă și plictisitoare, miriștea nu oferea niciun adăpost contra soarelui dogoritor de vară, niciun arbore nu se vedea cât priveai

împrejur.

Deodată, remarcară cu toții un nor de praf apropiindu-se cu mare viteză.

- Țsta o fi vreun ștab, că prea vine repede cu Jepul, zise unul dintre băieți, zărind un ARO negru.

Nu dură mult și mașina se apropie, iar când ajunse lângă ei se opri brusc și din ea sări a' lui Fleacă, un tip mic, îndesat, trecut de cincizeci de ani, pe care Dan Vardan nu-l cunoștea prea bine, dar știa cine este și unde stă. Era din același sat cu ei, lucra la primărie, avea de-a face cu politica, și acum toți se mirau de ce pe o așa zăpușeală lăsase biroul și era pe câmp.

- Ale cui sunt caprele? se răsti el către copii. Și până să se dezmeticească vreunul și să-i răspundă, continuă pe același ton supărat:

- Să le luați imediat de pe miriște și să plecați cu ele acasă. Mama voastră de derbedei, miriștea trebuie arată, n-aveți ce să căutați cu ele aici.

- Dar nu se vede niciun tractor, răspuse Dan molcom, cu o undă de ironie în glas, privind în jur, căutând în depărtare tractoarele care nu se vedeau. Cuvinte ce ar fi putut fi înlocuite cu: Ce-ai măi, omule? Ce ți-a venit așa din senin?

- Băi, obraznicule, al cui ești tu mă? se adresă a' lui Fleacă direct lui Dan Vardan, surprins că este cineva care îi rezistă și bucuros că are un interlocutor.

- Păi... al satului! răspuse Dan ridicându-se cu o mișcare lentă, bătându-și palmele pentru a le scutura de un praf imaginar, vădit nemulțumit de modul agresiv și jignitor cu care i se adresa omul acesta.

- Mă, tu n-auzi? Caprele n-au ce să caute pe terenul fermei, sublinie a' lui Fleacă. Luați-le, și plecați dracului, cu ele de aici!

- Dar ferma a cui e? îndrăzni Dan devenind mai iritat, în timp ce fruntea începu să i se încrunte și privirea să i se întunece.

- Bă, gură mare, ferma e a statului! Valea! Până nu mă supăr și vă iau la șuturi.

- Și statul? Nu suntem noi? nu se lăsă nici Dan mai prejos, vorbind pe un ton răgușit, care nu prevestea nimic bun, fără să se lase impresionat de amenințări și nemișcat, ca o stană de piatră.

- Mă, tu o cauți cu lumânarea! Ia să-ți confisc eu caprele și o să vezi tu atunci... Care sunt caprele lui, mă? întrebă a' lui Fleacă pe unul dintre băieții care era mai mic de vârstă, iar acesta de frică să nu pătească ceva, i le arată cu degetul. Furios, tovarășu' de la partid, porni spre caprele lui Dan Vardan. Smulse țarușii din pământ și dădu să plece cu ele spre mașină, dar nu putu să avanseze. În același timp, Dan apucase cu mâinile de celălalt capăt al lanțurilor și ținea contra. A' lui Fleacă se întoarse să vadă ce se întâmplă și dădu cu ochii de Dan.

- Lasă lanțurile jos! strigă el înfuriat și trase puternic ca să i le smulgă din mână. Degeaba. Fiind pregătit, Dan Vardan ținea puternic și smucitura nu avu niciun efect. A' lui Fleacă se opinti și încercă și a doua oară. Tot nimic. O fi fost el mai în vârstă, dar la forță nu îl întrecea pe tânăr. Iar pentru caprele sale, Dan era decis să nu dea niciun centimetru înapoi, indiferent cine și cu ce ar fi tras de lanțuri. Tovarășu' se opinti în zadar de mai multe ori și începu să gâfâie. Nu dură mult și realizează că nu are nicio șansă să câștige cu forța.

- Așa, mă? Ei lasă că vezi tu pe dracu! scrâșni din dinți, enervat la culme. Dădu drumul lanțurilor și porni spre mașină cu pas apăsător.

Crezând că istoria s-a sfârșit, iar amenințările sunt pentru mai târziu, Dan luă caprele și le duse înapoi spre miriște, dar tocmai când se aplecă să înfigă țarușii în pământ, auzi în spatele său:

- Na mă! Să ții minte!

Dan făcu instinctiv o mișcare laterală să evite o eventuală lovitură, dar era prea târziu și imediat simți o arsură de-a lungul spatelui. Se întoarse rapid și se ridică. În același timp, a' lui Fleacă, înarmat cu un ciomag, se pregătea să-l lovească a doua oară. Iar când lovitura porni, Dan nu mai așteptă, prinse bățul din zbor, și i-l smulse din mâini în timp ce cu umărul îl împinse înapoi. Dezarmat, agresorul, semăna cu un câine turbat, care ar fi vrut să muște, dar nu mai putea pentru că era închis într-o cușcă. Dan învarti bățul deasupra capului, făcând două cercuri largi ce au produs un vâjâit amenințător și, cu forță, îl aruncă cât mai departe. Înainte ca a' lui Fleacă să poată să mai spună ceva, interveni șoferul său.

- Se poate, tovarășu'? E numai un copil, ce naiba! Hai să mergem de aici!

- Ce copil, mă? Tu n-ai văzut că a sărit la bătaie?

Realizând totuși că părăsirea locului este o alternativă rezonabilă și nedorind să-l înfrunte mai mult pe Dan în prezența celorlalți, a' lui Fleacă porni spre mașină spunând în continuare șoferului:

- Păi tu știi al cui e ăsta, mă? Păi o să-ți spun eu al cui e....

Continuarea frazei, Dan nu a mai auzit-o. Dialogul celor doi îi stârnise curiozitatea, de aceea nu dădu atenție durerii pe care începea să o simtă din ce în ce mai tare în spate. Din păcate, n-a mai apucat să audă nimic, cei doi au urcat în mașină și au plecat, iar Dan a fost înconjurat de prietenii săi.

- Bă, da ce lovitură ți-a dat, bine că nu te-a lovit în cap, zise Florian, îngrijorat. Ia să vedem și noi unde te-a lovit.

Dan și-a scos tricoul subțire de bumbac. O linie groasă și roșie se vedea clar pe spatele său.

- Da, dar și tu când i-ai luat bățul din mână, am crezut că ai să-i tragi vreuna. Bine că nu l-ai lovit, mai ieșea altă dandana, completă Mirela, uimită de cele întâmplate.

- Dane, e mai bine să te duci acasă, să le spui alor tăi... să nu se întorcă nebunu' ăsta cu alte prostii, insistă Florian.

- Ba n-am să le spun nimic! Am eu grijă.

Dan stătu un moment pe gânduri și sfârși prin a accepta să pornească spre sat. Acest văr al său era mai în vârstă cu vreo doi ani, avea o judecată matură și un comportament serios întotdeauna.

- Bine! Dar trebuie să plecați și voi. Aici, s-a cam stricat treaba. spuse Dan, pornind cu caprele de unul singur. (va urma)

POEZIE

Tu vezi cărarea toamnei?

Pe geana dimineții, pe-a toamnei simfonie
Te port în zbor măiestru pe bolta sidefie.
E anotimpul nostru, mă risipesc culoare
Și-ți scriu c-un gând de raze, când soarele
răsare.

Tu vezi cărarea toamnei printre copacii
goi?

Le auzi tânguitul, vezi lacrima din ploi?
Te-ai întrebat vreodată, de ce frunzele mor
Toamna, îngălbenite de tristețe și dor?
În mugurul primăverii, răspunsul se naște
Când codrii se primenesc, cu strai verde de Paște.
O nouă simfonie de izvoare răsună,
Și ca prin minune, ciocârlia o îngână!

Nu ascunde lacrima

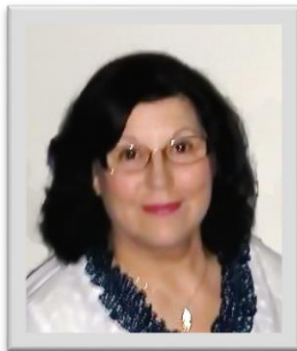
Ascunde-te de ispită, fii prevăzător
Ascunde-te de minciuna și de trădător,
Ocolește zâmbetul fals care doare,
Și privirea parșivă, iscoditoare.
Să nu-ti chinui sufletul, gândind far' de rost
La iubirea pierdută ce parcă n-a fost,
N-ascunde lacrima ce curge fierbinte,
Nici dorința arzândă de-a merge înainte.
N-ascunde speranța-n însorite zile,
Când din ochii țâșni-va sclipiri febrile,
Când stelele toate, pe bolta albastră
Vor semna ca martori, iubirea voastră.

A fost "inimă-de -piatră"

A fost "inimă- de- piatră" sub o floare ofilită,
Rece ,dură, zgâriată, fără viață, părăsită,
S-a zbatut ,să ias- afară, chinuită de durere,
Sufocată în suspine, lipsită de mângâiere.
Multă vreme, tupilată printre tufele uscate,
Nemaiputând să se miște, cu picioare secerate.
Primăvara, răsăritul, ploaia, cerul azuriu,
Mângâie din nou pustiul, totu-i verde, totu-i viu.
"Inima- de- piatră" dură se trezește, așa e scris,
Dorul vechi, din nou o poartă, să trăiască vis cu vis
Iubirea de altădată, POEZIA, a revenit,
Inima e în condeiul care aleargă fericit.

Am declarat război Durerii

Am declarat război Durerii,
Condamn Suferința la moarte,
Voi fi magistratul Tăcerii

Marcela STRAUA

Pot face totul.. "ca la carte".
Lacrimile-s puse-n lanțuri,
Încarcerate pe vecie
Gândurile negre ..în trenuri,
Destinația? Nu se știe!
Am si-un decret pentru Oftat :
De sub scutul legii, afară !
Cu sânge rece ,I-am exilat,
Expulzat, izgonit din țară.
Suspinele-s închise-ntr-un turn,
Bucuria-i pusă de pază
Din când în când, Marte și Saturn
Violent, le apostrofează.

Trist este și Cupidon

Am scris iubirea pe acorduri de vioară,
Valsuri ne legănau în fiecare seară.
Apoi am dat-o cerului și lunii să o cânte,
Într-o lume vrăjită, de basm, să ne încânte.
Dar a plecat în zori și mi-a lăsat vioara
Pe banca de sub tei ,arcușul , lăcrămioara
Floarea preferată dăruită ieri seară
Când m-a privit în ochi pentru ultima oară.
Tăcute, dureroase, clipele se adună,
Vor sa-mi mângâie suspinul, rostind noapte bună..
Luna fața-și ferește, crede c-o învinuiesc
Stelele-și plâng lumina, de- abia se mai zăresc.
S-așterne noaptea obosită în câmpii de dor,
Peste destine separate de iubiri ce mor.
La sânul amintirii tristețea va crește
Trist este și Cupidon ,săgeata-și privește..

Ți-a fost ușor..

Cu sfială bate, tu deschide-i ușa,
Fără teamă, este gândul meu curat.
Din iubire renăscut și din cenușa
În care tu l-ai prefăcut, când ai plecat.
Ți-a fost ușor, din inimă, să ștergi,
Să uiți ,s-arunci tot ce-am trăit, să pleci..
E toamnă și- a plouat, ai vrea să mergi
Ținându-ne de mână la cules de melci?
Dintr-o scânteie, focul viu nestins de vânt,
Să-ți fiu eu călăuză, dorință și-avânt,
Să-mi fii iar poezie, muză și cuvânt,
Balada vieții mele cu tine s-o cânt.

PIOASE MULȚUMIRI
Melania RUSU CARAGIOIU

Gândind asupra noastră și a succesului revistei „Candela de Montreal”

CHIPUL TĂU SE VEDE AURIT PE MIILE DE FEȚE

Cât de mult îți mulțumesc, Bunule Părinte,
 M-ai trezit, m-ai ajutat
 Și la ruga mea ai luat, aminte.
 Stăteam în cumpănă și nu aveam un drum;
 Tu m-ai luat de mână,
 Te recunosc acum.

Îmi venea atât de greu să pășesc
 Și nici un pas nu-l puteam face fără să greșesc...
 Mi-ai lămurit mintea cu Harul Tău Sfânt;
 Doamne, vezi-ne pe toți, cei păcătoși, pe pământ,
 Îndeamnă-ne la credință și pace,
 Ajută-ne să le îndeplinim ! Singuri n-o putem face...

Azi am văzut cât de mare este măsura mâinilor Tale
 Și drumul spre izbăvire, ce se desface în cale.
 Am văzut națiunile rugându-se cu blândețe;
 Chipul Tău se vedea aurit pe miile de fețe.
 Doamne, fă o unică lume în credință
 Și îndreptării noastre dă-i drept de căință.
 Tu ne iubești, blânzi, cuprinși de pocăință,
 Fiindcă Tu ne-ai creat, ne-ai plămădit în ființă.
 Îți mulțumim Ție, Bunule, al nostru Părinte,
 Iartă-ne pentru trecutul păcătos și ajută-ne să pășim înainte ...

DOAR EL

După: Job-Iov, 28, pag. 745 – La Sainte Bible
 Moto «Respecter le Seigneur, c'est celle la Sagesse
 „Et s'écarter du mal, voilà l'intelligence...»

Când te grăbești fugind prin anii tinereții,
 Aluneci câteodată pe dalele tristeții,
 Dar te gândești tu oare, cum ar putea să fie
 Acela ce menține a pasului tărie ?
 Te-ai întrebat vreodată de ai înțelepciune,
 Cum a ajuns la tine, chiar fără rugăciune ?
 Mai ai acum tăria de-a nu uita o clipă
 Și-a constata că viața e mereu o risipă ?
 Azvârli în stânga, dreapta din darurile tale,
 Fără a socoti că ele cad pe cale,
 Sau în genunea largă și lacomă de toate
 Ce-nghite năzuințe pe loc și face moarte ?
 Stai, te rog, o clipită, și cugetă mai calm
 Și dacă nu ai harul caută-l într-un psalm.

Scrutează drumul vieții cu dor și cu răbdare
 Și pragul senectuții îți va da alinare...
 Îndreaptă doar privirea spre pragul cel de sus
 Și vezi că dezlegarea ți-o dă doar El, Iisus

O, DOAMNE, DOAMNE ,
 Și ca bătrânul Iov, îți mulțumesc, O, Doamne,
 Pentru tot ce mi-ai dat in lungul vieții- toamne.
 Dar ca un Iov ce crede în suflet nemurirea
 Ce veșnică ne-așteaptă dincolo de mormânt,
 Te rog ca niciodată, Tu, Doamne să n-ai seama
 Vâltorilor din mine ce mă fac păcătoasă.

Te rog să-mi alini mintea și sufletul din oase,
 Să-mi netezești cărarea, să fiu fără păcat;
 Doamne, Tu dă-mi un cuget, un cuget nepătat.

Mi-ar fi atât de bine de-aș risipi iubire,
 O pură armonie și zâmbet peste fire,
 Și lumea împrejur-mi să fie calmă, blândă,
 Și să trăim în pace și-n rai fără osândă.

Răsfrânge Doamne, Mare, peste pământ iertare
 Și-nvață-ne , tu , legea, din nou pe fiecare
 Și cu milostivire primește-ne la sân,
 O, Doamne, cer iertare și roaba ta rămân.

POEME ÎNTR-UN STIH

Biserică.
 Născutu-sa de la Christos și va trăi cât lumea.
 Paște.
 Prin os de cozonaci și ouă roșii, ca semn al Învierii Nemuririi.
 Crăciun.
 S –a născut un Pui de Domn din al cerurilor Dom.

NAȚIONALIZAREA

Ion Anton DATCU

În anul 1948, la 11 iunie, a avut loc acea rupere brutală a continuității existențiale. Actul violent al istoriei s-a numit „Naționalizarea principalelor mijloace de producție”, măsură urgentă impusă de sovietici. A debutat vremea în care toate fabricile și băncile au fost luate abuziv de statul comunist, patronii lor urmând să fie aruncați în închisorile și lagărele de muncă forțată, acuzați că dușmani ai clasei muncitoare, bandiți care au supt sângele poporului (am respectat formulările epocii). Tot atunci au fost confiscate casele și palatele celor înstăriți, în zgomotul

asurzitor provocat de șenilele tancurilor sovietice, în încercarea lor zilnică de intimidare a populației.

Pentru a da câteva exemple din perimetrul craiovean, palatul lui Matei Glogoveanu a fost atribuit Tribunalului Regional Oltenia, apoi al județului Dolj; palatul Nicolae Titulescu a devenit Casa de cultură a studenților comuniști, apoi Curtea de Apel; palatul Jean Mihail a avut destinația de comandament sovietic, apoi, Muzeul de Artă; palatul Puiu Pleșa a fost transformat în Casa de cultură a sindicatelor, apoi în Curtea de conturi; palatul Gogu Vorvoreanu a căpătat funcționalitatea de comandament al NKVD-ului sovietic, apoi locuința mitropoliților Olteniei; palatul Constantin Vălimărescu a fost repartizat ca sediu al Băncii Naționale. În palatul Alexandru și Aristia Aman s-a mutat Biblioteca regiunii Oltenia, apoi a județului Dolj. Palatul Richard Graepel adăpostește activitatea Casei de Pensii a județului Dolj.

După naționalizarea celebrei uzine metalurgice, inginerul Mircea Paul Brătășanu, un patron iubit de salariați, a avut șocul de a rămâne pe drumuri, mai ales că fusese deputat al Partidului Național Țărănesc, posesor al gradului 33 în Masonerie și alte incriminări. Pentru a-i găsi motive temeinice de încarcerare, celebrul oportunist, Mihail Sadoveanu i-a întins o cursă fostului prieten, căruia i-a sugerat să încerce reorganizarea Masoneriei, adormită în anul 1951. În urma acestei trădări, Paul Brătășanu a fost arestat. După îndelungi anchete de o duritate greu de a fi descrisă, la data de 19 noiembrie 1953, Tribunalul București l-a condamnat pe inculpat, la 25 de ani de muncă silnică și confiscarea totală a averii (cu opt luni mai înainte, la 5 martie, murise Stalin). Alte acuzații care i s-au adus: delict de uneltire împotriva ordinii sociale, delict de instigare publică și complicitate la crimă de înaltă trădare. Ultima învinuire se referă la faptul că, cel condamnat a furnizat diplomaților străini, englezi, francezi și americani, strategia brutală, prin care se aplicau metodele barbare, folosite în pregătirea colectivizării forțate.

În acea perioadă exista tendința unanimă ca, cei care au posibilitatea, să-i atenționeze pe reprezentanții marilor puteri, pentru a interveni cu hotărâre maximă și imediată, în scopul stopării abuzurilor influenței sovietice asupra României. Anglo-americanii aveau această obligație de a se implica în forță, deoarece, anterior, oferiseră pe tavă, România, aliatului lor sadic și viclean, care se numea Marele Stalin.

După cinci ani și șase luni de regim sever, bătut și înfometat, Mircea Paul Brătășanu a murit la sinistra închisoare de exterminare Pitești, în seara zilei de 25 mai 1959, în vârstă de 61

de ani (n. 28 mai 1898). Decesul s-a datorat congestiei pulmonare, autoritățile refuzând tratamentul medical, așa cum era regula generală în infernul concentraționar. În ultimii ani ai vieții, un uriaș simbol al elitei craiovene a purtat lanțuri la picioare, precum un mare tâlhar și criminal al propriului său popor. Unul dintre multiplele paradoxuri ale istoriei perverse, ocolit de autorii manualelor școlare.

* * *

În urma insistențelor fiicei sale, Ileana Brătășanu, în anul 2006, prin Decizia nr. 605, Tribunalul Militar București i-a acordat lui Mircea Paul Brătășanu calitatea de luptător în rezistența anticomunistă, fiind reabilitat prin acest act. Pe de altă parte, la finalul unor demersuri interminabile, perioadă în care a avut cheltuieli uriașe, Ileana Brătășanu a primit de la statul român, suma de 500.000, pentru suferințele îndurate de tatăl său.

* * *

Înainte de a pune punct acestui periplu, plin de amintiri, fără să supăr pe cineva, se impune să fac dovada că, istoria este rotundă. Merită subliniat faptul că, în pas cu schimbările politice majore impuse în perimetrul românesc, fostul birjar manierat și om de încredere al patronului Paul Brătășanu, pe nume Catrinoiu, a aderat rapid la principiile ademenitoare ale egalitarismului comunist și de incriminare a vechiului regim opresor. După Naționalizarea Principalelor Mijloace de Producție din 11 iunie 1948, a fost investit de noile autorități totalitariste în funcția de director general al fabricii "Brătășanu" din Craiova, devenită în 1951 - "Uzina 7 Noiembrie", direcționată de la economia de piață capitalistă, la economia planificată comunistă. S-a considerat o promovare firească, potrivită, deoarece, de-a lungul anilor, cât s-a aflat în slujba fostului patron, Catrinoiu aflate o serie de confidențe și cunoștea fabrica la perfecție. La rândul lor, muncitorii îl acceptau, deoarece provenea din mijlocul lor. Între anii 1948 și 1990, uzina a aparținut statului comunist, timp de 42 de ani. (2)

Dacă bunicul, Catrinel, a fost primul director comunist al Fabricii "Brătășanu" din Craiova, *naționalizată* în 1948, ei bine, nepotul său, Ionel Catrinoiu, a fost primul director al acelei uzine de prestigiu, dar, în tranziția ce a debutat în anul 1990. Prin *privatizarea* acestei fabrici plină de istorie, care, între timp a căpătat alte denumiri, nepotul Ionel Catrinoiu a redat-o economiei de piață capitalistă, adică, unui om de afaceri interesat să o cumpere. Un arc peste timp, în care, bunicul și nepotul au reprezentat factorii importanți de trecere de la capitalism la socialism și invers, a unui puternic colos industrial. Și unul și altul s-au conformat legilor, bune sau rele, care trebuiau respectate în perioadele când se aflau în funcțiile decizionale, la cumpăna unor epoci doctrinare. (3)

Un caz deosebit de rar și foarte interesant, o paralelă între trei generații, bunic-nepot, subiect de roman cu vânzare sigura și apreciere certă. La ora actuală, uzina craioveană nu mai are forța de a produce, ca altădată, tractoare și mașini agricole. Motivațiile sunt de natură internă și internațională, a căror analiză este de competența specialiștilor din domeniu.

Capitol din volumul - Erori au fost, erori sunt încă.

MEMORIALUL VICTIMELOR COMUNISMULUI ȘI AL REZISTENȚEI

Getta NEUMANN

Un sit memorial informativ și emoționant

Peste două milioane de oameni au fost persecutați din motive politice în Republica Populară Română, teroarea culminând între anii 1948-1953 și, din nou, între 1958-1960. Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței, Sighetu Marmăției, reconstituie și condamnă teroarea comunistă, totodată păstrează și omagiază memoria victimelor. Pentru oricine este cutremurător să fie confruntat cu destine curmate sau vieți frânte, din motive arbitrare și absurde, din voința unui regim represiv. Pentru cineva care a trăit în acele vremuri, vizita poate deveni o experiență zguduitoare.

Acum câțiva ani, cu vocea sugrumată de emoție, Robi Auscher, venit la Sighet din Israel, își lămurea prietenii de ce era atât de tulburat: descoperise numele și fotografia tatălui său, deținut timp de mulți ani pentru „crima” de a fi fost sionist. O mare parte din copilărie și adolescență Robi și le-a petrecut fără tată, singur cu mama lui, nevoită să lucreze din greu, după ce întreprinderea familiei a fost naționalizată. Dar și eu am fost mișcată, când am văzut numele lui Ernest Auscher, al lui Ezra Fleischer, marele poet și filosof, sau al lui Dov Por, renumitul zoolog, al cărui volum de amintiri „O tinerețe în România” redă idealismele fatale din anii '40- '50, care au zămislit infernul penitenciar.^[1] Apar și numele lui Hugo Herskovits, profesor la școala elementară israelită din Iosefin, și al lui Iosef Schwartz, tot din Timișoara. Evocările dureroase ale unor prieteni care au trecut prin calvarul temnițelor comuniste îmi străfulgerau prin minte în cele aproape 3 ore pe care le-am petrecut în acest muzeu în care ești pătruns de groaza și suferințele victimelor.

În penitenciarul renovat, fiecare celulă a devenit o sală de muzeu, în care sunt amplasate obiecte, fotografiile și documente. În incinta zidurilor, martore ale nenorocirii atâtor oameni, prezentarea răscolește pe fiecare. Într-una din curțile interioare, s-a construit în 1997 un Spațiu de Reculegere și Rugăciune. Lumina pătrunde prin despicăturile din boltă în formă de cruce și se răsfrânge în bazinul cu apă în care sunt plasate lumânări. În acest septembrie, în peisajul cenușiu al tristeții, încrederea în om și viață se trezește la vederea merelor roșii de pe ramurile celor 12 pomi plantați pe cupola construcției.

Pe pereții rampei de coborâre în spațiul subpământean au fost gravate numele a aproape opt mii de morți din închisorile, lagărele și locurile de deportare din România. Într-o altă curte interioară se află grupul statuar «Cortegiul sacrificiilor», care a devenit simbolul memorialului. 18 siluete umane se îndreaptă spre un zid, mânate de brațul unei figuri fără cap – imagine graitoare a neputinței condamnaților și a absurdității dictaturii comuniste.

Etapele instaurării și domniei dictaturii sunt prezentate prin documente, statistici, mărturii și exemple concrete. Urmărim alegerile trucate din 1946, distrugerea partidelor politice democratice, înlăturarea monarhiei, sovietizarea României, represiunile împotriva Bisericii, activitatea tentaculară a Securității. Cortina de Fier separa Europa, iar Războiul Rece, cu toate că fără fronturi și bătălii, făcea numeroase victime și ținea sub teroare milioane de oameni. Din 1945, două treimi din teritoriul Europei era sub ocupația sovietică, iar continentul Asiei, precum și multe țări în Africa erau sub stăpânirea

comunismului sovietic și chinez. În România, în timp ce învățământul devenea un mijloc de îndoctrinare, s-a pornit campania împotriva intelectualilor. Din 1945 a început represiunea etnică. În ianuarie 1945, peste 75000 de germani au fost transportați în Uniunea Sovietică. 20% au pierit; supraviețuitorii au primit permisiunea de a se întoarce în anii 1948-1950. În anul 1948 a venit rândul evreilor.

Când a constatat că Israelul se apropie de lumea occidentală, Stalin a lansat în URSS și în țările socialiste o violentă campanie contra eforturilor evreilor de a-și consolida statul proaspăt întemeiat. După exemplul lui Stalin, liderii comuniști din România au declanșat o campanie masivă contra „cosmopoliților”, prin care se înțelegeau „sioniștii”. Sute de sioniști au fost arestați și condamnați la închisoare în urma unor înscenări judiciare. Începând cu perioada Dej și continuând în perioada Ceaușescu, evreii au fost masiv epurați din aparatele de stat și de partid. Populația evreiască a votat contra regimului comunist «cu picioarele», emigrând masiv: numai între 1948 și 1951 un număr de 119.000 de evrei au părăsit țara. În 1958 alți 100.000 de evrei români au depus cereri de emigrare. Doar puțini ani după război, supraviețuitorii Holocaustului au fost supuși la noi persecuții și suferințe. Unii au pierit, majoritatea a emigrat în Israel sau în lumea largă, puțini au rămas în România. Vieți și posibilități irosite, familii și conviețuiri destrămate. Pentru cei rămași. Pentru cei plecați.

Istoricul Memorialului

Închisoarea din Sighet

Închisoarea din Sighet a fost construită în 1897 ca închisoare de drept comun. În august 1948 a devenit loc de detenție pentru un grup de studenți, elevi și țărani maramureșeni. În zilele de 5-6 mai 1950 au fost aduși la penitenciarul Sighet peste o sută de demnitari din întreaga țară (foști miniștri, academicieni, economiști, militari, istorici, ziariști, politicieni). În noiembrie

1950 au fost încarcerati la Sighet 45-50 de episcopi si preoti greco-catolici și romano-catolici. Penitenciarul era considerat „unitate de muncă specială”, cunoscută sub numele de „Colonia Dunărea”, dar era, în realitate, un loc de exterminare.

În 1955, ca urmare a Convenției de la Geneva și a admiterii României în ONU, a avut loc o grațiere. Parte din deținuții politici din închisorile românești au fost eliberați, parte transferați în alte locuri, inclusiv în domiciliu obligatoriu. La Sighet, din cei circa 200 de deținuți, muriseră 54. Închisoarea de la Sighet a redevenit de drept comun. În 1977 închisoarea a fost dezafectată și a intrat într-un proces de degradare.

Înființarea Memorialului

Memorialul a fost realizat și este administrat de Fundația Academia Civică, întemeiată de Ana Blandiana, autoarea proiectului, și alte 175 de personalități. Ruina fostei închisori s-a preluat în 1995, în vederea transformării ei în Memorial. Centrul Internațional de Studii asupra Comunismului, cu sediul la

București, fondat în 1993 de Romulus Rusan, începuse deja colectarea băncii de date pentru crearea muzeului: istorie orală (interviuri) și, în paralel, strângerea de documente, fotografii, obiecte și hârtii care să poată fi folosite în crearea celor peste cincizeci de săli în fostele celule ale închisorii. Până în prezent, centrul a realizat trei mii de ore de înregistrări, 15000 de pagini de carte și a tezurizat zeci de mii de documente (file, fotografii, casete audio și video).^[2]

Articol trimis pentru publicare de colaboratoarea noastră Elena Buica din Toronto.G1

Publicat de scriitorul româno-australian George Roca in revista sa, ProLitera (Australia).

[1] **Bernard Politzer, O tinerețe în România [www.bjt2006.org/GN_Recenzie_Bernard_Politzer_0316.pdf]**

[2] Informații culese de pe pagina web a Memorialului și din materialul disponibil la muzeu.

PRIN TRECEREA LUMII, POEZII DE MANUELA CERASELA JIRLĂIANU Carmen Ileana IONESCU

Ce ușor pare a se scrie despre viață!
Ce ușor pare a fi lutul din care sufletul
și trupul sunt născute!

Nu este o joacă de cuvinte, nu este
răsfăț în vorbele de duh, în rugăciune,
în chemarea în ajutor a Domnului.

Ca un dar prețios adus sufletului,
închinăciunii, regretelor, amăgirii,
dorințelor fierbinți, poeta Manuele
Cerasela Jerlăianu, *cea care se simte
ca o casă de prea multe pline*, înalță
în volumul său **Prin trecerea lumii**,
cânturi (și nu simple poezii), puterii

supreme, Domnului Iisus. Vraja pe care puterea divină o
poate coborâ peste tot ce-i frământă interiorul, este mai
puternică decât însăși viața. Nu lasă nici o clipă la îndemâna
destinului, rugile pe care le are în adâncurile ființei ei.

Invocarea Domnului, nu este întâmplătoare! Este o
chemare sinceră, strigată din dorința de a deveni mai bun, de
a găsi mai bine, de a transforma tot ce-i rău în binele absolut
pe care nuami o putere divină, îl poate transforma.

Ea este însetată de eternitatea pe care nu o dorește a
trupului, ci a sufletului. O cheamă în poezii precum *Timpul
ceasului* (ce poate fi mai elocvent decât un ceas care nu are
altă menire decât aceea de a ne măsura timpul!), *Mi se cuvî
cununile* (aceea a tăcerii și a unei iubiri care încă nu s-a scris),
Viața (acea călătorie către Paradis), *Tot cerul din mine să
cânte* (cerul acela care nu este altul decât inima plină de un
dor nespus), *Din inima vieții* (în care este flămândă de viața
cu veșnice stări), *Tu Doamne* (unde Domnul rămâne veșnicie
în cerul tuturor), *Să nu ne lași Iisuse* (în care, din veșnicie se
alină cu Dumnezeu), și așa mai departe, până la *Prin trecerea
lumii* unde, eternitatea, val de inimi, în lumină bate.

Ca un laitmotiv, lutul sfințește locul, sfințește omul. Se
repetă cu îndârjire, parcă pentru a nu fi uitată chintesența.
Lutul este clipa, este mai nou decât cuvîntul, este omul, este

cel ce prinde rădăcini în toamnele de poveste, este clipa, este
cel îmbătut cu patria mumă, este vorba sau fapta, este inima,
este chiar *lutul din lut*.

Pentru Manuela Cerasela Jerlăianu, *viața e-o călătorie
care face bezna lumini!* Ea dedică vieții, eternității și puterii
supreme, o carte plină de vorbe sfinte, fără a încurca
sentimentele, fără a cere mai mult decât omenescul. Glasul ei
se ridică cu fermitate către cerul în care norii lasă să pătrundă
lumina cea pură a dorințelor neîndeplinite, rugă perpetuă
pentru ca binele să răzbească.

Nu avem în fața ochilor, a conștiinței noastre de oameni
credincioși, o scriere religioasă, ci dorința sinceră și infinită a
scriitoarei de a aduce pacea interioară și regăsirea de sine, a
fiecărui dintre noi prin puterea divină.

Ea caută să ridice omul din lumea lui pământească la
apogeul regăsirii pe plan celest și dincolo de acesta. Volumul
este o meditație continuă, o foame permanentă de iubire
absolută, dusă dincolo de realitățile vieții cotidiene. Ea vede
în mântuire, o speranță, singura cale de a te absolvi de dureri,
freamăte, înfrângeri, neliniști interioare. Fiecare poem este o
rugă, dar nu neapărat pentru iertarea de sine, ci a noastră, a
tuturor.

Firul poeziilor ne poartă din strofă în strofă cu un calm
magistral, iar visul său pentru absolvirea de rău, vis care este
greu precum o *piatră, capac la sicriu*, duce la speranță, știind
că *lumina revine și noaptea se duce*.

Concluzia, spusă chiar înainte de sfârșitul volumului este
clară. *Din mugurii nestinși te chem/Să dai curs la cetire/Și
să-ți alegi un scurt poem/Ca să-l botezi – Iubire*.

Omul simplu, Manuela Cerasela Jerlăianu, ce răzbate a
ridica o rugă în tăcere (*El știe că lutul e ger*), ne lasă pradă
gândurilor personale, a semnelor de întrebare pe care fiecare
dintre noi ni le punem la sfârșitul acestui volum. Glasul ei
ridică o problematică esențială a regăsirii în spațiul divin, fără
a ne împinge a ne schimba. Totul este doar o RUGĂ.

ANUNȚURILE COMUNITĂȚII

Grupaj realizat de Victor Roșca

NOTĂ: Toate activitățile care se desfășoară la Sala Parohială „Pr. Petre Popescu” sunt suportate financiar de Catedrala Ortodoxă Română „Buna Vestire” din Montreal, proprietara imobilului

**Biblioteca „Mihai Eminescu” a
Bisericii „Buna Vestire”**

Biblioteca este deschisă:

- marțea și joia între orele 11:00 – 13:00, de pr. Liviu Alexandrescu, și
- duminica între orele 11:30- 13:00.

Biblioteca dispune de 20.000 de volume dintre care circa 5.000 în limba română și circa 15.000 în limbile franceză și engleză.

**Școala duminicală
pentru copii
a Bisericii Buna Vestire**

Scopul școlii duminicale este formarea micului creștin. Se transmit copiilor iubirea de semeni, generozitatea, respectul față de părinți. Copiii sunt pregătiți să devină oameni de caracter, integri, harnici.

Copiii pregătesc serbarea de Crăciun

Abonamente

Vă rugăm să vă abonați pentru susținerea revistei. Costul anual este de 25\$.

1. Dreptul de a reproduce și de a difuza din revista „Candela de Montreal” este rezervat numai redacției.

2. De conținutul articolelor din revistă este răspunzător autorul.

* Candela pe internet:

bunavestire.ca/revista-candela
sau contact la

<http://pages.videotron.com/romanblt/>

DONATORI 2016

Prof. Univ. Antoine Soare	300\$
Wladimir Paskievici	200\$
Cristina Marina Murgea	120\$
Elena Buica	100\$
Milena Munteanu Lițoiu	65\$
Viorica Tarcău	50\$
Cristache Zorzor	50\$
Total	885\$

**Donații:
Candela la 20 de ani**

M. Luc Fortin Ministre de la Culture, Quebec, (fond discretional)	500\$
M. Russell Copeman Maire d'arr. C.D.N. – Notre-Dame-de-Grâce, (contribution non recurrențe)	300\$
Wladimir Paschievici	100\$
Alex, Mircea Mateescu	100\$
Alex, Cetățeanu	100\$
Victor Roșca	100\$
Total	1200\$

**Programul
Sfujbelor religioase**

În fiecare duminică și în zilele de sărbătoare marcate cu roșu în calendarul creștin:

- Orele 9:30 – Utrenia;
- Orele 10:30 – Sfânta Liturghie.

În fiecare vineri la orele 18:00 se oficiază Sfujba Acatistului și Taina Spovedaniei.

**Sărbători religioase și
programul liturgic**

Marți, 6 decembrie, Sf. Ierarh Nicolae;

**Duminică, 25 decembrie,
Nașterea Domnului;**

Luni, 26 decembrie, Soborul Maicii Domnului,
a treia zi de Crăciun;

Marți, 27, Sf. Ierarh Ștefan;

Duminică, 1 ianuarie, Sf. Ierarh Vasile;

Vineri, 6 ianuarie, Botezul Domnului;

Sâmbătă, 7 ianuarie,
Sf. Proroc Ioan Botezătorul.

Servicii religioase

Anul	Botezuri	Cununii	Înmormântări
2009	113	19	9
2010	124	17	4
2011	128	19	4
2012	101	15	4
2013	121	25	10
2014	129	18	4
2015	89	12	7
2016	119	15	2
Total	924	140	44

ANUNȚ

Duminică 18 decembrie, după Sfânta Leturghie, sunteți invitați la programul pregătit de Școala Duminicală a Catedralei Buna Vestire, când se sărbătorește Nașterii Domnului și când Moș Crăciun va aduce un dar pentru fiecare copil.

**Să ne cunoaștem
profesioniștii din comunitate**
Me CEZAR CATALIN MIHAI

Avocat

5497A, Ave Victoria, Bureau 104,
Montréal (Québec) H3W 2P9

Tel. : 514-341-5330, Fax: 514-341-8626
– Imigrație

– Drept matrimonial (separări, divorțuri, garda copiilor, pensii alimentare, litigii testamentare, omologări testamentare etc.)

– Drept imobiliar (defecte ascunse de construcție ori vicii de sol; recuperarea comisiunelor datorate agenților imobiliari)

– Régie du logement

VIOLETA PÎRVU

Courtière immobilier agréé

333 Champagne, St-Eustache J7P 2H4

Cell: (514) 567-4619

Courriel: info@violeta.ca

**Cele mai bune condiții pentru clienții
români la www.violeta.ca**

**Din programul FRC
(Fundația română din Canada)**

Cenaclul umoriștilor și al prietenilor literaturii „Păstorel Teodoreanu” - joi, 12 ianuarie 2017, la Casa Română, 8070 Cristophe Colomb, Montreal, H2R 2S9 (lângă Catedrala ortodoxă „Buna Vestire”), între orele 16:30-18:00. În debutul Cenaclului „Păstorel Teodoreanu”, umoristul Ion Anton Datcu va face o scurtă prezentare a epigrafiștilor născuți în luna ianuarie: Gheorghe Penciu, Ioan Pop și Vasile Laro. Cu această ocazie, participanții sunt invitați la dezbaterile operei unor clasici importanți, precum: Ioan Slavici, Mihai Eminescu și Ion Minulescu.

Cenaclul de istorie, tradiții și spirit românesc „Mihai Viteazul”, în continuare, la aceeași adresă (între orele 18:00 și 19:30).

Între subiecte supuse dezbaterilor, vor fi și: Unirea Mică (24.01.1859), lupta de la Podul Înalt (10.01.1475), Podul Drobeta (31.01.106), lupta de la Smârdan (24.01.1878) și înființarea lagărelor de exterminare (13.01.1950). La finalul întrunirii, medicul Iulian Mihăescu ne va propune câteva metode naturiste pentru menținerea sănătății.

APARIȚII EDITORIALE (SCRIITORI CANADIENI)

**ELENA BUICA –
PE CĂRĂRILE VIEȚII**

Volumele de proză publicate de mine până acum, inclusiv volumul de față intitulat "Pe cărările vieții" (Editura "Anamarol" București, 2016) sunt alcătuite după un alt tipar decât acela intrat în obișnuința noastră. Cărțile mele cuprind lucrări publicate în diferite reviste apărute pe internet sau pe suport de hârtie. Într-un fel, și ele sunt scrieri mai deosebite, impuse de noile adieri ale schimbării petrecute în literatură în ultimul sfert de veac. Și în paginile acestei cărți, ca și în volumele anterioare, am trecut prin filtrul gândirii și al emoției personale imagini și întâmplări întâlnite pe cărările vieții și am încercat să spun și câteva puncte de vedere despre cum am înțeles eu schimbările timpului pe care îl trăim și cum acestea m-au călăuzit spre astfel de scrieri și de alcătuirii ale volumelor publicate.

Elena Buică

**CEZARINA ADAMESCU –
ELENA BUICA, O
AMBASADOARE A
SUFLETULUI ROMÂNESC**

Este îndeobște cunoscut că scriitorul se confundă într-un grad foarte înalt cu opera sa.

Pentru ca personalitatea lui să fie distinctă, trebuie avute în vedere, pe lângă dimensiunea fizică și cea socială, dimensiunea etico-morală și spirituală, dar și cea calitativă, în care Iubirea se află pe treapta cea mai înaltă.

Dacă una dintre ele nu este îndeajuns reprezentată, omul nu este întreg. Îi lipsește mereu ceva și va fi veșnic nemulțumit.

De aceea, omul trebuie să aibă ca țintă principală și țel final, desăvârșirea personalității lui, în toate aspectele vieții.

La Elena Buică, toate aceste dimensiuni își găsesc expresia fericită în imaginea unui chip blând, a unei voci calde, a unui suflet cât se poate de încăpător și a unei conștiințe demne de un român autentic.

Hotărârea de a-i oferi o proprie oglindă în care să-și reflecte, nu numai trăsăturile fizice, nu numai gesturile, dar și armăturile sinelui izvodite în opera sa, de o sinceritate absolută și de o înaltă ținută artistică, am luat-o împreună. Ea va depune mărturie pentru omul Elena Buică, acum și aici, acolo și dincolo.

Cezarina Adamescu

**LIA RUSE –
SUB CERUL ARMONIEI**

ZBOR DE GÂNDURI

Zbor de gânduri într-o clipă
Resimțită și de alții.

Unde neaua e-n risipă
în geruri ce înfloresc.

Unde umbra poți s-o datini

Cu o singură aripă,

Nori de platini,

Zbor dr gânduri,

într-un rai sărbătoresc...

Clipim des

Pe pârtii lucii

Sub dansul de fluturi albi

Și simțim cum saltă fulgii

Vremea prinsă-n nemurire...

.....

împrejur,... o bănuială...

Ne oprim... câtă uimire!

Frige gura și,... ard ochii,

E târziu, divină rugă!

Chiar o flacăra noi suntem

Mult prelinsă ca o fugă.

Zbor de gânduri...

Dulce suie o durere,

Grație e-n alba floare

Mult bogată în tăcere,

- într-o blândă sărbătoare -.

Zborul ca un răs plutește.

Visul nostru e sublim!

Toarcem zăpada fuioare

Răsucim cu ele dorul

Din privirile pe care

Tu și eu le împletim...

